

A tűzrendészet újabb szabályozása.

180.000/1936. sz. B. M. rendelet kivonata.

A tűzrendészet célja.

1. §. A tűzrendészet célja:

- a) a tűz kitörésének lehető megelőzése (megelőző tűzrendészet);
- b) szervezett erővel a kitört tűz terjedésének mielőbbi megakadályozása s a tűz eloltása (mentő tűzrendészet);
- c) a tűz oltása után a tűz okának megállapítása s ennek eredménye alapján hasonló tüzeset megismétlődésének lehető kiküszöbölése (felderítő tűzrendészet).

A tűzrendészeti hatóságok.

7. §. (1) Tűzrendészeti ügyekben általában a következő hatóságok járnak el:

- a) elsőfokon: nagy- és kisközségekben a főszolgabíró, megyei városokban a polgármester, törvényhatósági jogú városokban a polgármester által kijelölt tisztviselő, Budapesten a kerületi elöljáró;
- b) másodfokon a törvényhatóság első tisztviselője;
- c) harmadfokon a belügyminiszter.

A tűzoltóság feladatköre.

12. §. (1) A tűzoltóság feladata elsősorban a kitört tűz terjedésének megakadályozása, a tűzoltás s az ezzel kapcsolatos munkák végzése.

(2) A tűzoltóság az (1) bekezdésben foglaltakon felül egyéb elemi csapás (pl. árvíz, földrengés) vagy közveszély, továbbá baleset esetén is köteles a mentési munkálatokban, különösen a műszaki mentésben segídeni. Ilyen esetben a tűzoltóság a mentési munkálatokat irányító hatóság kiküldöttjének (szakértőnek) utasításai szerint jár el.

(3) A tűzoltóság rendszerinti működési területén kívül fekvő más város (község) területén előforduló tűz oltásában vagy a (2) bekezdésben említett munkában közreműködés céljából köteles kivonulni, ha a kivonu-

lást az említett város polgármestere, illetőleg község bírása vagy jegyzője (a községben illetékes körjegyző) kéri, ehhez a tűzoltóság rendszerint működési területén illetékes polgármester, illetőleg községi (kör-)jegyző vagy bíró hozzájárul és a tűzoltóság rendszerinti működési területének tűzvédelmét — megfelelő számú őrség hátrahagyásával — biztosítja. A kivonulás és közreműködés költségét, valamint az ezzel kapcsolatban esetleg szenvedett kárt (148. § (6) bek.) a segélyt kérő község (város) köteles utólag megtéríteni. Magántűzoltóság a segélynyújtásban csak fenntartójának hozzájárulásával vehet részt.

(4) Légítámadás veszélye esetében a veszélyeztetett város, illetőleg község tűzrendészeti szervezete — a veszély tartama alatt — a légitámadás elhárítását irányító katonai parancsnok vezetése alatt áll. (T. 3. § (2) bek.) Ahol katonai parancsnok nincsen, ott a vezetés a légoltalmi parancsnokot illeti meg. Az országos légvédelmi készség egész ideje alatt a légi támadás veszélye esetére fentebb megállapított rendelkezéseket kell alkalmazni.

Tűzveszélyes anyagok és azok kezelése.

69. §. (1) Tűzveszélyes anyagot mindenkinek elővigyázatosan kell kezelnie s a vonatkozó külön rendelkezésekhez mindenkinek pontosan alkalmazkodnia kell.

(2) A tűzveszélyes anyagok

a) *éghető szilárd anyag*: a faszén, kőszén, barnaszén, brikett, kocsz, tőzeg, kátránypapír, haszonfa, tűzifa, valamint ezek hulladéka;

b) *könnyen gyúló szilárd anyag*: a széna, szalma, nád, sás, szálás takarmány, kalászos termés, szárított fű, gyógyfű és ezek hulladéka; a kender, len, nyersgyapot, rongy, pamut, vatta, juta, gyaluforgács, papír;

c) *tűzveszélyes szilárd anyag*: nitrocellulozéból készült minden nem rbbbanó anyag (celluloid, film, műselyem), a foszfor és minden vegyülete, a dörzs- és biztonsági gyufa, a kén és kénvirág, a terpentín és a szalmiák-szesz;

d) *tűzveszélyes és robbanó gőzöket és gázokat fejlesztő folyadék*: mindenfajta ásvány-, föld- és növényolaj, kátrány, valamint az említettek minden párlata (benzin, benzol, motalko) és terméke, mindenfajta aetherikus olaj és ilyenek párlata, mindenfajta szesz és az ezekből készített mindenfajta lakk és kence; aether, acetón, acetylén dissous, szénkéneg, folyékony collodium, azok gőze és mindennemű termékek, valamint a felsorolt anyagok hozzáadásával készült mindenfajta festék és lakk;

e) *légnemű anyag (gőz, gáz)*: a világító gáz, acetylén, hidrogén, földgáz, mindenfajta gyúlékony gáz és a tűzveszélyes folyadékok robbanó gőze ;

f) *robbanó anyag*: mindenfajta robbantószer, valamint minden salétromsav, pikrinsavas és nitroglicerines vegyület, a puszkapor, mindenfajta gyújtószinór, gyutacs és gyújtókupak, végül mindenfajta lőszer és tűzijáték.

(3) Tilos együttesen raktározni olyan anyagokat, amelyek egymással érintkezve, tűzveszélyt okozható vegyi hatást váltanak ki.

Tűzveszély keletkezésének elkerülése.

70. §. (1) Veszélyes és ezért kerülni kell :

a) robbanó gőzöket leadó vagy lobbanó folyadékot tüzelesztés céljából tüzhelybe (kályha, takaréktüzhely stb.) vagy tüzelőtérbe önteni ;

b) tüzhely, füstlevezető cső, kémény, gőzkazán közelébe könnyen gyúló anyagot helyezni ;

c) tűzveszélyes épület, üzem vagy raktár közelében tüzet rakni ;

d) nyílt üzletben tűzveszélyes anyagot előállítani vagy feldolgozni ;

e) famegmunkáló helyiségben nyílt tüzet használni ;

f) zárt helyiségben nyílt tüzelésű kályha vagy világítás közelében benzinnel tisztítani ;

g) olyan villamos-berendezést vagy készüléket létesíteni és fenntartani, mely a hatályban lévő szabványoknak és biztonsági szabályzatoknak nem felel meg ;

h) hamut, parazsat, salakot, pernyét teljes eloltás és lehűtés nélkül éghető tartóba tenni vagy a szabadba kiönteni ;

i) lakóház padlásán könnyen gyúló és éghető anyagot tartani ;

j) csomagolásra szolgáló szénát, szalmát, fagyapotot vagy papírforgácsot laza állapotban nem tűzbiztos épületben elhelyezni, a csomagolóhelyiségben egy napi szükségletnél több anyagot vagy a munka befejezte után a gyúlékony hulladékot a munkahelyiségben tartani, dohányzási tilalom alá eső helyiségben dohányozni.

Tűzrendészeti intézkedések fáklyásmenet és tűzijátékok engedélyezésénél.

73. §. Fáklyásmenetre vagy tűzijátéokra vonatkozó rendőrhatósági engedélynek a szükséges tűzrendészeti óvintézkedéseket is tartalmaznia kell.

Dohányzási tilalom.

74. §. (1) Épület tetőzetén és a padláson, csűrben, pajtában, szérüskertben, szérűn, továbbá minden más olyan helyen vagy helyiségben, ahol tűzveszélyes anyagot tartanak, egyáltalában nem ; nyilvános előadások tartására szolgáló helyiségben (épületben) pedig csak a tűzrendészeti hatóság által megállapított helyen szabad dohányozni. A dohányzási tilalmat a bejáratnál és a helyiségben jól láthatóan, jól olvasható betűkkel fel kell tüntetni.

(2) Nyilvános előadások tartására szolgáló helyiségnek (épületnek) dohányzásra kijelölt részét és mulatóban az asztalokat a szivar- és cigarettavégek, valamint gyufaszálak elhelyezésére alkalmas edényekkel, illetőleg hamutartókkal kell ellátni. Ezekbe az edényekbe, illetőleg hamutartókba vizet kell önteni.

Padlás tűzvédelme.

77. §. (1) Lakóház padlásterén általában csak bútorok, bútor-darabok, a háztartásban nélkülözhetetlen és éghetetlen vagy nehezen gyulladó tárgyak, üres ládák és kosarak helyezhetők el. Papír- és szövetheműek csak keményfa ládákban, vagy szorosra fűzött lánghibiztos csomagolásban legfeljebb oly mennyiségben tarthatók, hogy az országos légvédelmi készütség elrendelésével a padlásterről való eltávolításuk és máshová elhelyezésük a legrövidebb idő alatt lehetséges legyen. A 69.§ (2) bekezdésében felsorolt tűzveszélyes anyagok lakóház padlásterén általában nem tarthatók. Könnyen gyúló szilárd anyagot (69. § (2) bekezdés b) pont) nem lakás céljára szolgáló épület (épületrész) padlásterén csak abban az esetben szabad tartani, ha a raktározásra szolgáló helyet a padlás többi részétől, valamint a szomszédos házaktól tűzfal választja el és használatban lévő kémény nincs a padlástéren átvezetve. Ha ilyen esetben a tűzfalon átjáró nyílások alkalmazása elkerülhetetlen, akkor azokat önműködően csukódó, zárható, erős és tűzbiztos vasajtóval kell ellátni. A területileg illetékes vegyesdandár légvédelmi parancsnokának megkeresésére a tűzrendészeti hatóságok egyes kijelölt városrészekben könnyen gyúló szilárd anyagok raktározását nem lakás céljára szolgáló épület (épületrész) padlásterében is megtilthatják.

Kémények seprése és égetése.

79. §. (1) A használatban levő kéményeket, kürtöket, füstelvezető csöveket, valamint tüzhelyeket állandóan tisztán kell tartani, illetőleg azoknak tisztításáról (sepertetéséről, koromhulladék eltávolításá-

ról) gondoskodni kell. Ennek a kötelezettségnek teljesítése tekintetében az idevonatkozó mindenkor törvényes rendelkezések irányadók.

(2) A kémény nem használt füstcsőnyílását bárminő gyúlékony anyaggal (rongy, papír) betömni vagy befedni nem szabad. Ilyen célra tűzbiztos fedőlapot kell használni, melynek közelében gyúlékony anyagot tartani nem szabad.

(3) A kémény seprése és égetése alkalmával köteles a kéményseprő meggyőződni arról, nincs-e az épületben — különösen a kémény körül — valamely tűzveszélyes állapot vagy egyéb tűzrendészeti szabálytalanság. Ha ilyent talál, annak megszüntetésére a háztulajdonost (megbízottját) figyelmeztetni kell. Ha az észlelt szabálytalanság a következő seprés alkalmával még mindig fennállana, ezt köteles a kéményseprőmester az elsőfokú közigazgatási hatóságnak azonnal bejelenteni és a tűzveszélyes szabálytalanság megszüntetéséig a kéményégetést mellőzni. Különösen be kell jelenteni:

a) ha a padláson tetőre kijáró nyílás és annál megfelelő létra nincsen, a tetőn pedig a kéményekhez vezető erős kéményseprő-járda nincsen;

b) ha kályhának vagy tűzhelynek helyéről eltávolítása után a fali füstcsőnyílást nem zárták el tűzbiztos lappal vagy fémfedővel, vagy a véglegesen használaton kívül helyezett füstcsőnyílást nem falazták be;

c) ha a kémény legalább 1 mm. falvastagságú vasbádogból készült jól záródó kettős kéménytisztító és koromkiszedő ajtóval nincsen ellátva;

d) ha a kéményfej sérült, mikor is a meglazult téglákat azonnal be kell venni addig is, amíg a kéményt kijavítják;

e) ha a kéménytoldó nem tűzbiztos anyagból van és a kéménybe nincs jól bekötve;

f) ha a mászható kémény üregében papírt, rongyot, szalmát, fadarabot vagy más könnyen gyúló anyagot tartanak;

g) ha a kéményfalba tetőzeti, mennyezeti vagy egyéb szerkezeti fákat építettek be, vagy ha a kéménytől 15 centimétert meg nem haladó távolságban faszerkezet van és a kémény ürege nincs falazattal, annak hézagát elfedő cseréppel és vakolattal ellátva;

h) ha a függőlegestől 30 foknál nagyobb elhajlással épített kéménynek nincs a törlési pontoknál jól záródó kettős vasbádog tisztító ajtaja;

i) ha az új orosz kémény keresztmetszete nem köralakú, hanem négyszögletes és így a szokásos tisztító eszközökkel rendszeren ki nem seprhető;

j) ha az orosz kémény álló működő lapokból, vagy más szabálytalan anyagból készült;

k) ha a kémény falazata a tetőn kívül vagy a padlástérben nincsen hézagmentesen bevakolva;

l) ha nincs a földszinten és minden emelet sornak külön kéménye és ugyanazon az emelet soron szűkebb méretű kéménybe kettőnél, nagyobb méretű kéménybe pedig háromnál több füstcső van bevezetve, vagy ha a füstcsövek betorkolása egyenlő magasságban van;

m) ha a kéménytisztító ajtók könnyen hozzá nem férhető zárt helyiségben vannak elhelyezve;

n) ha a kéménytisztító ajtók a padlástérben fél méternél közelebb vannak faanyaghoz és a faanyag nincsen vaslemezzel burkolva;

o) ha mászható kéménynek zárt helyiségbe nyíló alsó nyílásán nincs kettős vasbádogajtó;

p) ha a füstcsatornát a mennyezetre vagy deszkára rakták;

r) ha a falon át az eresz alá közvetlenül a szabadba vezettek füstcsövet vagy bádogból készült csövet padlástéren vagy deszkafalon átvezetve használnak;

s) ha a kémény közelében egy méter körzeten belül a padlástérben tűzveszélyes anyag van felhalmozva;

t) ha a kéménybe torkoló füstcsőnyílásokat vagy a füstspókat nem tisztították ki rendszeren a tüzelőszerkezet füstcsővével egyidejűleg és az alsó koromkiszedő ajtó nem könnyen hozzáférhető;

u) ha a padláson vagy az épület belsejében vagy az udvaron szabálytalan kéményű, nem tűzbiztos falazatú hűsfüstölőt használnak;

v) ha az udvaron nyílt tüzelést talált, ha a kémény repedt falazatú, hiányos, átégett vakolatú vagy egyébként rosszkarban van és abban tüzelnek.

A tüzelőanyag elhelyezése.

82. §. (1) A tüzelőanyagot más helyiségtől tűzbiztosan elválasztott helyiségben (pincében, kamrában) vagy nyílt helyen (udvaron) gyúlékony anyagtól kellő távolságban kell tartani.

(3) Konyhában legfeljebb annyi tüzelőanyagot szabad tartani, amennyi egy heti használatra szükséges. A tüzelőanyagot a tűzhelytől legalább félméter távolságban úgy kell elhelyezni, hogy az a tűzhelytől kisugárzó melegtől vagy az abból esetleg kipattanó szikrától, továbbá kihulló zsarátnoktól vagy parázstól meg ne gyulladjon.

(4) Égési terméket (parázs, hamu, salak), ha az nincs tökéletesen lehűtve, csak arra a célra szolgáló gödörbe vagy csak tűzbiztos tartályba szabad kiönteni s azt kiöntés előtt tökéletesen el kell oltani és le kell hűteni.

Szabadban tüzelés, nyílt tűz használata.

83. §. (1) Padlásürben, tetőn, pincében, tűzveszélyes anyag gyártására, feldolgozására, kezelésére vagy raktározására szolgáló helyiségben vagy ily helyiség közelében nyílt tüzet (parazsat) használni általában tilos.

(2) Ha az (1) bekezdésben említett helyen olyan munkát kell végezni, amelynél nyílt tűz vagy parázs használata elkerülhetetlen, az ily munka végzésénél olyan készüléket kell használni, mely a láng tovaterjedése ellen feltétlen biztonságot nyújt és amelyből a parázs és hamu nem hullhat ki. Az említett helyeken végzett ily munkálatok alkalmával a készüléket fokozott gondossággal kell kezelni és tűzveszélyes anyagtól kellő távolságban kell elhelyezni. A munka befejezésekor a tüzet (parazsat) azonnal el kell oltani. A készüléket ezután tűz szempontjából veszélytelené tett tartalmával együtt az épület tetőzetéről, illetőleg a padlásürből vagy az (1) bekezdésben említett célra szolgáló helyiségből le, illetőleg ki kell vinni. Az esetleg keletkezhető tűz azonnali eloltására alkalmas anyagot (víz, homok, kézi tűzoltókészülék) a munkahelyen készenléthben kell tartani.

(3) IIázakkal szegélyezett területen nyílt tüzet csupán tűzveszélyes tárgytól és anyagtól, valamint gyulékony fedésű épülettől megfelelő tüztávolságban és szélcsendes időben szabad gyújtani. A tűz mellett legalább két vödör vizet kell tartani és a tüzet, ha arra már szükség nincs, azonnal el kell oltani.

(4) Erdőben, erdőhöz tartozó egyéb területen és az erdő szélétől számított száz méternyi távolságon belül való nyílt tüzelésre az idevonatkozó külön rendelkezések az irányadók. (1935 : IV. t.-c. 25—29. §.)

(5) Kiszáradt nádast vagy legelőt csak a tűz esetleges terjedésének megelőzése céljából szükséges óvintézkedések megtétele után szabad meggyújtani.

(6) Üstházat, valamint hordozható tűzhelyet tűzbiztos épülettől legalább 10 méter, puhafedésű épülettől és kazaltól pedig legalább 15 méter távolságban kell felállítani. Szeles időben az üstházban, illetőleg hordozható tűzhelyben a tüzelést abba kell hagyni.

Tűzbiztos világító eszközök.

84. §. (1) Világításra lehetőleg tűzbiztos eszközt (berendezést) kell használni, azt úgy kell elhelyezni, hogy attól a közelben levő éghető anyagok és tárgyak meg ne gyúlhassanak. Ez a rendelkezés gyertyának világításra használatát nem zárja ki.

(2) Tűzveszélyes anyag közelében, továbbá padláson és pincében csak teljesen zárt kézi lámpát szabad használni.

Világításra szolgáló anyagok kezelése.

89. §. (1) Világításra csak olyan petróleumot szabad használni, melynek lobbanási pontja 30 C foknál nem kisebb.

(2) Petróleumlámpát nyílt láng közvetlen közelében tölteni, továbbá égő lámpába petróleumot tölteni tilos.

(3) 30 Celsius foknál magasabb hőfokú szárítóhelyiségben petróleummal vagy egyéb ásványolajjal világítani tilos.

(4) A világító anyagok előállítására, kezelésére és forgalombahozatalára a hatályban lévő külön rendelkezéseket kell alkalmazni.

Nyilvános előadásra szolgáló helyiség (épület).

90. §. (1) Bárminő nyilvános előadás (pl. színielőadás, mozgóképfényképbemutatót, hangversenyt, táncmulatságot, nagyobb ünnepélyt) csak erre a célra alkalmas, a tűzrendészeti követelményeknek is megfelelő helyiségben (épületben) szabad tartani.

Be- és kijáratok.

92. §. (1) Olyan helyiségben, ahol folytatólagos előadások vannak, a közönség részére külön be- és külön kijáratot kell biztosítani.

Sátorcirkusz.

100. §. (1) Sátorcirkusz főoszlopait, valamint a nagyobb terhet tartó többi oszlopot oly mélyre kell a földbe ásni, hogy az oszlopok a terhet szilárdan tartsák. A ponyvát úgy kell kötelekkel kifeszíteni, hogy ezek a szabad közlekedést ne akadályozzák. A ponyvát a be- és kijáratnál rögzíteni nem szabad.

(2) A cirkusz befogadóképességét a 94. § alapján kell megállapítani.

(3) Vándorcirkusz nézőterén a székeket lécekkel is szabad egymáshoz erősíteni.

(4) A nézőtér emelkedett részéről a szabadba vezető lépcsőket és más feljárásokat szilárdan kell megerősíteni és mindkét oldalon karfákkal kell ellátni.

(5) Sátorcirkuszt villamosvilágításon kívül hatóságilag engedélyezett acetylénkészülékkel is szabad világítani.

(6) A cirkusz helyiségeit, az öltöző- és lakókocsikat, a sátrakat,

esetleg takarmánykazlat a nézőtértől és egymástól legalább 6 méter távolságban kell elhelyezni, illetőleg felállítani.

(7) Öltöző- és lakókocsiban előadás alatt csak állandó felügyelet mellett és külön engedéllyel szabad tüzelni.

(8) A szereplők átjáró folyosójába, öltöző helyiségébe és az istállóba két-két vízzel telt hordót (összesen legalább 200 liter vizet) és két vedret kell elhelyezni.

Szálás mezőgazdasági terményeknek belső területre hordása, ott cséplése, tartása.

126. §. (1) Szálás mezőgazdasági terményt engedély nélkül a községnek csak olyan belső területére (belsőségre) szabad behordatni, valamint ott csépelni, amely a legközelebbi lakóháztól vagy gazdasági épülettől (pl. magtár, kocsiszín, istálló) legalább 100 m, illetőleg 2000 keresztnél kisebb mennyiségű termény behordása esetén legalább 50 m távolságra van, a szomszéd asztagától, kazlától, boglyától, csűrétől, pajtájától pedig legalább 15 m távolságra fekszik. A távolságot a kérdéses belső területnek (szérűnek) az említett épületek, illetőleg a szomszéd asztaga felé legközelebb eső szélétől kell számítani.

(2) Ha az (1) bekezdésben említett távolság nem tartható meg, a mezőgazdasági szálás terményeket csak a községi előljáróság, városokban az elsőfokú tűzrendészeti hatóság előzetes engedélyével szabad belsőségre hordani, ott csépelni s tartani. Az engedély csak akkor adható meg, ha 1000 keresztnél, illetőleg ennek megfelelő mennyiségnél kevesebb termény behordásáról van szó, a legközelebbi lakóháztól vagy gazdasági épülettől (magtár, kocsiszín, istálló) legalább 15 m tűztávolság tartható meg és a helyi tűzrendészeti viszonyok az engedély kiadását lehetővé teszik. (Pl. a szomszédos épületek eléggé tűzbiztosak, cseréppel, bádoggal vagy palával fedettek; egyfelől az asztagok, kazlak, boglyák és másfelől az épületek közt a tűz terjedésének megakadályozására alkalmas természetes biztosíték, így különösen fasor, gyümölcsöskert van.)

(3) Törvényhatósági jogú és megyei városban terményeknek cséplés céljából behordására csak a város külső területén levő belsőségre adható engedély. Az engedélyt az elsőfokú tűzrendészeti hatóság adja.

(4) Mezőgazdasági terményt lőporraktártól és robbanóanyaggyártótól legalább 300 m, vasúttól legalább 100 m, állami és törvényhatósági úttól legalább 10 m, utcától és szomszédos kerítéstől legalább 5 m távolságra kell elhelyezni.

(5) Az (1)—(4) bekezdésben foglalt rendelkezések ellenére összerakott gyúlékony anyagot a tulajdonos költségére városban az elsőfokú tűzrendészeti hatóság, községben a községi előljáróság — fellebbvitelre tekintet nélkül — alkalmas helyre hordathatja ki, ha a tulajdonos a hatóság felhívásának a kitűzött határidőben nem tesz eleget. A kihordás költségét nem fizetés esetében közadók módjára kell behajtani.

(6) A helyi viszonyoknak mérlegelése alapján a községi előljáróság, városokban az elsőfokú tűzrendészeti hatóság a tűzoltóparancsnok meghallgatása után állapítja meg és engedélyezi azt a szalma- vagy takarmánymennyiséget, amelyet az állatok etetése és aljazása céljából az udvaron vagy az udvaron levő fedett épületben tartani szabad. Egy heti szükségletet meg nem haladó szalma és takarmányneműek, valamint tűzbiztos csűrben és pajtában tartott szalma és széna tekintetében ilyen engedélyre szükség nincs.

(7) A (2) és (3) bekezdésben említett engedély ugyanarra a belsőségre visszavonásig érvényes. Visszavonás esetén kívül új engedélyezési eljárásnak csak akkor van helye, ha a terménynek belsőségen elhelyezését az kéri, akinek erre még nem volt engedélye. Ha pedig az engedélyes belsőségén a megállapított tűztávolság vagy egyéb engedélyezési feltételek tekintetében változás áll be (pl. fák kivágása, épületrész lebontása következtében), az engedélyes a belsőségen bekövetkezett változást a községi előljáróságnál, illetőleg az elsőfokú tűzrendészeti hatóságnál a mezőgazdasági termények behordása előtt bejelenteni köteles. A tűzrendészeti hatóság ilyenkor a körülmények mérlegelésével határoz az engedély visszavonásáról vagy új engedélyfelvételek megállapításáról.

(8) Az e szakasz szerint szükséges engedélyt kis- és nagyközségben a községi előljáróságnál, városban az elsőfokú tűzrendészeti hatóságnál évenként, legkésőbb április hó 15-ig kell kérni. A hatóság a kérdés teljesíthetősége tekintetében — a légvédelmi szempontok figyelembevételével — soron kívül köteles határozni.

(9) Az alispán — a vármegyei tűzrendészeti felügyelő meghallgatásával — az (1) és (2) bekezdésben megállapított tűztávolságokat — megfelelő óvintézkedések elrendelése mellett — felére csökkentheti s a mezőgazdasági terményeknek a község belső területére hordását, ott cséplését és tartását engedélyezheti abban az esetben, ha a községben az (1) és (2) bekezdésben meghatározott tűztávolságok a különleges helyi viszonyok miatt (pl. a község ártérben, szűk völgyben fekszik; belső területe sűrűn beépített vagy kis telkekre osztott) nem tartathatók be s a mezőgazdasági termények a községen kívül sem helyez-

hetők el. Ilyen esetben az alispán a tűzbiztonság fokozása érdekében különleges rendelkezéseket is tehet (pl. az egyébként megkövetelhetőnél nagyobb mennyiségű tűzoltószer tartását vagy nagyobb létszámú tűzoltóság vagy tűzoltói készenlét alkalmazását rendelheti el).

Lábon álló vagy learatott terményben mozdonyokra által okozható tűzkár megelőzése.

127. §. (1) Vasút mentén a mezőgazdasági termények learatását, ha a termés egyenlően beérett, a vasúthoz legközelebb eső ingatlanrészen kell megkezdeni.

(2) A learatott terményt a vasútvonal mentén a sínektől minél távolabb, de legalább 100 m távolságban kell összerakni. Az a termelő, akinek birtokában a termény ily távolságban — a terület keskenysége miatt — nem helyezhető el, terményét onnan a legrövidebb idő alatt köteles elhordani.

(3) Nagyobb pályaudvarok körül a learatott terményeket csak laza elhelyezésben és az első (be- és kijárat) váltóktól számított 400 m sugarú körön kívül szabad lerakni. Ha ez nem lehetséges, a naponkint learatott mennyiséget aznap estig el kell hordani.

(4) Aratáskor köteles a pályamenti gazdaközönség a tarlót a vasút mentén legalább 100 m, a (3) bekezdésben említett pályaudvarok körül pedig legalább 400 m szélességben az aratók nyomában haladéktalanul feltisztíttatni (felgereblyéztetni, kapartatni) és az első kereszt- (boglya-) sortól 5—10 m távolságban a vasúti töltés felől legalább 3 m széles védőszántást létesíteni. Az egyes birtokrészletek védőszántásainak egyvonalba kell esniök, mert a lépcsőzetes védőszántások a futó tűz ellen nem nyújtanak védelmet.

(5) Abban az esetben, ha a vasutak tekintetében a 126. § (4) bekezdésében, illetőleg a jelen § (2) és (3) bekezdésében megállapított tűztávolságokat a különleges helyi viszonyok miatt nem lehet betartani, a törvényhatóság első tisztviselője — a törvényhatósági tűzrendészeti felügyelő és az érdekelt vasútintézet (üzemkezelője) meghallgatása után — megfelelő óvintézkedések elrendelésével és a (6) bekezdésben meghatározott szövegű nyilatkozat kiadásának kötelezettsége mellett, megengedheti a mezőgazdasági terményeknek a tűztávolságon belül elhelyezését. E rendelkezés alapján kiadott engedéllyel a 126. § (4) bekezdésében, illetőleg a jelen § (2) és (5) bekezdésében megszabott távolságokat legfeljebb e távolságoknak a felére szabad csökkenteni.

(6) Az (5) bekezdésben említett nyilatkozat szövege a következő:

«Alulírott(ak) a vármegye alispánjának (város polgármesterének) 19.... évi hó napján kelt számú engedélyében foglaltakra tekintettel kijelentem(jük), hogy szálás mezőgazdasági terményeim(inknek) a vasúti tűztávolságon belül elhelyezése folytán a vasút üzeméből előálló esetleges tűzkárokat minden kártérítési igény nélkül tűrni fogom(fogjuk). Egyúttal a vasút, illetőleg üzemvivője javára szavatosságot vállalok (vállalunk) olyan kártérítési igény(ek) tekintetében, amelyeket az említett tűzkárokból folyóan harmadik személyek, — köztük a biztosító társaságok, — a vasút vagy üzemvivője ellen esetleg támasztanak.

.....19....évi.....hó....n.

Előttünk:

.....

aláírás(ok).

(7) Az engedélyt személyhez kötötten, visszavonásig kell kiadni.

Közös szérű létesítése, a terményeknek a határban lévő ingatlanon elhelyezése.

128. §. (1) Aki terményeit nem hordhatja belsősegekre (126. §), az azokat csak közös szérűn vagy a határban lévő ingatlanán helyezheti el, csépelheti ki és tarthatja.

(2) Közös szérűt olyan községben vagy városban kell létesíteni, ahol a mezőgazdasági termények a helyi tűzrendészeti viszonyok miatt sem belsősegesen, sem a határban lévő ingatlanon nem helyezhetők el. Közös szérűt közterületen vagy magánosok által e célra felajánlott magánterületen lehet létesíteni.

(3) A mezőgazdasági termények közös szérűn való elhelyezésének céljára szükséges ingatlan megszerzésére és megnagyobbitására — amennyiben erre községi vagy városi tulajdonban lévő alkalmas terület rendelkezésre nem áll — a községet és a várost az 1881: XLI. törvénycikkben szabályozott kisajátítási jog illeti meg. A kisajátítást

a belügyminiszter a földművelésügyi miniszterrel egyetértően engedélyezi. (T. 12. § (1) bek.).

(4) Tagosítás vagy más birtokrendezés alkalmával lehetőleg gondoskodni kell az előző bekezdésben meghatározott célra szükséges területnek a község (város) részére megszerzéséről. (T. 12. § (2) bek.)

(5) Közös szérű céljára csak légvédelmi és tűzrendészeti szempontból alkalmas területet szabad igénybevenni. Az ily irányú kérelmeket minden év június hó 15-ig kell az elsőfokú tűzrendészeti hatósághoz benyújtani.

(6) Ha a légvédelmi szempontok megkívánják vagy ezt a mezőgazdasági termények mennyisége indokolja — lehetőleg a község (város) különböző részein — több közös szérút kell kijelölni.

(7) A közös szérút kizárólag erre a célra szabad használni. A rakodó területről a behordás megkezdése előtt mindenféle tűzveszélyes anyagot (pl. előző évi szalmát, kukoricaszárat, rőzsét) lehetőleg el kell távolítani.

(8) A közös szérút őrizni kell. Az őrzés módját és költségeinek felosztását a közös szérút kijelölő véghatározatban kell méltányosan megállapítani.

(9) A közös szérű kijelölésénél a tűztávolságok megtartására, de főként arra kell figyelemmel lenni, hogy a szérű az épületektől és a vasúti sínektől legalább 100 m távolságban legyen. A szérűn az asztagokat (kazlakat, boglyákat) úgy kell elhelyezni, hogy az uralkodó szél irányába azok szélessége és ne hosszúsága jusson és hogy tűz esetén az uralkodó szél a szikrákat ne a község felé vigye.

(10) A közös szérűn, ha annak nincs leküzdhetetlen akadály, a község (város) költségén több bővizű kutat kell létesíteni. A kutakat az élet- és vagyonbiztonság, valamint a víznek hulladéktól megóvása végett megfelelően be kell fedni.

(11) A közös szérút és útjainak szélét lombdús élőfákkal kell beültetni, a közös rakodót pedig vízzel telt mély árokkal körül kell keríteni. Ha a közelben patak vagy csatorna van, lehetőleg ennek vizét kell a szérűskertet körülvevő árokba vezetni.

(12) Minden gazda köteles gondoskodni arról, hogy terményeinek behordása alatt terményei mellett állandóan vízzel telt kád vagy hordó és ugyancsak vízzel telt legalább két veder, valamint egy csáklya álljon rendelkezésre.

(13) A közös szérűn állandóan megfelelő számú takaróponyvát, ásót, kapát és gereblyét is kell készenlétben tartani.

(14) Közös szérűk minden egész holdnyi (1600 négyszögöl) terü-

letét 30 m, ezenfelül minden félholdnyi területét 15 m széles tűzúttal kell a rakodó többi részétől minden oldal felől elválasztani. Az egyes asztagok, kazlak, boglyák között legalább 4 m széles utat kell hagyni. Az asztagok és kazlak hosszúsága a 20 m-t, szélessége a 10 m-t, magassága a 8 m-t nem haladhatja meg. A tűzutakat minden időben teljesen szabadon és tisztán kell tartani. Az ott lekaszált fűvet, gázt a közös rakodóról azonnal ki kell vinni.

Tűzbiztonsági intézkedések a behordás és cséplés tartama alatt.

129. §. (1) A szérűskertbe szükségtelenül bemenni vagy ott dohányozni, nyílt lángot használni vagy tüzet gyújtani nem szabad. A szérűskert bejáratánál és a szérűskertben jól látható helyen erre a tilalomra figyelmeztető táblát kell elhelyezni.

(2) Főzés céljából tüzet rakni vagy dohányozni csak a szérűskert vagy beérett gabonátáblák szélétől 100 m távolságban erre kijelölt helyen szabad. A főzés befejezte után a tüzet azonnal el kell oltani és vízzel gondosan le kell önteni, a szivar- és cigarettavéget pedig el kell taposni.

(3) Szérűskert határvonalától számított 50 m távolságon belül asztagot vagy kazalt elhelyezni vagy csépleni nem szabad.

(4) Csépleni csak virradattól szürkületig szabad. Az elsőfokú tűzrendészeti hatóság azonban a cséplést — a szükséges előfeltételek mellett — villamosvilágításnál is engedélyezheti, ha az tűzveszély szempontjából nem kifogásolható. Erősebb szél idején a cséplőgép működése szüneteljen.

(5) Gőzgépet és nem villamos energiával hajtott motort úgy kell felállítani a cséplésnél, hogy az az asztag mellé ne kerüljön. A hajtó és hajtott kerekek között legalább 8—12 m távolságnak kell lennie. Villamosenergiával hajtott motor alkalmazása esetén a villamosmotort — az indító és biztosító berendezés kivételével — zárt öntöttvas házban kell elhelyezni.

(6) Robbanómotort cséplésre csak akkor szabad használni, ha kipuffogója megfelelő biztonsági edénnyel van felszerelve s a motor adagoló tartályába az üzemanyag a hordóból robbanást gátló szerkezettel összekötött csővezetéken szivattyúval szívható.

(7) A motor közelében üzemanyagot (olajat) csak robbanást gátló szerkezettel ellátott hordóban vagy edényben és csupán egy-egy munkanapra szükséges mennyiségben szabad tartani. A többi készletet jól zárható vashordóban a géptől és a kazlaktól távol, elkülönítve, a nap heve

ellen védett, jól szellőztethető, világos és tűzbiztos kamrában, a tűzveszélyes és lobbanó folyadékok tartására vonatkozó szabályoknak megfelelően kell elhelyezni.

(8) Gőzgéppel általában csak nem lakott helyen szabad csépelni. A tűzrendészeti hatóság azonban — a helyi viszonyoknak megfelelő óvintézkedések mellett — a belsősegen cséplést is megengedheti, ha a szomszédos puhafedésű épületektől legalább 50 m tűztávlat megtertartható.

(9) Cséplésre csak oly gőzgépet szabad használni, melynek teljesen zárt tűszekrénye; a kémény belsejébe beépített kifogástalan szikrafogója és olyan hamuládája van, amely vízzel vagy gőzzel elárasztható és amelyben a kihulló parázs, hamu és salak azonnal eloltható.

(10) A tűzoltóparancsnok — szükség esetén gépszakértő bevonásával — a gőzcséplőgép tüzelő és szikrafogó szerkezetét cséplés előtt megvizsgálja abból a szempontból, hogy az említett tűzbiztonsági követelményeknek megfelel-e. Ha hiányt állapít meg, erről a tűzrendészeti hatóságnak jelentést tesz.

(11) A gőzkazánt közös szérűn szalmával fűteni általában tilos. Kivételesen indokolt esetben azonban a községi elöljáróság — a járási tűzrendészeti felügyelő véleményének meghallgatása után évenként engedélyt adhat a szalmával való tüzelésre. A napi munka befejezése után a hamut vízzel le kell locsolni.

(12) Belsősegen cséplőgép mellett kellő mennyiségű vízkészlet, gőzlokomobiloknál ezenfelül legalább egy drb targonca fecskendőt, 3 drb 16 négyzetméter nagyságú ponyvát, 3 vedret, 3 jó szikracsapót és minden cséplőgép mellett az elsősegélynyújtáshoz mentőszekrényt kell tartani. A fecskendő tartányának állandóan vízzel teltnek kell lennie.

(13) Az (1)—(12) bekezdésben megállapított rendelkezések meg nem tartása esetén a községi elöljáróság (polgármester) megfelelő határidő kitűzésével felhívja az érdekelteket az említett rendelkezések megtartására. Az adott határidő elmulasztása esetén a cséplés folytatását a hiányok pótlásáig meg kell tiltani.

(14) Az (1)—(11) bekezdésében megállapított tűzrendészeti óvintézkedésekhez akkor is alkalmazkodni kell, ha több tulajdonos mezőgazdasági terményeit, a határban levő egyetlen ingatlanon hordja össze és csépele ki.

(15) A mezőgazdasági termények behordására és a cséplésre vonatkozó, valamint az ezzel kapcsolatos megelőző tűzrendészeti szabályokat minden év április hó 1-ig — a helyi viszonyoknak leginkább megfelelő módon — közhírré kell tenni.

Magánhasználatú kút (medence, hordó) vízének tűzoltásra rendelkezésre bocsátása.

136. §. Az ingatlan tulajdonosa vagy az, aki az ingatlannal egyébként rendelkezni jogosult, az ingatlanán lévő kút, medence vagy hordó vizét tűzoltás céljára rendelkezésre bocsátani, a hordóban tartott vizet pedig — a hatóság felhívására — a rendelkezésre álló járóművön (szekér, kocsi, taliga) a tűz színhelyére szállítani köteles.

Háznál tartandó tűzoltóeszközök.

141. §. Községben (tanyán, uradalomban) minden háznál könnyen hozzáférhető helyen legalább egy tetőig érő létrát, egy tűzhorgot és egy szikracsapót kell tartani. A padlásokon tartandó tűzoltóeszközökre vonatkozóan a légvédelmi rendelkezések irányadók.

Éjjeliőri szolgálat.

145. §. (1) Nagy- és kisközségekben rendszeres éjjeli őri szolgálatot kell tartani. (T. 11. §.)

(2) A készenléti szolgálatot teljesítő tűzoltó mellé, ha a községben legfeljebb 300 lakóház van, két-két, minden további 300 lakóházig további két-két éjjeli őrt rendel ki a község elöljárósága. Az őroket úgy kell beosztani, hogy a kirendelt éjjeli őrök fele éjjél előtt, fele pedig éjjél után teljesítsen szolgálatot.

A tűzoltóságnak a tűz színhelyéről távozása.

151. §. (1) A tűzoltóság a tűz színhelyét a tűz eloltása után is csak akkor hagyhatja el, ha a tűz újabb kitörésének megelőzése céljából szükséges intézkedéseket megtette, illetőleg ezek megtételére az illetékes hatóságot felkérte. Gondoskodni kell arról is, hogy a tűz színhelye a tűzvizsgálat megtartásáig (152. §.) változatlan állapotban maradjon.

A tűzvizsgálat megtartása.

152. §. (1) A tűz eloltása után mielőbb, legkésőbb azonban 24 óra alatt a tűz okának megállapítása céljából tűzvizsgálatot kell tartani. A tűzvizsgálaton községben a községi, illetőleg körjegyző és községi bíró, városban az elsőfokú tűzrendészeti hatóság kiküldöttje, továbbá mind községben, mind városban a helyi tűzoltóság képviselője (parancsnok, tűzoltótiszt), a m. kir. rendőrség, illetőleg csendőrség kiküldöttje, végül

szükség esetén a meghívott külön szakértő (iparfelügyelő, gazdasági felügyelő, a m. kir. államépítészeti hivatal képviselője vagy városi mérnök, esetleg a kéményseprő) vesz részt.

(2) A csendőrsnek csak akkor kell részt vennie a tűzvizsgálaton, ha a tüzeset ügyében bűnügyi helyszíni szemlét még nem tartott.

(3) A főszolgabíró és a járási tűzrendészeti felügyelő nagyobb tűz (több ház, gyár vagy egyéb telep égése) esetén köteles a tűzvizsgálaton résztvenni.

(4) A tűzvizsgálat eredményéről —szénpapír felhasználásával — három példányban tűzkárjelentést kell kiállítani. A tűzkárjelentés egyes rovatainak kitöltésére a tűzkárjelentés hátlapján lévő utasításban foglaltak az irányadók.

(5) A tűzvizsgálaton résztvevőknek a tűzkárjelentést alá kell írniok.

(6) A tűzkárjelentés egyik példányát tűzkáradatszolgáltatásra (155. §) kell felhasználni, másik példányát városban előfordult tűz esetén a tűzoltófőparancsnoknak (parancsnoknak) kell megküldeni, községben előfordult tűz esetén a főszolgabíróhoz kell felterjeszteni; harmadik példányát pedig a jelentést kiállító hatóság (községi elöljáróság) őrzi meg.

(7) Ha a tűzvizsgálat bűncselekmény gyanúját állapítja meg, a nyomozás céljából szükséges intézkedéseket haladéktalanul meg kell tenni.

A m. kir. csendőrség és a tűzoltóság adatszolgáltatása.

157. §. A 155. §-ban foglalt adatszolgáltatási kötelezettségtől függetlenül városban a tűzoltófőparancsnok (parancsnok), községben a m. kir. csendőrsparancsnokság köteles a tudomására jutott minden egyes tüzesetről a M. kir. Központi Statisztikai Hivatalt és annak a városnak elsőfokú tűzrendészeti hatóságát, illetőleg községnek elöljáróságát, ahol a tüzeset előfordult, késedelem nélkül értesíteni.

Az adatszolgáltatásra köteles szervezeteknek űrlapokkal ellátása.

158. §. (1) Az adatszolgáltatásra kötelezetteket (156. §.) az adatszolgáltatáshoz szükséges űrlapokkal a M. kir. Központi Statisztikai Hivatal látja el.

(2) Az űrlapokat és az űrlapok felterjesztésére szolgáló borítékot, továbbá a tűzkárjelentésre szolgáló levelezőlapokat — a takarékoság szigorú szemmeltartásával, a hozzávetőleges szükségleteknek megfele-

ljen, a borítékra erre a célra fenntartott rovatán — a M. kir. Központi Statisztikai Hivataltól az alábbi hatóságok, illetőleg szervek igénylik:

a) tűzkárjelentés űrlapokat és ezek felterjesztésére szolgáló borítékokat:

I. községek részére a főszolgabíró;

II. megyei és törvényhatósági jogú városok részére (Budapest székesfőváros kivételével) a polgármester;

III. Budapest székesfővárosban a kerületi elöljáró;

b) m. kir. csendőrsök részére a m. kir. csendőrkerületi parancsnokság;

II. községek részére a főszolgabíró;

III. megyei városok tűzoltósága részére a polgármester;

IV. Budapest székesfővárosban és törvényhatósági jogú városokban a tűzoltóság főparancsnoka.

1876. évi XIV. törvénycikk kivonata.

A közegészségügy rendezéséről.

Járványok és ragályok.

80. §. Mihelyt valahol több egyén egyidejűleg ugyanazon betegségbe esik vagy ha ragályos kórok esetei mutatkoznak, a községi előjáróságnak kötelessége ezt a közegészségi ügyekben elsőfokú hatóságnak azonnal bejelenteni, ki erről a törvényhatóságot értesíti.

E bejelentés tételére nemcsak az előjáróság, de az orvosok, lelkészek, tanítók, általában pedig mindazok kötelezettek, kik ily betegülési esetekről tudomással bírnak.¹

1936. évi I. törvénycikk kivonata.

Az orvosi rendtartásról.

53. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő az, aki orvosi, szakorvosi címet vagy orvosi gyakorlatra vonatkozó, a közönség megtévesztésére alkalmas egyéb jelzést vagy címzést jogosulatlanul használ.

¹ A belügyminiszter 1893 : 17.415., illetve az 1894 : 91.954. sz. rendeletei szerint a következő fertőző bántalmak vannak bejelentésre kötelezve : 1. Roncsoló toroklob és torokgyík (croup); 2. Vörheny. 3. Kanyaró (vörös himlő). 4. Hólyagos himlő minden faja (a bárányhimlő is). 5. Kiütéses hagymáz. 6. Hasi hagymáz. 7. Vérhas. 8. Ázsiai és honi kolera. 9. Szamárhurut. 10. Járványos fültőmirigygyulladás. 11. Járványos agy- és gerinchártyagyulladás. 12. Trachoma. 13. Gyermekági láz és a belügyminiszter 1899 : 112.391. sz. rendelete értelmében 14. a pestis.

A rákszem (lapis cancrorum) kereskedelmi forgalmának eltiltása.

185.237/1939. sz. B. M. rendelet kivonata.

1. §. Reáljogú, személyjogú, fiók és házi gyógyszerárban természetes vagy mesterséges rákszemet (lapis cancrorum) készletben tartani és forgalomba hozni nem szabad.

2. §. Amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő a gyógyszerárban az a felelős vezetője, aki az 1. §-ban foglalt rendelkezéseket megszegi.

78.830/1939. sz. K. K. M. rendelet kivonata.

1. §. Az iparos (kereskedő) természetes és mesterséges rákszemet (lapis cancrorum) üzletében raktáron nem tarthat és forgalomba nem hozhat.

2. §. (1) Aki az 1. §-ban foglalt rendelkezést megszegi, amennyiben a cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő.

Vérbocsátással üzött visszaélések megszüntetése.

82.846/1923. sz. N. M. M. rendelet.

1. §. Vérbocsátást (ideértve az érvágást, a köpülőzést, a nádályozást és a vérbocsátás céljából alkalmazott egyéb műveleteket is) csak orvosi gyakorlatra jogosított egyén végezhet.

2. §. Az, aki az 1. § rendelkezéseinek ellenére jogosulatlanul vérbocsátást végez — amennyiben cselekménye vagy mulasztása súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és 200 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Lúgkő, lúgkőoldat, lúgkőpótló készítmények kereskedelmi forgalma.

41.701/1940. sz. K. K. M. rendelet kivonata.

1. §. (1) A lúgkőnek, a szabad forgalomból kizárt méregnek előállítását, kikészítését, készletben tartását, árusítását és felhasználását a 2—18. §-okban foglalt rendelkezések korlátozzák.

(2) A jelen rendeletnek a lúgkőre vonatkozó rendelkezései a marólúg, marónátron, marószóda és marókáli (natrium hydroxid, kalium hydroxid) elnevezés alatt forgalombahozott anyagokra, valamint a lúgkőoldatra, lúgkőessenciára is kiterjednek.

2. §. (1) Iparengedély alapján gyakorolható ipar:

a) a lúgkőnek előállítása, kikészítése, értékesítés céljából szerelése, törése (darabolása);

b) a lúgkő adásvételének közvetítése.

(2) Aki a jelen rendelet hatálybalépése előtt kapott iparjogosítvány alapján foglalkozik lúgkőnek előállításával, kikészítésével, szerelésével, törésével (darabolásával), illetőleg lúgkő adásvételének közvetítésével, iparát a jelen rendelet korlátai között iparjogosítványa alapján az iparjogosítvány hatályának megszűnéséig gyakorolhatja.

(3) A lúgkő adásvételének közvetítésére szóló iparjogosítvány alapján lúgkövet sem raktáron tartani, sem árusítani nem szabad.

3. §. (1) A lúgkőárusítás a gyógyárunagykereskedők és a drogisták üzletkörébe tartozik.

(2) A gyógyárunagykereskedőkön és drogistákon felül lúgkövet árusíthat:

1. az a kereskedő és az a nagykereskedő, akinek lúgkőárusításra a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter a belügyminiszterrel egyetértve engedélyt ad;

2. a lúgkövet előállító, illetőleg kikészítő, szerelő, törő (daraboló) iparos.

(3) Kereskedőnek nem szabad lúgkövet előállítania, kikészítenie, szerelnie, törnie (darabolnia).

(4) Kereskedőnek lúgkövet csak egy, két és öt kilogrammos tartályban szabad árusítania. Ez a korlátozás nem vonatkozik a gyógyárunagykereskedőkre és más nagykereskedőkre.

(5) Élelmiszerek árusításával foglalkozó kereskedő lúgkőárusításra engedélyt nem kaphat.

4. §. (1) A lúgkövet előállító, illetőleg a lúgkőnek kikészítésével, szerelésével, törésével (darabolásával) foglalkozó iparos a lúgkő csomagolásának (edénynek, üvegballonnak, vashordónak, autótanknak, vasúti és egyéb tartánykocsinak stb.) külső részén jól olvasható és tartós módon feltüntetni köteles nevét (cégét), telepének helyét és azt, hogy a csomag lúgkövet tartalmaz. Ha a csomag súlya nem haladja meg az ötven kg-ot, a csomagoláson felül azt is fel kell tüntetni, hogy a lúgkő hány fokos, illetőleg, hogy a készítmény hány százalék lúgkövet tartalmaz.

(2) Lúgkövet csak az (1) bekezdésben említett iparos által szerelt, eltartásra alkalmas, szilárd anyagból (fémről, üvegből, kőanyagból stb.) készült, erős, jól záródó, zárt edényben vagy tartályban szabad kiszolgáltatni. Az edényt és tartályt halálfej és «méreg» jelzésű feltűnő, legalább három centiméter széles címkével kell ellátni.

(3) Aki lúgkövet elad, köteles a csomagon nevét (cégét) és üzletének helyét (telephelyét) olyan címke vagy pecsét alakjában úgy feltüntetni, hogy a csomagon lévő egyéb megjelöléseket ne takarja el.

5. §. (1) A lúgkő árusítására jogosított (3. §) a lúgkőből tíz kg-ot meg nem haladó kisebb készletet üzlethelyiségében is tarthat, de csak erre a célra rendelt, ajtajának külső részén «Méreg» felírással tartósan ellátott külön szekrényben. A szekrényt állandóan zárva kell tartani, azt csak az üzlettulajdonosnak és erre a célra kijelölt megbízottjának szabad kinyitnia.

(2) Lúgkövet az (1) bekezdésben meghatározottnál nagyobb mennyiségben csak kizáróan erre a célra, illetőleg mérgek eltartására rendelt, külön helyiségben szabad készletben tartani.

6. §. (1) A lúgkövet előállító iparos az általa előállított, illetőleg beszerzett, a lúgkőnek kikészítésével, szerelésével, törésével (darabolásával) foglalkozó iparos az általa kikészített, szerelt vagy tört (darabolt), illetőleg beszerzett, a lúgkövet árusító kereskedő az általa beszerzett lúgkőről «lúgkőkészlet» felirattal külön könyvet köteles vezetni.

7. §. Lúgkövet csak az előállító vagy kikészítő telephelyéről, illetőleg az árusításra jogosított üzlethelyiségéből vagy raktárából szabad kiszolgáltatni. Lúgkövet házalva, vándorolva, továbbá az utcákon, tereken, piacokon és vásártereken árusítani nem szabad.

8. §. (1) Lúgkövet csak az üzlet (üzem, vállalat) tulajdonosa, vagy erre a célra kijelölt megbízottja szolgáltatathat ki.

(2) Lúgkövet csak annak részére szabad kiszolgáltatni,
a) aki iparigazolványával vagy a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter engedélyével igazolja, hogy lúgkő árusítására jogosított (3. §);

b) aki lúgkővásárlásra jogosító engedélyt (9. § (1) bekezdés) mutat be;
 c) aki tudományos intézet, orvosi vagy vegyi laboratórium, kórház, szanatórium vagy gyógyszerár tulajdonosa vagy vezetője (9. § (2) bekezdés).

9. §. (1) Lúgkővásárlásra jogosító engedélyt csak annak szabad adni:

a) aki ipari üzemnek tulajdonosa vagy vezetője és igazolja, hogy ipara gyakorlásához vagy azzal szorosan összefüggő megengedett tevékenységhez lúgkőre üzemanyagként, segédanyagként vagy más célból szüksége van;

b) aki nem ipari, hanem más üzemnek tulajdonosa vagy vezetője és igazolja, hogy lúgkőre üzemi célból szüksége van.

(2) Tudományos intézet, orvosi vagy vegyi laboratórium, kórház, szanatórium és gyógyszerár tulajdonosa vagy vezetője a kémszerűl, továbbá tudományos vagy kísérleti célból szükségelt lúgkövet engedély nélkül is beszerezheti.

(3) Lúgkövet az (1) és (2) bekezdésben felsorolt célokon felül más célra használni nem szabad. Lúgkövet előállító üzem tulajdonosa üzemének céljaira lúgkövet a szükséges mértékben felhasználhat.

11. §. A lúgkő vásárlására jogosított, illetőleg megbízottja vásárláskor személyazonosságát hitelt érdemlően igazolni köteles. Ha a lúgkő vásárlására jogosított megbízott útján vásárol, azt meghatalmazással kell ellátnia. A lúgkő átvételével csak huszadik életévét betöltött egyént szabad megbízni.

12. §. (1) A lúgkő vásárlója a lúgkő átvételéről az árusítónak az átvételkor átvételi elismervényt köteles adni. Az átvételi elismervényben fel kell tüntetni az átvett lúgkő mennyiségét, a lúgkövet kiszolgáltató nevét (cégét), üzetének (telepének) helyét, az átvétel napját, a vásárló üzetének (telepének) helyét és sajátkezű aláírását. Ha a lúgkövet megbízott veszi át, ez nemcsak a lúgkő vásárlására jogosított átvételi elismervényét köteles az árusítónak átadni, hanem az átvételt maga is írásban elismerni köteles.

(2) Az átvételi elismervényeket a lúgkőkészletkönyv megfelelő folyószámával kell ellátni.

13. §. (1) A lúgkövet árusító a vásárolt lúgkő kiadásának tanúsításául köteles a lúgkővásárlási engedély hátlapjára esetenként kézírásal rávezetni a kiszolgáltató lúgkő mennyiségét, a kiszolgáltató napját és ezt a feljegyzést cég- vagy névbélyegzőjének rányomásával és sajátkezű aláírásával meg kell erősítenie. A lúgkővásárlási engedélyt a feljegyzés rávezetése után a vásárolt lúgkő kiadásával egyidejűleg át kell adni a lúgkő vásárlójának.

(2) Ha a vásárolt vagy megrendelt lúgkő átvétele nem az eladó, hanem a vásárló vagy megrendelő telepén történik, vagy ha a vásárlásra jogosított a lúgkövet külföldről hozatja, a szállított lúgkő mennyiségét és a szállítást, valamint az átvétel napját a lúgkővásárlási engedélyre való hivatkozással az eladó és a vásárló iratváltás útján kötelesek elismerni.

14. §. (1) A lúgkő vásárlására jogosított (9. §) lúgkőhasználati könyvben pontos feljegyzést köteles vezetni arról, hogy mikor és pedig egy-egy hónapnál nem hosszabb időközönként mennyi lúgkövet használt fel.

(2) Az (1) bekezdés nem vonatkozik tudományos intézetnek, orvosi vagy vegyi laboratóriumnak, kórháznak, szanatóriumnak és gyógyszerárnak tulajdonosára vagy vezetőjére, valamint arra, aki csak egy-egy alkalomból folyóan vásárol lúgkövet.

15. §. (1) A vásárolt lúgkövet csak a vásárlásra jogosítottnak és csupán megengedett (9. §) célra szabad felhasználnia. A vásárlásra jogosított a fel nem használt lúgkő felesleget csak a lúgkő előállítására vagy árusítására jogosítottnak adhatja át, másnak lúgkövet sem ellenszolgáltatásért, sem ellenszolgáltatás nélkül átadni nem szabad.

(2) Ha a lúgkő tulajdonosa a lúgkövet elveszti, vagy más oly körülményről szerez tudomást, amely a lúgkő jogellenes felhasználásának veszélyére enged következtetni, erről az illetékes elsőfokú hatóságnak azonnal jelentést köteles tenni.

16. §. (1) A lúgkőkészlet könyvet (6. §) és a lúgkőhasználati könyvet (14. §) használatbavétel előtt láttamozás és a számozott lapjain keresztülvont fonal két végének a fedőlaphoz pecsételése végett be kell mutatni az illetékes hatóságnak.

(2) Az (1) bekezdésben említett könyveket az azokba vezetett utolsó feljegyzés keltétől számított három éven át meg kell őrizni. Ha az említett könyvek tulajdonosa foglalkozását abban hagyja, azokat a könyveket, amelyek tekintetében a három év még el nem telt, annak a hatóságnak kell átadnia, amely azokat láttamozta.

17. §. (1) A lúgkővásárlási engedélyt (9. §) a lúgkő vásárlója, az átvett lúgkőről adott átvételi elismervényt (12. §) a lúgkő árusítója három éven át megőrizni és a hatóságnak kívánatra bemutatni köteles. A három évet lúgkővásárlási engedéllynél hatálya megszűnésének napjától, átvételi elismervénynél annak keltétől kell számítani.

(2) Ha az (1) bekezdésben említett iratok őrzésére kötelezett foglalkozását abban hagyja, azokat az iratokat, amelyek tekintetében a három év még el nem telt, az illetékes hatóságnak kell átadnia.

18. §. (1) Az 1—17. §-ok rendelkezései nem vonatkoznak:

1. azokra a készítményekre, amelyeket az iparügyi miniszter a belügyminiszterrel egyetértően lúgkőpótló készítményekké nyilvánít és amelyeknek forgalombahozatalára engedélyt ad,

2. azokra a fertőtlenítő és tisztító hypochlorit-oldatokra, amelyek legfeljebb 3 % natrium hydroxidot vagy kalium hydroxidot tartalmaznak és amelyeknek forgalombahozatalára az iparügyi miniszter a belügyminiszterrel egyetértően engedélyt ad. Lúgkőpótló készítményként csak olyan készítményt szabad engedélyezni, amely alkalmas arra, hogy felhasználásával szappant lehessen főzni.

(3) Az engedélyben meg kell állapítani a lúgkőpótló készítmény, illetőleg a fertőtlenítő és tisztító hypochlorit-oldat vegyi összetételét, valamint azt, hogy a készítményt, minő egységadagokban, minő áron és minő csomagolással szabad forgalombahozni. A készítményt csak az engedélyezett összetétellel, egységadagokban, áron és csomagolásban szabad forgalomba hozni. Az engedélyt a Budapesti Közlönyben közzé kell tenni.

(4) Lúgkőpótló készítményként, illetőleg fertőtlenítő és tisztító hypochlorit-oldatként csak az iparügyi miniszter által engedélyezett készítményt szabad forgalomba hozni. Minden csomagon fel kell tüntetni a lúgkőpótló készítmény, illetőleg a fertőtlenítő és tisztító hypochlorit-oldat előállítójának nevét (cégét), az iparügyi miniszter engedélyének számát és évét, a készítmény tiszta súlyát, árát, lúgkőpótló készítmény-nél ezeken felül annak meghatározott lúgkőmennyiséghez viszonyított hatóerejét és azt az időpontot, ameddig a hatóerő megmarad. Minden adaghoz az iparügyi miniszter által jóváhagyott használati utasítást is mellékelni kell.

(5) Szóda és mész, ha külön csomagolva hozzák forgalomba, a jelen rendelet szempontjából nem minősíthető lúgkőpótló készítménynek.

(6) Az (1) bekezdés szerint engedélyezett lúgkőpótló készítmény forgalombahozatala, a (3) és (4) bekezdésekben foglaltaktól eltekintve, nem esik korlátozás alá.

19. §. A jelen rendelet nem tiltja azt, hogy házi szappannak a maga részére főzése céljából szódának és méznek felhasználásával bárki maga állítson elő lúgoldatot.

20. §. (1) A kereskedők és nagykereskedők, akik a jelen rendelet hatálybalépésekor lúgkőből (1. § (2) bekezdés) készlettel rendelkeznek, a lúgkő mennyiségét a jelen rendelet hatálybalépésétől számított nyolc nap alatt az elsőfokú iparhatóságnak ajánlott levélben bejelenteni kötelesek. Ez a bejelentés illetékmentes.

(2) Azok a kereskedők, akik az (1) bekezdésben említett bejelen-

tési kötelezettségnek a megszabott határidőben eleget tettek, azoknak, akik lúgkővásárlásra a jelen rendelet értelmében jogosítottak, bejelentett készletükből lúgkövet 1940. évi december hó 31. napjáig a 3. § (2) bekezdésének 1. pontjában említett miniszteri engedély nélkül is árusíthatnak. Ezen az időponton túl miniszteri engedély nélkül lúgkövet árusítaniok nem szabad.

22. §. (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és a jelen rendelet alapján pénzbüntetéssel büntetendő, aki a jelen rendelet 2. §-ának (3) bekezdésében, 3—8. §-aiban, 9. §-ának (3) bekezdésében, 11—17. §-aiban, 18. §-ának (3) és (4) bekezdéseiben és 20. §-ában megállapított köteleességek vagy tilalmak valamelyike ellen vét.

A prostitúció szabályozása.

160.100/1926. sz. B. M. rendelet.

I. A kéjnökről.

1. §. Kéjlgést keresetszerűen csak az a nő (kéjnök) üzhet, aki magát a rendőrhatalóságnál a kéjnökről vezetett nyilvántartásba bejegyzteteti és ezzel kapcsolatban magát hatósági rendszeres kötelező orvosi vizsgálatnak aláveti.

A kéjlgést keresetszerűen bejegyzés nélkül üzni tilos. Aki ezt teszi, titkos kéjnök.

5. §. Nem jegyezhető be kéjnöknek, egyéb feltételek igazolása esetén sem :

1. aki 18. életévét még nem töltötte be ;
2. nemileg érintetlen ;
3. áldott állapotban van ;
4. fertőző betegségben szenved ;
5. nyilvánvalóan gyengeelméjű ;
6. idült alkoholista vagy részegeskedő ;
7. vagyon és testi épség elleni büntett vagy vétség miatt büntetve volt ;
8. rovottmultú vagy közveszélyes munkakerülő egyénekkkel összeköttetést tart fenn, vagy ilyennel közös háztartásban él ;
9. állandó viszonyt tart fenn olyan férfivel, akinek családja van ;
10. férjnél van ;
11. gyermeke van és azzal közös lakásban lakik.

8. §. A bejegyzésről a kéjnök igazolványt kap, amelyet a rendőrhatalóság indokolt esetben visszavonhat és a kéjnököt a nyilvántartásból bármikor törölheti. Ha az 5. szakasz 3—11. pontjaiban felsorolt esetek valamelyike utóbb merülne fel, a kéjnök-igazolvány visszavonása kötelező. A kéjnök is bármikor jogosult kilépni a bejegyzett kéjnökök sorából, okmányait azonban csak akkor kapja vissza, illetve nyilvántartásból csak akkor törlik, ha előzetesen orvosi vizsgálaton ment keresztül.

9. §. Azt a nőt, akiről akár a bejegyzés előtt, akár a bejegyzés tartama alatt (a kilépés előtt) az orvosi vizsgálat nemi betegséget állapított meg, kötelező gyógykezelésre kell utalni.

10. §. Valakit arra csábítani, rábeszélni vagy kényszeríteni, hogy kéjnök legyen, vagy magát kéjnöknek bejegyeztesse, abban az esetben is tilos, ha a cselekményt nem önérdékből követik el.

11. §. Kéjnöknek kéjlgés céljából való minden olyan közvetítése, amely e rendelet rendelkezésével ellenkezik, tilos.

12. §. Fertőző nemibeteg kéjnöknek (bejegyzett vagy titkos kéjnöknek), továbbá fertőző nemibeteg férfinak kéjnökkel nemileg érintkezni tilos.

13. §. A rendőrhatalóság a nemibetegségek terjedésének megátalása végett köteles a titkos kéjlgésen ért nő és a vele talált férfi egészségi állapotáról meggyőződést szerezni. E célból a kéjlgésen ért nő és férfi kellő igazoltatásuk után kötelesek minden külön felhívás nélkül 48 órán belül a hely szerint illetékes I. fokú rendőrhatalóságnál egészségi állapotukat vagy hatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolni, vagy magukat rendőrhatalósági orvosi vizsgálatnak alávetni.

Aki ebbeli kötelezettségének az előirt határidőn belül igazolatlanul eleget nem tesz, e rendelet 59. §-a alapján büntetendő kihágást követ el s ezenfelül azt hatósági orvosi vizsgálatra elő kell állítani. Amennyiben akár a hatósági orvosi bizonyítvány, akár pedig a rendőrhatalósági orvosi vizsgálat fertőző nemibetegséget állapít meg, a hatóságnak az illetőnek kötelező orvosi gyógykezelését és annak igazolását vagy esetleg kórházba utalását kell elrendelnie. A titkos kéjnök ellen minden esetben, az e rendelet 12. §-ának esetében pedig a vele talált nemibeteg férfi ellen is a rendőri büntető eljárást meg kell indítani.

E szakasz rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni abban az esetben is, ha a kéjlgés ugyan bejegyzett kéjnökkel történt, de olyan helyen, ahol ez a rendelet szerint nincs megengedve.

14. §. Kéjnök csak azokban az utcákban lakhat, amelyeket erre a célra az illetékes elsőfokú rendőrhatalóság a helyhatalóság hozzájárulásával kijelöl. Ha a rendőrhatalóság és a helyhatalóság közt nem jön létre megegyezés, a belügyminiszter dönt.

16. §. Templommal, iskolával vagy más közcélú intézménnyel és közhivatalokkal ugyanegy utcában kéjnök nem lakhatik. Kivételesen megengedhető, hogy ugyanabban vagy a szomszédos utcában, de mindenesetre az említett közintézményektől 300 méternél távolabb fekvő házban is lakhassék kéjnök, ha az a hatóságok megítélése szerint erkölcsrendészeti szempontból nem jár hátránnyal.

19. §. A kéjnök lakását látogatók fogadására csak abban az esetben használhatja, ha azt a rendőrhatalóság az erkölcsrendészeti szempontból szükséges kikötések mellett engedélyezi. Ha a kéjnök főbérlo

és az általa lakott házban 18 éven aluli gyermekek nem laknak, a rendőrhatóság megejtendő helyszíni szemle eredményéhez képest, amennyiben a háztulajdonos írásbeli nyilatkozatban szintén hozzájárul, engedélyt adhat a kéjőnek arra, hogy lakásán is fogadhasson látogatót.

20. §. A kéjőnek egyszerre csak egy látogatót szabad fogadnia. Látogatójával zene mellett dorbézolni, vele szeszes italokat fogyasztani tilos.

21. §. A kéjő, mint főbérő, lakásán sem nő, sem férfi albérőt nem tarthat. Kiszolgáló gyanánt csak 40 éven felüli nőt lehet alkalmazni.

22. §. Lakbér fejében a kéjőtől a helyi viszonyoknak megfelelő átlagos béren felül 30 százaléknál többet követelni vagy elfogadni tilos.

23. §. Tilos a háztulajdonosnak, illetve a főbérőnek a kéjőt bárminő szolgáltatás igénybevételére kényszeríteni vagy az igénybevett szolgáltatásokért a szokásos díjnál többet követelni vagy elfogadni.

24. §. A főbérő a kéjő-albérő keresetéből semminemű címen nem követelhet részesedést, tőle ajándékot nem igényelhet, sem el nem fogadhat, neki kölcsönt nem nyújthat, nem hitelezhet, neki semmit el nem adhat, tőle nem vásárolhat vagy vásárlást nem közvetíthet.

25. §. Kējők csakis a rendőrhatóság által a helyi hatóság meghallgatása után, a helyi viszonyok figyelembevételével időnkint kijelölt utcákon és meghatározott időben jelenhetnek meg. A rendőrhatóságnak jogában áll a kéjőnek bizonyos utcákon vagy egyéb nyilvános helyen való megjelenését erkölcsrendészeti szempontból indokolt esetekben egyáltalában meg is tiltani.

26. §. A kéjő szolgálatának díja a kéjő és látogatója között szabad egyezkedés tárgya.

27. §. Tilos a kéjőnek :

1. bárhol a jó ízlést sértő módon viselkedni, trágár kifejezést használni, káromkodni, leittasodni, látogatókat ablakból vagy utcán integetéssel avagy egyébként hívogatni, becsalogatni, illetve feltűnő viselkedéssel a közfigyelmet magára vonni ;

2. magán és nyilvános találkahelyek, valamint kéjők lakásául szolgáló házak (kéjőtelepek) előtt vagy azok közelében fel-alá járkálni, ácsorogni ;

3. látogatóul 18 éven aluli fiatakorút fogadni ;

4. tudva nős férfivel állandó viszonyt folytatni ;

5. oly férfivel folytatni viszonyt, aki vele kitarthatja magát ;

6. rovttmultú, közveszélyes munkakerülők társaságában tartózkodni,

ilyenekkel összeköttetést tartani fenn, vagy ily egyénnel közös háztartásban élni ;

7. orvosi rendelvény nélkül kábítószeret (kokaint, morfiumot, ópiumot stb.) szedni és magánál tartani.

II. A bordélyházakról.

28. §. E rendelet életbelépése után újabb bordélyengedély ki nem adható. A még meglévő engedélyeket pedig kötelesek az illetékes rendőrhatóságok 1928. évi május hó 1-ig, amely időpontban minden ily engedély hatályát veszti, visszavonni.

III. A találkahelyekről.

29. §. Kétféle találkahely engedélyezhető, úgymint : 1. magán, 2. vagy nyilvános találkahely.

Engedély nélkül keresetszerű kéjelgésre helyet adni tilos.

30. §. A rendőrhatóság magántalálkahely engedélyt, amely személyre szól és át nem ruházható, a háztulajdonos beleegyező nyilatkozata alapján az e célra alkalmasnak talált lakásra olyan magyar honos, büntetlen előéletű, 30 évet meghaladott önjogú nőnek adhat, aki megbízhatónak látszik arra, hogy e rendelet rendelkezései ellen nem vét és a találkahelyen a rendet biztosítani tudja. Az engedélyezésnél figyelembe kell venni e rendelet 16. §-át is.

31. §. Magántalálkahelyekre a kávéházak mindenkori záróra-rendelkezései irányadók. E helyeken a kéjőnek és látogatójának ételt és italokat nem szabad kiszolgáltatni, se azok szeszes italokat és kábítószeret oda nem hozhatnak magukkal. E helyeken mindennemű hangos mulatozás, bármilyen ének vagy zene tilos. E tilalmak megtartásáért elsősorban az engedélyes felelős.

32. §. A szobák használata kizárólag bejegyzett és az orvosi vizsgálat megtörténtét igazoló kéjők számára engedhető meg. Egy szobában ugyanabban az időben csak egy pár tartózkodhatik. Minden ágyat használat előtt előzőleg nem használt, tiszta ágyhuzatokkal kell ellátni. A hatóságilag előírt, fertőzést gátló és tisztálkodáshoz szükséges szereket és eszközöket minden szobában kellő mennyiségben el kell helyezni, de azok használatáért külön díjat szedni nem szabad. Ezeknek a szereknek a használata minden esetben kötelező.

33. §. A szoba használati díját a rendőrhatóság állapítja meg és az mindenkor csak a látogatótól követelhető. A kéjőtől az engedély-

lyes nő semmi címen nem követelhet semmit, vele semminemű elszámolási viszonyban nem lehet. Részére élelmezést, lakást adni, kölcsönt nyújtani, tőle bármit vásárolni, neki bármit eladni, vagy ily ügyleteket közvetíteni tilos.

34. §. A magántalálkahelyen kiszolgálásra csakis 40. életévet már betöltött, büntetlen előéletű nő alkalmazható.

35. §. Nyilvános találkahely-engedély csakis olyan házra adható, amelyben az engedélyesen és háznépén kívül más lakó nincsen és a ház fekvése e rendelet 16. §-ában foglalt feltételeknek megfelel. A rendőrhatalóság az engedély megadása előtt a hely tekintetében a helyhatóságot meghallgatja.

36. §. Nyilvános találkahely és szállodai iparüzem ugyanegy házban nem tartható fenn.

Nyilvános találkahelyet csak olyan külső elnevezéssel szabad ellátni, amelyet a rendőrhatalóság előzetesen engedélyezett.

37. §. A személyre szóló és át nem ruházható engedély csakis olyan büntetlen előéletű, 30 évnél idősebb, önjogú magyar honos egyénnek adható, aki elég vagyonnal rendelkezik a találkahely fenntartására és megbízhatónak látszik arra, hogy a rendelet rendelkezései ellen nem vét és a találkahelyen a rendet biztosítani tudja.

38. §. A szobák használati díját a rendőrhatalóság állapítja meg. A díjazást feltüntető és a rendőrhatalóság által láttamozott kartonlapokat, valamint a rendőrhatalóság által kifüggesztendőnek megjelölt orvosi utasításokat és egészségügyi figyelmeztetéseket minden szobában jól látható helyen kell kifüggeszteni.

A megállapított díjnál többet követelni tilos.

Minden szobát jól működő, megfelelő helyre irányított biztonsági jelzőcsengővel kell ellátni.

39. §. Köteles az engedélyes gondoskodni arról, hogy a szobák és a bútorok állandóan tiszták, féregmentesek legyenek és a szobák a hatóság által elrendelt fertőzést gátló és a tisztálkodáshoz szükséges szerekkel és eszközökkel állandóan el legyenek látva.

Minden ágyat használat előtt tiszta, előzőleg nem használt ágyszőnyegekkel kell ellátni.

40. §. Nyilvános találkahelyre férfival csakis bejegyzett és az orvosi vizsgálat megtörténtét igazoló kéjnt szabad bebocsátani.

Egy szobába egyszerre csak egy pár bocsátható be.

A használati díj csakis a látogatótól követelhető. Az engedélyesnek vagy alkalmazottainak a kéjntel szemben tilos bármily követelést támasztani.

41. §. Nyilvános találkahelyen az igénybevett szoba használati ideje a 12 óra időtartamot nem haladhatja meg.

42. §. Nyilvános találkahelyen kiszolgáló vagy takarító személy gyanánt csakis 40. életévet betöltött, büntetlen előéletű férfi vagy nő alkalmazható.

43. §. Az engedélyes köteles gondoskodni arról, hogy a magán és nyilvános találkahelyek, kéjntök lakásául szolgáló házak (kéjntotelepek) kapujában, vagy azok közelében a kéjntök ne ácsorogjanak, feltűnő módon ne viselkedjenek. A nyilvános találkahelyek, valamint a kizáróan a kéjntotelepek kapuit nyitva hagyni tilos.

44. §. Nyilvános találkahelyen váró-, illetőleg szórakozó-termet (szalónt) lehet berendezni, mely díjtalanul használható. A szalónban ételt és szeszestalt kiszolgáltatni nem szabad. Zenélésre legfeljebb zongora vagy grammofón használható.

45. §. Sem a nyilvános, sem a magántalálkahelyre ittas embert bebocsátani és e helyeken ételt vagy italokat kiszolgáltatni, oda ilyeneket avagy kábítószerket vinni nem szabad; ott mindennemű mulatozás avagy bármiféle ének vagy zene tilos. Találkahelyeken a kéjntök csak utcai ruhában tartózkodhatnak, illetve a várószobákban vagy folyosókon csak ily ruhában jelenhetnek meg.

IV. Szállodákról, fürdőkről.

46. §. Szállodákban és fürdőkben tilos a keresetszerű kéjntésre helyet adni.

47. §. Az erkölcsrendészeti szempontból alapos gyanú alá eső szállodákat és fürdőket szigorított ellenőrzés alatt kell tartani épúgy, mint mindazokat a nyilvános étkezőhelyiségeket, ahol szeszestaltokat helyben való fogyasztásra kiszolgáltatnak. (1921 : IV. törvénycikk 30. §., 94.453/1921. számú B. M. rendelet (B. K. 1921. évi 2127. lapon) 5., 12. §-ai). Ez utóbbi helyeken, valamint a szállodákban, amennyiben a vendégeket kiszolgáló vagy azokkal érintkező egyes női alkalmazottak ellen olyan tények merülnek fel, amelyekre a titkos kéjntés vagy fertőző nemibetegség gyanúja alapítható, a rendőrhatalóság az illető női alkalmazottakat hatályosabb ellenőrzés céljából kötelezőleg felhívhatja arra, hogy egészségi állapotukat záros határidőn belül hatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolják.

Aki ebbeli kötelezettségének az előirt határidőn belül igazolatlanul eleget nem tesz, azzal szemben az e rendelet 13. §-ában meghatározott eljárást kell megfelelően alkalmazni.

A szállodákban és a fentebb említett nyilvános étkezőhelyiségekben kiszolgáló női alkalmazottak korhatárának megállapításáról és foglalkoztatásuknak korlátozásáról külön rendelet fog intézkedni.

V. Kávéházakról és vendéglőrökről.

48. §. A rendőrhatóság a kéjnöknek nyilvános étkezőhelyeken való megjelenését egyes vendéglőrökre, kávéházakra stb. korlátozhatja.

Ezekben a helyeken a kéjnök kötelesek a feltűnő viselkedéstől, a férfiak csábításától, hangos mulatozástól stb. tartózkodni.

VI. A kéjnök orvosi vizsgálatáról és a találkahelyek orvosi ellenőrzéséről.

49. §. Minden bejegyzett kéjnök köteles hetenként legalább kétszer az e célból kijelölt helyen és időben hatósági orvosi vizsgálatra tiszta testtel, tiszta fehérműben megjelenni és az orvosi utasításnak megfelelni. Kórházba utalás esetében azonnal — amennyiben pedig helyben kórház nincs, a más helyen kijelölt kórházban — köteles a rendőrhatóság által megállapítandó legrövidebb időn belül jelentkezni és magát mindenben az előírt gyógy módnak alávetni.

51. §. Az illetékes rendőrorvos, illetőleg a kéjnök vizsgálatával megbízott hatósági tiszti- avagy városi, községi, körorvos és a rendőrhatóság vezetője vagy annak megbízottja köteles mind a magán-, mind a nyilvános találkahelyeket, valamint az engedélyezett kéjnök-lakásokat közegészségügyi és köztisztasági szempontból kéthetenként együttesen megvizsgálni. A vizsgálatnak a rendelet pontos megtartásának ellenőrzésére is ki kell terjednie.

VII. A kéjnötelepekről.

52. §. A rendőrhatóság a városokban hely tekintetében a városi tanáccsal egyetértően, nézeteltérés esetén pedig a belügyminiszter döntése alapján engedélyt adhat arra, hogy egyes házak kizárólag kéjnök lakásául jelöltessenek ki. Ilyen házban csak olyan kéjnök bérelhet lakást és lakhat, aki önálló háztartást vezet. Minden lakást úgy kell berendezni, hogy önálló háztartás vezetésére alkalmas legyen. Minden kéjnök csak mint főbérő lakhat ilyen házban és háztartásában 40 évesnél fiatalabb személy sem cseléd, sem rokon, sem bármely más minőségben nem lakhat. Albérők ilyen házban egyáltalában nem lakhatnak. A kéjnökön kívül csakis a házfelügyelő lakhat az ilyen házban. Házfelügyelőként csakis olyan egyén alkalmazható, aki mind maga, mind

a háztartásában élő személyek mindegyike 40. életévét meghaladta és sem kerítésért, sem testi épség ellen vagy nyereségvágyból eredő bűntettért vagy vétségért avagy közveszélyes munkakerülésért még nem volt büntetve, vagy ily címen ellene eljárás nincs folyamatban.

VIII. A titkos kéjnökről.

54. §. A rendőrhatóság köteles olyan helyeket, amelyek annak az alapos gyanúja alatt állanak, hogy ott titkos kéjnök szoktak megfordulni, szigorított ellenőrzés alatt tartani. A rendes keresetforrás nélkül levő azokat a nőket, akik keresetszerű (üzletszerű) titkos kéjlegéssel alaposan gyanúsíthatók, előállításuk esetében a rendőrhatóság vezetője vagy helyettese mindenekelőtt orvossal megvizsgáltatja és nemibetegség esetében a nemibetegek kórházába szállíttatja. Olyan nők ellen pedig, kik rendes keresetet folytatni nem akarnak és magukat üzletszerű kéjlegéssel tartják fenn, az 1913: XXI. §. alapján kell eljárni.

Nyilvános helyeken keresetszerű kéjlegésre való mindennemű felkínálkozás tilos. Akik keresetszerű kéjlegéssel alaposan gyanúsíthatók (titkos kéjnök) és emiatt büntetve is voltak, azoknak a rendőrhatóság a város egyes helyein (terek, utcák, útvonalak), avagy egyes nyilvános helyiségek előtt és ily helyiségekben (vendéglők, kávéházak, szállodák stb.) tartózkodását megtilthatja.

55. §. A titkos kéjlegéssel alaposan gyanúsítható azt a nőt, aki magát az elrendelt orvosi vizsgálatnak nem veti alá vagy ellenszegül, azonnal kórházba kell utalni.

IX. A titkos találkahelyekről.

56. §. A rendőrhatóságok kötelesek szigorú ellenőrzés alatt tartani azokat a helyeket, amelyekről alaposan gyanúsítható, hogy ott üzletszerű titkos kéjlegésre alkalmat és helyet adnak és köteles a keresetszerű titkos kéjlegést minden megengedhető törvényes eszközzel megakadályozni. Az ily titkos találkahelyek fenntartója és a keresetszerű titkos kéjnök ellen, amennyiben rendes keresetforrásuk nincs, e rendelet alapján és ezenkívül az 1913: XXI. t.-c. alapján is el kell járni.

X. Hirdetési tilalom.

57. §. Titkos kéjlegés céljából a kéjnöknek magát, a találkahely engedélyesnek találkahelyét avagy bárkinek a lakását akár nyilvánosan, akár burkoltan hirdetni.

XI. Hatóságok.

58. §. Erkölcsrendészeti ügyekben — az erkölcsrendészeti központi hatóságon kívül — a következő hatóságok jogosultak eljárni:

Elsőfokon:

- a) kis- és nagyközségekben a járási főszolgabíró;
- b) városokban és oly községekben, ahol m. kir. rendőrkapitányság avagy önálló kirendeltség működik, a rendőrkapitányság, illetve a kirendeltség vezetője;
- c) Budapesten a rendőrfőkapitány.

XII. Büntető rendelkezések.

59. §. Azt, aki a rendeletnek a bejegyzett vagy a titkos kéjnkre vonatkozó rendelkezései ellen vét, az 1879: XL. t.-c. 81. §-a alapján kell büntetni.

Aki az ebben a rendeletben foglalt egyéb rendőri rendelkezések vagy tilalmak bármelyikét megszegi vagy azok megszegésében bármi módon közreműködik, kihágást követ el és őt, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, 15 napig terjedhető elzárással és 80 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel kell büntetni.

E rendelet 12. §-a esetében a büntetéskiszabásnak csak abban az esetben lehet helye, ha a cselekmény elkövetője betegségről tudott, vagy arról tudnia kellett volna.

A közerkölcsiség védelméről.

151.000/VII. 1927. sz. B. M. rendelet.

A közerkölcsiség védelme, vagyis annak biztosítása, hogy a társadalmi élet külső megnyilvánulásaiban az egyesek magatartása mindenkor megfeleljen a jóerkölcs és a jóízlés követelményeinek, a hatóságoknak, kiváltképpen pedig a rendőrhatóságoknak és közbiztonsági szerveknek egyik legfontosabb feladata. E feladat keretében is kiemelkedik jelentősége miatt a fogékonyabb természetű ifjúság lelki és erkölcsi épségének megóvása az erkölcsi szempontból káros külső behatásoktól, mert ez a feladat már egyszersmind fokozott mérvben nemzetvédelmi hivatás is.

Sajnálattal kell megállapítanom, hogy az utolsó évtized zavarai és

főként a külföldről beszüremkedő káros befolyások közerkölcsiségünket is megtámadták és annak színvonalát lesüllyesztették, a hatóságok pedig — részben a fennálló rendelkezések hiányossága miatt is — e veszéllyel szemben — kevés kivételtől eltekintve — kellő eréllyel nem védekeznek.

E káros folyamat erkölcsromboló hatásának megakadályozása és a magyar társadalom erkölcsi színvonalának megvédése érdekében az eddigi rendelkezések kiegészítéséül — a következőket rendelem:

1. §. A rendőrhatóságok kötelesek mindennemű nyilvános színi- vagy egyéb előadást, mutatványt és mulatságot erkölcsrendészeti szempontból az eddiginél fokozottabb mértékben ellenőrizni. Az 1881. évi XXI. törvénycikk 7. §-ának d) pontjában, valamint a 90.089/1919. B. M., a 64.573/1901. B. M. és a 229.230/1925. sz. B. M. rendeletekben és egyéb jogszabályokban biztosított törvényes intézkedésekkel kötelesek továbbá megakadályozni azt, hogy olyan darabot, egyes számot vagy mutatványt előadjanak, amely akár a tárgyánál fogva, akár a szereplők magatartása miatt nyilvánvalóan a jó erkölcsökbe ütközik, nemkülönben azt is, hogy a jóízlésbe ütköző táncokat, avagy egyéb táncokat a közerkölcsiséget vagy a jóízlést sértő módon nyilvánosan táncoljanak.

Az engedélyes vállalatok, továbbá az egyes mulatságok rendezői kötelesek módot nyújtani arra, hogy az illetékes elsőfokú rendőrhatóság kiküldöttjei az előadások stb. ellenőrzését minden akadály nélkül gyakorolhassák. A belügyminiszter mint legfőbb erkölcsrendészeti hatóság, ezt az ellenőrzést az elsőfokú rendőrhatóság helyett kiküldöttjei útján bármikor közvetlenül is gyakorolhatja.

2. §. A rendőrhatóságok kötelesek rendszeres és hatékony ellenőrzéssel arról is gondoskodni, hogy a közerkölcsiség az érvényben levő, valamint az alábbi rendőri rendelkezések pontos végrehajtásával az utcákon és egyéb nyilvános helyeken is biztosíttassék.

3. §. Az utca és általában a nyilvános helyek erkölcsi színvonalának emelése végett tilos:

1. nyilvános helyen (utcán, személyszállító közlekedési járművön stb.), vagyis egyáltalában minden olyan helyen, amely a nagyközönség részéről megközelíthető, minden káromkodás, továbbá minden olyan hangos trágár beszéd, olyan ocsmány kifejezés használása, vagy szeméremszérvő mozdulat vagy taglejtés, amely alkalmas arra, hogy mások jóízlését és erkölcsi érzését sértse;

2. nyilvános helyen tisztességes nőt (leányt vagy asszonyt) ismerkedési célból alkalmatlankodva akarata ellenére megszólítani, annak bármi módon alkalmatlankodni, tolakodó módon terhére lenni, őt akarata ellenére követni, avagy neki tisztességtelen ajánlatot tenni;

3. nyilvánvalóan szeméremsértő, érzéki izgatásra alkalmas, avagy egyébként a jóízlést durván sértő sajtóterméket (1914: XIV. t.-c. 2. §-a), képet, szobrot vagy bármi más tárgyat utcai kirakatban avagy egyéb olyan nyilvános helyen, ahol azokat bárki láthatja, kiállítani, kifüggeszteni, kitenni, vetíteni, kínálni vagy árusítani;

4. nyilvános helyen bármily természetellenes fajtalanságra való felhívás, vagy ennek látszatát keltő mindennemű feltűnő viselkedés (tolakodó, megszólítás, követés, illetlen taglejtés stb.).

4. §. Aki a 3. §-ban foglalt rendőri tilalmak valamelyikét megszegi, vagy annak megszegésében bármi módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el s öt 15 napig terjedhető elzárással és 80 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel kell büntetni.

A 3. §. 1. pontjában felsorolt cselekmények akkor is megállapítják a kihágás tényálladékát, ha azokat nem intézik is kifejezetten más személyhez, vagy nem követik el sértő szándékkal.

5. §. Az utcán vagy egyéb nyilvános helyeken akár egyenruhában, akár polgári öltözetben szolgálatot teljesítő rendőrhatalósági közegek, illetve közbiztonsági szervek kötelesek a 3. §. 1., 2., 4. pontja esetében a közönséget, illetőleg a védelemre szoruló nőt vagy serdülő ifjúságot a legteljesebb törvényes védelemben részesíteni és a tilalmazott büntetendő cselekmények elkövetői ellen a feljelentést haladéktanul megtenni.

Az állami italmérési jövedékről szóló 1921. évi IV. törvénycikk végrehajtása.

94.453/1921. sz. B. M. rendelet kivonata.

5. §. Az italmérési üzletekben alkalmazottak, különösen pedig a közönséggel érintkező italmérők, pincérek és pincérnők a vendégekkel szemben magukat illedelmesen tartoznak viselni. Az engedélyesek különösen arra tartoznak ügyelni, hogy a női alkalmazottak erkölcselen üzemeket ne folytassanak és hogy az italmérés cégére alatt az üzlet kéjelgési célokra ne szolgáljon.

Tilos a női alkalmazottaknak a vendégekkel egy asztalhoz ülni és velük együtt ételeket vagy italokat fogyasztani. Az engedélyes, ha alkalmazottai a fentebbi tilalmat megszegik, mint részes büntetőjogilag is felelősséggel is tartozik.

6. §. Isteni tiszteletek, egyházi ünnepélyek, körmenetek alkalmazásával a templom, körmenet vagy egyházi ünnepély közelében levő kocsmák, pálinkamérő üzletek az isteni tisztelet vagy körmenet tartama alatt zárva tartandók.¹ Ezen idő alatt ezen kimérési üzletekben vendégeknek tartózkodni és azokat ott étellel vagy itallal kiszolgálni tilos. Az ezen szakaszban foglalt rendelkezések kiterjednek a szeszes italoknak korlátolt kimérésével foglalkozó engedélyesekre is. Ez a rendelkezés a szeszes italoknak kizárólagos utcán át való kimérésével, úgyszintén a szoros értelemben vett kismértékben való elárusítással foglalkozó engedélyesekre nem terjed ki.

7. §. A vendéglőkre, kocszmákra vonatkozólag az éjjeli záróra és zenélés idejét, pálinkamérésekre vonatkozólag a megnyitás és bezárás idejét kormányhatósági rendeletek vagy a kormányhatóságilag jóváhagyott szabályrendeletek szabályozzák. Ezek a rendelkezések ezentúl is érvényben maradnak. A felügyeletre hivatott összes hatóságok ellenőrizni tartoznak, hogy a kitűzött záróra, illetőleg megnyitási és bezárási

¹ A 156.776/1933. sz. B. M. rendelet szerint ezt a rendelkezést úgy kell értelmezni, hogy csak azokat az italmérési és pálinkamérési üzleteket kell az istentiszteletek, egyházi körmenetek és egyházi ünnepélyek tartama alatt zárva tartani, amelyek azokra zavarólag hatnak.

idő pontosan betartassék. A vonatkozó rendelkezések megsértéséről az eljárásra hivatott rendőri hatóságokat azonnal értesíteni kell.

Különös figyelem fordítandó arra, hogy az 1921 : IV. t.-c. 6. §-a, illetve az 1921 : XXIII. t.-c. 15. §-a értelmében korlátlan kimérési üzletekre és a korlátolt kimérési üzletek közé tartozó kizárólagos pálinka-mérési üzletükre nézve az ott elfogyasztható és kiszolgáltatható ital és élelmicikkek tekintetében fennálló tilalmak és korlátozások betartása szigorúan ellenőriztessék.

Olyan üzleti helyiség, amelyben szeszes italokat akár korlátlanul, akár korlátoltan kimérnek, vagy szeszes italokat kismértékben árusítanak, lakásul nem használható.

Kézi zálogkölcson üzletek italmérési üzlettel egy és ugyanazon helyiségben nem gyakorolhatók.

Az italmérési helyiségek épületeit, szobáit, udvarát, munkások bérének kifizetési helyéül igénybe venni tilos. E tekintetben a büntetőjogi felelősség az italmérési üzlet tulajdonosát terheli.

8. §. Az 1879 : XL. t.-c. 87—89. §-ai értelmében italmérési helyiségekben szerencsejátékot üzni tilos. Ezen kihágás felett való bíraskodás a királyi járásbíróóságok hatáskörébe tartozik. A felügyeletet gyakorló hatóságoknak kötelessége, hogy éber ellenőrzés által a szerencsejátékoknak titokban vagy nyíltan való üzését megakadályozzák és az említett törvényszakaszokba ütköző cselekményeket úgy az üzlettulajdonossal, mint a szerencsejátékban résztvevőkkel együtt az illetékes kir. járásbíróáságnál, valamint az illetékes m. kir. pénzügyigazgatóságnál feljelentsék.

A fogadóknak (szállodákban, penzióknak) vendéglőkben, kávéházakban, kávémérésekben, tejjívócsarnokokban, kocsmákban és cukrászdákban a nők alkalmazásának korlátozása.

155.102/1930. sz. K. M. rendelet.

1. §. Fogadóknak (szállodákban, penzióknak) szobaasszonyi és szobalányi teendők végzésére csak olyan nőket szabad alkalmazni, akik negyvenedik életévüket betöltötték.

Az első bekezdésben foglalt rendelkezés nem vonatkozik a negyven évesnél fiatalabb, de tizennyolcadik életévüket már betöltött azokra a

nőkre, akik fogadóknak (szállodákban, penzióknak) szobaasszonyi vagy szobalányi teendők végzésére a jelen rendelet életbelépésekor alkalmazva vannak, illetőleg az ezt az időpontot megelőző hat hónapon belül alkalmazva voltak. Ezeket a nőket fogadóknak (szállodákban, penzióknak) úgy meglévő munkahelyükön, mint állásváltoztatás esetében szobaasszonyi vagy szobalányi teendők végzésére továbbra is szabad alkalmazni.

Az elsőfokú iparhatóság a rendőrhatalóság meghallgatása után a fogadót (szállodát, penziót) fenntartó azoknak az iparosoknak, akik kötelezik magukat arra, hogy megfelelő felügyelettel biztosítsák azt, hogy női személyzetük a fogadóknak (szállodákban, penzióknak) kéjelgést ne üzzön s akinél a női személyzet szigorú ellenőrzésére megvan a lehetőség, visszavonásig engedélyt adhat arra, hogy a szobaasszonyi és szobalányi teendők végzésére negyven évesnél fiatalabb, de huszonnegyedik életévüket már betöltött nőket is alkalmazhassanak.

Fogadót (szállodát, penziót) fenntartó attól az iparostól, aki a jelen szakasz második, illetőleg harmadik bekezdése alapján negyven évesnél fiatalabb nőket alkalmaz s akinek a szobaasszonyi és szobalányi teendők végzésére alkalmazott női személyzete valamelyik tagjáról a rendőrhatalóság megállapítja, hogy alkalmazásának ideje alatt keresetszerű titkos kéjelgést üzött, az elsőfokú iparhatóság a negyven évesnél fiatalabb nőknek szobaasszonyi, illetőleg szobalányi minőségben alkalmazására vonatkozó engedélyt visszavonja.

2. §. Vendéglőkben, kávéházakban, kávémérésekben, tejjívócsarnokokban, kocsmákban és cukrászdákban a vendégek kiszolgálására és a felírónői teendők végzésére huszonnegyedik életévüket még be nem töltött nőket alkalmazni tilos.

Az első bekezdésben foglalt rendelkezés nem vonatkozik a tizennyolcadik életévüket betöltött, de huszonnegyedik életévüket még el nem ért azokra a nőkre, akik vendéglőkben, kávéházakban, kávémérésekben, tejjívócsarnokokban, kocsmákban és cukrászdákban a vendégek kiszolgálására és a felírónői teendők végzésére a jelen rendelet életbelépésekor alkalmazva vannak, illetőleg ezt az időpontot megelőzően hat hónapon belül alkalmazva voltak. Ezeket a nőket az említett munkakörben úgy meglévő munkahelyükön, mint állásváltoztatás esetében továbbra is szabad alkalmazni.

Nem vonatkozik az első bekezdésben foglalt rendelkezés vendéglőkben, kávéházakban és cukrászdákban az illető ipar elsajátítása céljából tanszerződés alapján tanoncként alkalmazott, valamint a tanidejük kitöltése és segédi vizsgálat letétele után munkakönyvet nyert

tizenhatalcadik életévüket még be nem töltött nőkre sem. Ezeket a nőket azonban csak esti nyolc óráig szabad foglalkoztatni.

3. §. Azok az egyének, akik nyilvános találkahely fenntartására engedélyt nyertek, a fogadó (szálloda, penzió), vendéglő, kávéházi, kávémérési, kocsmái, illetőleg cukrászipart nem gyakorolhatják.

4. §. Fogadóknak (szállodákban, penziókban), vendéglőkben, kávéházakban, kávémérésekben, tejivócsarnokokban, kocsmákban és cukrászdákban tilos olyan nőt alkalmazni, aki az alkalmazási idejét megelőző három éven belül bejegyzett kéjné volt, vagy akiről megállapítást nyert, hogy az említett idő alatt keresetszerű titkos kéjelgést üzött.

5. §. A fogadót (szállodát, penziót) fenntartó iparos, a vendéglős, kávé, kávémérő, tejivócsarnokot fenntartó iparos, a kocsmáros és cukrász annak a női alkalmazottjának, akiről megállapítást nyer, hogy az alkalmazást megelőző három éven belül bejegyzett kéjné volt, vagy alkalmazásának ideje alatt keresetszerű titkos kéjelgést üzött, az erről szóló értesülésnek napján felmondani és az illető alkalmazott az érvényes felmondási idő elteltével a szolgálatból elbocsátani köteles.

6. §. Amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1928 : X. törvénycikk értelmében pénzbüntetéssel büntetendő :

1. a fogadót (szállodát, penziót), fenntartó az az iparos, aki szobasszonyi vagy szobalányi teendők elvégzésére olyan nőt alkalmaz, akit az 1. és 4. §-okban foglalt rendelkezések értelmében alkalmaznia nem szabad, vagy az 5. §-ban foglalt rendelkezés áthágásával alkalmazottjának fel nem mond és azt az érvényes felmondási idő elteltével a szolgálatból el nem bocsátja ;

2. azt a vendéglőst, kávést, kávémérőt, tejivócsarnokot fenntartó iparost, kocsmáros és cukrászt, aki a vendégek kiszolgálására vagy felírónői teendők végzésére olyan nőt alkalmaz, aki a 2. és 4. §-okban foglalt rendelkezések értelmében alkalmazni nem szabad, vagy az 5. §-ban foglalt rendelkezés áthágásával alkalmazottjának fel nem mond és azt az érvényes felmondási idő elteltével a szolgálatból el nem bocsátja ;

3. azt a vendéglőst, kávést és cukrászt, aki a 2. § harmadik bekezdése szerint alkalmazható tizenhatal évesnél fiatalabb nőket esti nyolc órán túl foglalkoztatja

Az első bekezdés alá eső kihágás büntetése tizenöt napig terjedhető elzárás és pénzbüntetés, ha azt olyan egyén követte el, aki ily kihágás miatt jogerős ítélettel már meg volt büntetve és büntetésének kiállása óta két év még nem telt el.

7. §. Jelen rendelet nem érinti a jelen rendelet megjelenését megelőzően alkotott és a kormányhatóság által jóváhagyott szabályrendeleteknek azokat a rendelkezéseit, amelyek a jelen rendelet 1. és 2. §-ában említett iparüzletek női személyzetének korhatára tekintetében a jelen rendeletben megállapítottaknál szigorúbb korlátozásokat állapítanak meg.

Az italmérésnél és italelárusításnál követendő egészségügyi rendszabályok.

502/1922. sz. N. M. M. rendelet kivonata.

4. §. 1. Minden italmérés céljára szolgáló helyiséget és az azzal összefüggésben levő udvarokat állandóan tisztán kell tartani, a helyiség falait évente legalább egyszer ki kell meszolni vagy festeni, padlóját minden héten legalább egyszer fel kell súrolni, magát a helyiséget pedig naponként legalább kétszer ki kell szellőztetni és ki kell seperni.

2. Minden italmérés céljára szolgáló külön helyiséget a látogatóinak használatára rendelt, könnyen megközelíthető külön árnyékszékkel kell ellátni, az árnyékszéket a felügyelet és ellenőrzés gyakorlására jogosult hatóság, illetőleg közege által meghatározandó módon minden héten fertőtleníteni kell ; e célból az engedélyesek (üzletvezetők) kötelesek megfelelő fertőtlenítőszereket kellő mennyiségben állandóan készletben tartani.

3. Az italmérés céljára szolgáló helyiségben az ivásra használt edények tisztántartására csapból folyó és közvetlen lefolyással ellátott vízszolgáltató berendezésnek kell lennie ; poharak, valamint más edények öblögetésére szolgáló víztartályok használata tilos.

4. Minden italmérés céljára szolgáló helyiségben a helyiség nagyságához képest kellő számú, vízzel telt köpcsészét kell alkalmazni, ezeket tartalmuk kiürítése mellett naponta ki kell mosni és tiszta vízzel kell ellátni.

5. A szeszes italok minden tartályán — az alkoholtartalom %-okban való pontos kitüntetésével — az abban foglalt ital minőségét meg kell jelölni.

6. Fertőző betegségek elterjedése vagy annak veszélye esetén az italmérés céljára szolgáló helyiségeket, azok udvarait, az árnyékszékeket és emésztőgödröket a szokottnál gyakrabban, a felügyelet és ellenőrzés gyakorlására jogosult hatóság, illetőleg közege által meghatározandó időközökben és módon fokozottabb mértékben kell tisztán tartani.

5. §. Tilos tisztátlanul kezelt, megromlott, vagy az egészségre és életre közvetlen használat által veszélyessé válható, továbbá undort keltő italműeket — bort is — tartani és elárúsítani, valamint az emberi egészségre ártalmas anyagokból készült edényeket italok készítésére és tartására használni, ezen edényeket tisztátlanul kezelni, úgyszintén az italműeket hamis név vagy hamis cím alatt forgalomba hozni.

Hamis név alatt árult ital az, melynek minősége és alkotórészei nem felelnek meg annak az elnevezésnek, amely alatt az illető ital áruba bocsáttatik.

Hamis cím alatt árult szeszesital pedig az, melyet más termelőnek vagy gyárosnak neve alatt hoznak forgalomba, mint aki az italt termelte.

Az italmérő azonban saját neve alatt adhatja a szeszes italt akkor is, ha nem saját termése.

A bornak hamis név vagy hamis cím alatt való forgalombahozatalát az 1936: V. törvénycikk tilalmazza. Ennek a tilalomnak megszegésére, illetőleg bornak az idézett törvénycikk által tiltott minőségben vagy módon való forgalombahozatala esetén az engedélyesekkel (üzletvezetőkkel) szemben követendő eljárásra nézve kizárólag az idézett törvénycikk, illetőleg az annak végrehajtása tárgyában kiadott 70.000/1936. F. M. sz. rendelet rendelkezései irányadók.

6. §. Tilos italmérő-üzletekben az italokkal való bárminemű elbánásra vagy a fogyasztók kiszolgálására oly egyént alkalmazni, aki nyílt gümőkórban, bujakórban vagy bármely másokat ragályozó, továbbá undort keltő betegségben szenved.

Ily betegség gyanúja esetén az engedélyes, illetőleg üzletvezető az illetékes elsőfokú közegészségügyi hatóságot haladéktalanul értesíteni, ez pedig az alkalmazottat 48 órán belül a hatósági orvossal megvizsgáltatni köteles.

Ha a hatósági orvos az alkalmazotton az első bekezdésben felsorolt betegségek valamelyikét megállapítja, erről az illetékes közegészségügyi hatóságnak haladéktalanul jelentést tenni, a hatóság pedig az alkalmazottat eltávolítani köteles.

Büntető rendelkezések.

11. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntetendő rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el:

1. az az engedélyes (iparúzó), illetőleg üzletvezető, aki a közegészségügyi hatóság szabályszerűen igazolt tagját vagy közegét bármely cselekvéssel akadályozza abban, hogy ez az ebben a rendeletben meg-

állapított közegészségügyi rendszabályok pontos megtartásáról bármikor meggyőződést szerezzen;

2. az az engedélyes, illetőleg üzletvezető, aki az italmérés céljára szolgáló helyiségnek, a használt edényeknek tisztántartására, a vizsgálató berendezések, köpöcsészék alkalmazására és kezelésére a jelen rendeletben megszabott rendelkezéseket megszegi vagy meg nem tartja;

3. az az engedélyes, illetőleg üzletvezető, aki az italmérés céljára szolgáló helyiség árnyékszékkel ellátására, ennek fertőtlenítésére, fertőtlenítőszeres tartására jelen rendeletben megszabott rendelkezéseket megszegi vagy meg nem tartja;

4. az az engedélyes, illetőleg üzletvezető, aki a szeszes italok tárgyán az ital minőségét — az alkoholtartalom %-os kitüntetésével — meg nem jelöli;

5. az az engedélyes, illetőleg üzletvezető, aki az illetékes hatóság vagy ennek közege által a fertőző betegségek elterjedése vagy veszélye esetében a jelen rendelet 4. §-ának 6. pontja alapján kiadott rendeleteket vagy utasításokat megszegi, vagy meg nem tartja;

6. az az engedélyes (iparúzó), illetőleg üzletvezető, aki a jelen rendelet 5. §-ában megjelölt italműt tart, elárúsít, vagy aki az italműeket — bor kivételével — hamis név vagy hamis cím alatt hozza forgalomba;

7. az az engedélyes (iparúzó), illetve üzletvezető, aki üzletében az italokkal való bárminemű elbánásra vagy a fogyasztók kiszolgálására nyílt gümőkórban, bujakórban vagy bármely másokat ragályozó alkalmazottjának ezt a betegségét az illetékes hatóságnak a tudomásrajutás után azonnal be nem jelenti és

az az engedélyes (iparúzó), illetve üzletvezető, aki az előző bekezdésben megjelölt alkalmazottat a hatóság elbocsátást rendelő utasítása ellenére alkalmazásban megtartja.

A kihágás büntetése elzárás és pénzbüntetés.

1927. évi XXXIII. törvénycikk kivonata.

Az ifjúság védelméről szeszes italok kiszolgáltatása és szórakozóhelyek látogatása terén.

① §. Olyan ifjú egyén számára, aki élete tizennyolcadik évét még be nem töltötte, nyilvános helyiségben vagy helyen (akár vendéglőben, kávéházban, szállodában, kimérésben, kocsmában, automata-büffében, üzletben, akár kirándulóhelyen, vásáron, búcsújáróhelyen, táncmulatságban stb.) szeszes italt (bort, gyümölcsbort, pezsgőt, sört, pálinkát, likórt stb.) sem fizetésért, sem ingyen kiszolgáltatni nem szabad még abban az esetben sem, ha felnőtt kíséretében van.

Nyilvános helyiségben vagy helyen ilyen ifjú egyén számára szeszes italt felnőtt sem rendelhet és a törvényes képviselő vagy a felügyeletre jogosult egyén sem engedheti meg neki ilyen ital fogyasztását.

Ha kétséges, hogy az ifjú egyén betöltötte-e életének tizennyolcadik évét, számára szeszes italt kiszolgáltatni csak abban az esetben szabad, ha hatósági bizonyítvánnyal igazolja, hogy életének tizennyolcadik évét betöltötte. Ilyen igazolás hiányában a szeszes ital kiszolgáltatását meg kell tagadni.

Nem terjed ki a tilalom olyan esetekre, amikor az ifjú egyén az italt a nyilvános helyiségben vagy helyen kívül történő fogyasztásra olyan egyén számára viszi, aki e törvény értelmében szeszes ital fogyasztására jogosult.

② §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és kétszáznegyven pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

1. aki az 1. §-ban megállapított tilalom ellenére szándékosan vagy a köteles gondosság elmulasztásával életének tizennyolcadik évét be nem töltött egyén számára szeszes italt kiszolgált;

2. az a felnőtt egyén, aki az 1. §-ban megszabott tilalom ellenére életének tizennyolcadik életévét be nem töltött egyén számára szeszes italt rendel, vagy neki ilyen ital fogyasztását megengedi;

3. aki mint szeszes ital eladásával foglalkozó üzemnek tulajdonosa vagy felelős vezetője, szándékosan vagy gondatlanságból eltűri, hogy helyiségében alkalmazottja az 1. pont alá eső cselekményt kövessen el.

A kocsmai hitelre vonatkozó törvényes rendelkezések végrehajtása.

122.400/1930. sz. B. M. rendelet kivonata.

① §. Vendéglőben, kocsmában és italmérés céljára szolgáló minden más helyiségben — beleértve az oly kereskedést is, mely szeszes italok kismértékben eladására jogosított — köteles a tulajdonos, bérlő vagy felelős üzletvezető a következő szövegű hirdetményt állandóan kifüggesztve tartani:

«Szeszes italokat hitelbe nem szolgáltatunk ki, mert az 1928. évi II. t.-c. 7. §-a értelmében az itt kiszolgáltatott szeszes ital ára iránti követelést bíróság nem ítélt meg; ily követelést sem az adósnak, sem jogutódjának követelésébe nem lehet beszámítani és annak biztosítására kötött zálog és szerződések semmisek.

Az 1883. évi XXV. t.-c. 24. §-a szerint az, aki e rendelkezés ki-játszása céljából valamely színlelt ügylet vagy váltó, vagy más kötelező irat alakját használja fel, kihágást követ el és 30 napig terjedhető elzárással és pénzbüntetéssel büntetendő».

② §. Az előző §-ban említett hirdetményt az italmérési üzletnek a vendégek kiszolgálására szolgáló minden egyes helyiségében a vendégek (vevők) által könnyen látható helyen magyarul és az illető köz-ség jegyzőkönyvi nyelvén kell kifüggeszteni és állandóan olvasható állapotban kell tartani.

Az egynyelvű hirdetményeknek legalább 20 × 30 cm, a két-nyelvűeknek 40 × 50 cm, a használt betűknek pedig a felső sorokban legalább 10 mm, a következő sorokban pedig legalább 5 mm nagyságúaknak kell lenniök.

Rádió közvetített istentisztelet felvételének tilalma a kocsmaokban.

37.944/1929. sz. K. M. rendelet.

① §. A rádióhírmondó állomások útján közvetített istentiszteleteket, szentbeszégeket és a vallási szertartásokkal összefüggő egyéb közvetítéseket kocsmaokban, kávéházakban, vendéglőkben, mulatóhelyeken és ezekhez hasonló üzletekben és helyiségekben felszerelt rádióberendezéseken felvenni tilos.

② §. A fenti rendelkezés megszegése — amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágás.

1922. évi XII. törvénycikk kivonata.*Ipartörvény.*

1) §. A jelen törvény az iparüzés feltételei szerint az iparoknak következő csoportjait különbözteti meg:

- a) képesítéshez kötött iparok,
- b) engedélyhez kötött iparok,
- c) szabad iparok.

Az az ipar, amely kézműves jellegénél vagy a munka természeténél fogva csak megfelelő szakképzés és hosszabb gyakorlás útján sajátítható el s amelynek gyakorlása az ebben a törvényben megállapított szakképzettség igazolásához van kötve, képesítéshez kötött ipar.

Az az ipar, amelynek gyakorlása közszempontokból külön feltételek igazolásához kötött engedély elnyerésétől függ, engedélyhez kötött ipar.

Az olyan ipar, amelynek gyakorlása sem képesítéshez, sem engedélyhez kötve nincsen, szabad ipar.

1923. évi XV. törvénycikk

a sütőipari munkának szabályozásáról (kiegészítve az 1929: V. t.-c. I. §-a szerint).

1) §. Kenyeret, pék- vagy cukrászsüteményeket előállító iparüzemekben az előállítási munkálatoknál tizennégy évesnél fiatalabb gyermeket foglalkoztatni tilos.

3) §. Az 1. §-ban említett üzemekben az ott megjelölt cikkek előállítási munkájának esti kilenc és reggeli négy óra között szünetelni kell. (Éjjeli idő.)

A kováskészítés és dagasztás reggel egy órával előbb megkezdhető. Reggeli négy óra előtt azonban a kováskészítéssel, valamint a dagasztással is, amennyiben a kenyér és sütemény előállításánál foglalkoztatott alkalmazottak száma a tizet meg nem haladja, legfeljebb két, amennyiben tiznél több, de a huszat meg nem haladja, legfeljebb

három, amennyiben a huszat meghaladja, legfeljebb négy, és végül minden további tíz alkalmazott után legfeljebb egy-egy tizennyolc évesnél nem fiatalabb alkalmazottat szabad foglalkoztatni.

Kenyeret, péksüteményt és cukrászsüteményt a műhelyekből (üzletekből) reggeli háromnegyed hat óra, Budapesten, valamint a vele szomszédos más községek és városok közül azokban, amelyeket a kereskedelemügyi miniszter rendelettel megjelöl, reggeli háromnegyed hét óra előtt elszállítani nem szabad.

A kemence begyújtása és fütése nem esik az 1. bekezdésben megállapított korlátozás alá. A sütemény előállításánál foglalkoztatott alkalmazottat azonban esti kilenc és reggeli négy óra közt a kemence begyújtásával vagy fütésével foglalkoztatni nem szabad.

4) §. A tizennyolcadik életévet még be nem töltött alkalmazottat az 1. §-ban megjelölt üzemekben az ott megjelölt munkával napi nyolc óránál, az idősebb alkalmazottat napi tíz óránál tovább foglalkoztatni nem szabad. A napi munka befejezése után az alkalmazottak részére egyhuzamban legalább tizenegy órai pihenődöt kell biztosítani.

Az első két bekezdés nem érinti a folytonos üzemekben foglalkoztatott személyzet munkaidejének a csapatváltás következtében időnkint szükségessé váló meghosszabbítását.

12) §. Kenyeret és péksüteményt tizenhat évesnél fiatalabb személlyel házról-házra járva árusítani tilos. Nem esik e korlátozás alá a sütemények szállítása a megrendelőhöz.

Oly időben, amelyben az előállítási munkának szünetelni kell, az alkalmazottakat kihordási munkával sem szabad foglalkoztatni.

A sütőipari munkának szabályozásáról szóló 1923: XV. törvénycikk végrehajtása.

59.667/1924. sz. K. M. rendelet.

1) §. A törvény a sütőiparral teljesen azonos elvek szerint szabályozza a cukrászipar munkáját, összes rendelkezései a cukrásziparra ugyanúgy alkalmazást nyernek, mint a sütőiparra.

A törvény 1. §-a megtiltja, hogy hatálya alá tartozó üzemekben az előállítási munkálatoknál tizennégy évesnél fiatalabb gyermeket foglalkoztassanak. Minthogy az 1922: XII. t.-c. 78. §-a szerint gyermeket és fiatalokút képesítéshez kötött iparban mindaddig, amíg a segédlevelet meg nem szerezte, csak tanszerződés alapján szabad fog-

lalkoztatni, az iparhatóságoknak (ipartestületeknek) ügyelniök kell arra, hogy előttük tizennégy évesnél fiatalabb gyermeket tanoncul ne szerződtessenek.

Amennyiben a jelen rendelet kihirdetését megelőző időben az iparhatóság (ipartestület) elnézése folytán a törvény idézett rendelkezése ellenére egy vagy más esetben netán tizennégy évesnél fiatalabb gyermeket szerződtetett volna tanoncul, a gyermek érdekeinek megóvása céljából a fennálló tanszerződés hatályát nem kell megbolygatni.

A törvény 1. §-ában foglalt tilalom kifejezetten csak az előállítási munkálatokra vonatkozik. Olyan munkákra tehát, amelyek nem minősíthetők előállítási munkálatoknak, aminő például a műhely és üzlethelyiség tisztogatása, a sütőipar és a cukrász tizennégy évesnél fiatalabb gyermeket is alkalmazhat, de figyelemmel az 1922 : XII. t.-c. 74. §-ában foglalt rendelkezésekre, ilyen munkára is csak a mindennapi elemi népiskola látogatásának kötelezettségén túl levő gyermek alkalmazható.

Minthogy az előállítási munkálatok körébe nem tartozó munkák a sütő-, valamint a cukrásziparban aránylag csekély terjedelműek és ezen munkák közül a kenyér és péksütemény kihordására tizennégy évesnél fiatalabb gyermek a jelen rendelet 14. §-a szerint nem alkalmazható, a szóbanlevő munkákat végző tizennégy évesnél fiatalabb gyermekeket pedig előállítási munkálatoknál alkalmazni egyáltalán tilos, az 1. §-ban foglalt tilalom következtében a tizennégy éven aluli, de iskolaköteles koron túl levő gyermekek az előállítási munkálatok körébe nem tartozó munkáknál csak igen szűk keretek között nyerhetnek alkalmazást, ami egyébként úgy a gyermekek, mint a köz szempontjából is kívánatos.

2.) §. A törvény 2. §-a szerint tizennyolc évesnél fiatalabb személyt a sütőipari és a cukrászipari üzemekben előállítási munkálatokra akár tanoncként, akár más minőségben alkalmazni csak abban az esetben szabad, ha hatósági vagy társadalombiztosító pénztári orvos bizonyítvánnyal igazolja, hogy egészséges és a szóbanlevő munkára testileg alkalmas.

Azoknak a gyermekeknek és fiatalokéknak orvosi megvizsgálása iránt, akik a sütő- vagy a cukrásziparban tanoncul szerződni kívánnak, az 1922 : XII. t.-c. 76. §-ának negyedik bekezdése alapján történt rendelkezés. Azokat a gyermekeket és fiatalokékat, akiket a jelen rendelet kihirdetése a sütő-, illetőleg a cukrásziparban akár tanonci, akár segédi (esetleg gyári munkás) minőségben alkalmazásban talált, az alkalmazás helyének változása esetében sem kell orvosi vizsgálatnak

alávetni, mert a törvény 2. §-ában foglalt rendelkezésnek az a célja, hogy a szóban levő iparokra csak olyan gyermekek és fiatalokéak léphessenek, akiket az orvos egészségeseknek s az említett iparok körébe tartozó előállítási munkák végzésére testileg alkalmasnak talált. Ellenben nem kívánja megbolygatni azoknak a tizennyolc évesnél fiatalabb egyéneknek tanviszonyát, illetőleg szolgálati viszonyát, akik a szóban levő rendelkezés érvényesítése idején már az említett iparok valamelyikén vannak, tanonci vagy segédi minőségben munkát végeznek.

3.) §. A törvény 3. §-a állapítja meg a sütő- és a cukrásziparban az éjjeli munka tilalmát. A tilalom minden üzemre egyformán kiterjed, akár alkalmazottak igénybevételével folyik a munka, akár nem.

A tilalmat mindenkiel szemben érvényesíteni kell, aki kenyeret, pék- vagy cukrászsüteményt eladás céljából állít elő. A tilalom azokra a vendéglőkre, kávéházakra, kávémerésekre, kocsmákra, fürdőintézetekre stb. is kiterjed, amelyeknek tulajdonosai leendő eladás vagy felhasználás céljából állítanak elő.

A cukrásziparban a cukrászati cikkek előállítási munkájától el kell választani a kész cikkeknek (például a fagyaltnak) adagolását, továbbá azokat az apróbb műveleteket, amelyek a teljesen kész cikkeknek a közvetlen fogyasztásra kikészítését, például diszítését célozzák. Minthogy az éjjeli munka tilalma csupán az előállítási munkákra vonatkozik, az említett adagolási és kikészítési munkák nem esnek tilalom alá.

Az az idő, amelyben minden előállítási munkának szünetelnie kell, az idézett szakasz szerint esti kilenc órától reggeli négy óráig, Budapest székesfőváros területén esti kilenc órától reggeli öt óráig terjed. A Budapest székesfőváros területére érvényes rendelkezés az 1923. évi március hó 27-én 60.500. szám alatt kiadott kereskedelemügyi miniszteri rendelettel Újpest és Kispest megyei városok, továbbá Rákospalota, Erzsébetfalva, Pestszentlőrinc és Csepel községek területére lett kiterjesztve.

A kovászkészítés az idézett szakasz második bekezdése szerint az előbbi bekezdésben megállapított időpontnál egy órával korábban kezdhető meg. A törvény az egy-egy üzemben foglalkoztatott alkalmazottak számához viszonyítva állapítja meg, hány alkalmazottat lehet a kovászkészítésnél az egyébkénti munkakezdetet megelőző egy óra alatt foglalkoztatni. A kovászkészítésen kívül semminő más munka nem végezhető. Ezen egy óra alatt tizennyolc évesnél fiatalabb alkalmazottat foglalkoztatni nem szabad. A tizennyolc évesnél fiatalabb alkalmazottat tehát reggeli négy, Budapesten, valamint a jelen szakasz első bekezdésében felsorolt megyei városokban és községekben reggeli öt óra előtt munkába állítani nem szabad.

A 3. §. harmadik bekezdése a kemence begyújtását és fűtését kiveszi az első bekezdésben megállapított időbeli korlátozás alól, azzal a hozzáadással azonban, hogy a sütemény előállításával foglalkoztatott alkalmazottat esti kilenc és reggeli négy, Budapesten, valamint a jelen szakasz első bekezdésében felsorolt megyei városokban és községekben reggeli öt óra között a kemence begyújtásával vagy fűtésével foglalkoztatni tilos.

Kenyeret, péksüteményt és cukrászsüteményt a műhelyekből (üzletekből) reggeli hat óra, Budapesten, valamint a jelen szakasz első bekezdésében felsorolt megyei városokban reggeli hét óra előtt elszállítani nem szabad.

4. §. A törvény 4. §-ának rendelkezései, amelyek szerint a sütőiparban és a cukrásziparban a tizennyolcadik életévüket még be nem töltött alkalmazottakat az előállítási munkálatoknál napi nyolc óránál, a tizennyolc évesnél idősebb alkalmazottakat napi tiz óránál tovább foglalkoztatni nem szabad, s amelyek szerint a napi munka befejezése után minden alkalmazott részére legalább tizenegy órai pihenőidőt kell biztosítani, szintén a törvény alapvető rendelkezései közé tartozik, amelyeknek minden alkalmazottat illetően pontos megtartására a legnagyobb súlyt kell helyezni. Az említett rendelkezések megtartása ellenőrzésének megkönnyítése céljából minden munkahelyiségben munkaidőnyilvántartást kell kifüggeszteni, amelynek tartalmaznia kell a tizennyolc éven aluli, továbbá a tizennyolc éven feüli munkások napi munkája megkezdésének és befejezésének időpontját, és a tizennyolc éven aluli munkások nevét.

10. §. Azok az iparosok, akik a törvény 8. §-ának első bekezdésében említett engedélyt elnyerni kívánják, annak megadását az okok felsorolásával és annak pontos megjelölésével, hogy a törvényben megállapított kivételek melyikét kívánják igénybe venni, esetről-esetre írásban vagy élőszóval kötelesek az elsőfokú iparhatóságtól kérni. Az elsőfokú iparhatóság a kérelmet élőszóval előterjesztése esetében jegyzőkönyvbe foglalja.

Az elsőfokú iparhatóság az előterjesztett kérelemre nézve, érdemleges tárgyalás előtt, esetről-esetre meghallgatja, amennyiben sütőipari munkáról van szó, a sütőipari munkaadók és alkalmazottak, amennyiben cukrászipari munkáról van szó, a cukrászipari munkaadók és alkalmazottak érdekképviselőit. Minthogy a vidéken a sütő- és cukrásziparosoknak sok helyütt nincsenek önálló érdekképviselőik, adott esetben a kérdéses szakmához tartozó közvetlenül nem érdekelt iparosokat kell az iparhatóságnak meghallgatnia. Az alkalmazottak

szakmák szerint lévén szervezkedve, azoknak szakmabeli helyi csoportját, ha több van, szakmabeli helyi csoportjait, ilyenek hiányában az alkalmazottak által a maguk köréből kiküldötteket kell meghallgatni.

Az elsőfokú iparhatóság az érdekképviselőtek, illetőleg a szakmához tartozók véleményének mérlegelése után az előterjesztett kérelem értelmében határozatot hoz, s amennyiben azt teljesíthetőnek találja, határozatában pontosan megállapítja, hogy az engedély a törvényben megállapított kivételek közül melyikre, illetőleg melyekre terjed ki.

Az engedély indokolt esetben több egymást követő vagy egymáshoz közeleső napra is szólhat, de mind a tíz napra egyszerre nem lehet rendelkezni.

16. §. Az összes munkahelyiségeknek oly tágasaknak kell lenniök, hogy a bennök rendszerint foglalkoztatott személyzet minden egyes tagjára legalább tíz (10) köbméternyi levegőtér fogat jusson.

Az összes munkahelyiségek falait, mennyezetét és padlózatát tisztán kell tartani. A falakat és a mennyezetet, amennyiben az utóbbi nincsen, fából, évenként legalább egyszer újra kell meszelni, amennyiben pedig vízhatatlan burkolattal lennének ellátva, azokat legalább negyedévenként egyszer le kell mosni.

A padlózatnak vízhatlan, szilárd burkolatból kell lennie. A netalán keletkező hézagokat és repedéseket haladéktalanul ki kell javítani.

17. §. A munkásoknak lehetővé kell tenni, hogy eléggé fűtött helyen megmosakodhassanak és átöltözhessenek, és ruházatukat tiszta helyen helyezhessék el.

A munkások csak alaposan megmosakodva foghatnak munkához. Ebből a célból, amennyiben oly mosdókészülék, amelynél a mosdóvíz csapról ereszthető, nem áll rendelkezésre, legfeljebb öt munkásonként egy-egy mosdókészletet kell berendezni és szappannal ellátni. Minden alkalmazottnak hetenként legalább egy tiszta törülközőt kell használatba átadni. Gondoskodni kell továbbá arról, hogy a mosdóknál tiszta víz álljon rendelkezésre, és hogy a használt víz a mosdóhelyiségből vagy a szomszédos helyiségből elvezethető legyen.

18. §. A kenyér és a sütemény készítéséhez használt anyagoknak a tisztaság és a közegészség követelményei szempontjából kifogástalanoknak kell lenniök.

Az anyagkészletet és a készárut száraz és szennyezéstől védett helyen kell tartani.

A kenyérnek és süteménynek külső megnedvesítéséhez használt vizet naponként többször meg kell újítani. A kenyeret és süteményt a puszta földön elhelyezni tilos.

19. §. A munkahelyiségekben laknia vagy aludnia senkinek sem szabad. Ezekben a helyiségekben mosdani, öltözködni, dohányozni, dohányt rágni, továbbá bármiféle oda nem való tárgyat, ruhaneműt stb. tartani tilos.

20. §. A munkahelyiségekben vizet vagy fertőtlenítő oldatot tartalmazó, jól öblíthető köpödényeket kell megfelelő számban tartani. A padlózatra köpni tilos. A köpödényeket naponta rendszeren ki kell tisztítani, és tartalmukat az illemhelyekbe ki kell üríteni.

22. §. Fertőző betegségben szenvedő egyéneket, továbbá olyanokat, akiknek bőrén seb, fekély vagy kiütés van, nem szabad foglalkoztatni, még kisegítő munkával sem.

Ha valamely alkalmazotton betegség jelei mutatkoznak, azt azonnal orvosi kezelés igénybevételére kell utasítani. Fertőző betegség gyanúja esetében városokban a hatósági tisztiorvost, kis- és nagyközségekben a községi, illetőleg a körorvost azonnal értesíteni kell.

Munkát oly egyének sem végezhetnek, akik fertőző betegekkel érintkeznek, vagy akiknek lakásán fertőző beteg tartózkodik.

23. §. Amennyiben a munkaadó alkalmazottainak hálójelyet ad, a hálójelyiségnek a munkahelyiségtől fallal teljesen elválasztott, a szabad levegő felé ablakkal ellátott száraz, világos, jól szellőztethető és fűthető, deszkával padlózott oly tágas helyiségeknek kell lenniök, amelyekben minden egyes bennlakó, vagy a helyiséget pihenőül használó alkalmazottra legalább tíz köbméternyi levegőtér fogat jut.

A háló-, illetve pihenőhelyiségnek nem szabad közvetlenül a kemence mellett lennie.

25. §. Dagasztásra csak olyan egyént szabad alkalmazni, aki ennek a munkának végzésére elég erős.

Erejét meghaladó, testi épségét vagy egészségét veszélyeztető munkának végzését egy alkalmazottól sem szabad kívánni.

Liszthordásra egy alkalmazottat sem szabad kötelezni. Tizennyolc évesnél fiatalabb egyéneket liszthordásra alkalmazni tilos.

Olyan üzemekben, amelyekben a viszonyok liszttoló kézikocsi használatát indokoltá teszik, a lisztnek szállításához ily kézikocsit kell használni.

26. §. A kenyér és sütemény kihordására csak tizennégy évesnél idősebb, fertőző vagy undorító betegségben nem szenvedő egyének alkalmazhatók.

A kenyeret és süteményt csak tiszta kosarakban és tiszta vászonkendővel letakarva szabad kihordani és szállítani.

27. §. A sütemény árusítása közben nem szabad megengedni,

hogy a vásárlók a süteményt kézzel válogassák, fogdossák és megropogtassák. Az erre vonatkozó tilalom írásban vagy nyomtatásban, vagy festett táblán jól olvashatóan és feltűnő helyen kifüggesztendő.

A kenyeret és süteményt minden egyéb árutól, különösen a tisztátalan és bűzös áruktól elkülönítve kell tartani.

A piacon, utcán árusított kenyeret és süteményt tilos a földre lerakni. A tiszta vászonkendővel letakart kenyér és sütemény árusítása csak tiszta asztalon vagy kosarakban történhetik.

29. §. Ennek a rendeletnek egy példányát minden munkahelyiségben ki kell függeszteni.

30. §. Amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő az, aki a jelen rendeletben megállapított köteleességek vagy tilalmak valamelyike ellen vét.

Az előbbi bekezdés alá eső kihágás büntetése tizenöt napig terjedhető elzárás és pénzbüntetés, ha azt olyan egyén követte el, aki ily kihágás miatt jogerős ítélettel már meg volt büntetve, és büntetésének kiállítása óta két év még nem telt el.

A nyers tészta összeszedésének eltiltása.

23.089/1937. sz. Ip. M. rendelet.

1. §. A sütőiparos vagy alkalmazottja nyers tésztát sütés végett csak műhelyében, vagy műhelyével egy házban vagy háztelken lévő üzletében vehet át. Ehhez képest a nyers tésztának sütés végett más helyen való átvétele tilos.

2. §. Amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el az a sütőiparos, aki a jelen rendelet 1. §-ában foglalt tilalom ellenére nyers tésztát sütés végett műhelyén, illetőleg műhelyével egy házban vagy háztelken lévő üzletén kívül átvesz.

A háziipar keretét meghaladó kenyérsütésnek iparigazolványhoz kötéséről.

68.468/1924. sz. K. M. rendelet.

A háziipar címén gyakorolt kenyérsütés hozzám érkezett jelentések szerint az ország sok községében lényegesen túllépi a háziipar kereteit, amennyiben sokan nap-nap mellett, gyakran háztartási alkalmazottak

munkájának igénybevételével oly nagy mennyiségben sütnék és visznék árusítás céljából a piacra kenyeret, hogy ezt a foglalkozásukat már rendes ipargyakorlásnak kell minősíteni. Annak következtében, hogy ezek a kenyérsütők, bár teljes iparszerűséggel végzik a kenyérsütést és árusítást, azután a tevékenységük után olyan adókkal, aminő adókat az iparosnak viselnie kell, nincsenek megterhelve, nemcsak az államkincstár károsodik, hanem sérelem éri a sütőiparosokat is, akik az adózásban nyilvánuló különbségnél fogva a kenyérsütőnek egyenlőtlen versenyével kénytelenek megküzdeni.

Minthogy a háziipar kereteinek említett túllépése régebbi keletű s a kenyérsütő nőket a sokéves gyakorlat megváltoztatásával a háziipar tulajdonképpeni kereteire korlátozni, ami legtöbbjükre nézve ettől a foglalkozástól való teljes eltávolításukkal volna egyértelmű, az illetők súlyos anyagi hátránya nélkül nem lehetne, az egyenlő versenyviszonyok helyreállítására s az államkincstár érdekeinek megóvására egy mód áll rendelkezésre s ez a kenyérsütő nőknek azokban az esetekben, amelyekben a kenyérsütés a háziipar kereteit meghaladja, iparigazolvány váltására kötelezése. A lehetőséget az iparigazolvány megszerzésére megadja az 1922 : XII. törvénycikk 21. §-ának első bekezdése, amely felhatalmazza a kereskedelemügyi minisztert, hogy egyes iparoknál az iparigazolvány kiadását meghatározott vizsgálat sikeres letételéhez köthesse és ily esetben az egyébként megkívánt szakbavágó gyakorlat kimutatását elengedhesse.

A kenyérsütőnők ügyének megoldása érdekében szükségesnek tartom, hogy az említett felhatalmazást igénybe vegyem. Ehhez képest ezenel az elsőfokú iparhatóságok kötelességévé teszem, hogy azokban az esetekben, amelyekben valamely kenyérsütőnőről megállapítást nyert, hogy a kenyérsütést a háziipar kereteit túllépve oly mértékben gyakorolja, hogy azt rendes iparüzésnek kell minősíteni, az illetőt értesítsék, hogy a kenyérsütést az iparhatóság által esetről-esetre megállapítandó időponton túl csak abban az esetben folytathatja, ha a kenyérsütésben való jártasságát szakvizsgálat letételével igazolja s annak alapján a kenyérsütésre jogosító iparigazolványt szerez.

A szakvizsgálat letételére az 1922 : XII. t.-c. végrehajtása tárgyában 78.000/1923. szám alatt kiadott rendeletem rendelkezései irányadók, azzal az eltéréssel, hogy a kenyérsütői szakvizsgálatra csak azok a kenyérsütőnők bocsáthatók, akik jelen rendeletem kiadását megelőzően legalább egy éven át süttettek kenyeret értékesítés céljából. Ezzel a rendelkezéssel tehát kizárólag csak a rendeletem megjelenésekor legalább egy év óta kenyérsütéssel keresetszerűen foglalkozó nőknek kívánom lehe-

tővé tenni, hogy a kenyérsütést a háziipar keretein túl gyakorolhassák, ellenben nem teszem lehetővé azt, hogy a kenyérsütőnőknek ezen a körén túl, a kenyérsütésre említett rendelkezésekre hivatkozva, mások is iparigazolványt nyerhessenek.

Fentebbi rendelkezésemmel önként értetődően a sütőiparral szemben külön iparágat sem kívánok létesíteni, miért is az iparigazolványt nyert kenyérsütőnők tanoncot nem tarthatnak.

Az iparigazolványt nyert kenyérsütőnők a kenyéren kívül más süteményt értékesítés céljából nem süthetnek.

Egyben, miután a háziiparszerű kenyérsütés kereteit a gyakorlat a multban csak azért tágitotta, mert az egyes vidékeken szokásos kenyérsütés megengedésére más jogcím nem volt, ennek az oknak a megszűnése folytán a kenyérsütés háziiparszerűségének kereteit is újból kell megállapítani. Ezeket a kereteket, a kenyérsütés jellegét figyelembe véve, olyképpen állapítom meg, hogy a kenyérsütést csak abban az esetben lehet háziiparszerűnek minősíteni, ha az a háziipar szükséglet fedezésével kapcsolatosan olyképpen történik, hogy az illető a saját háziipar szükségletére szükséges kenyérral együtt több kenyeret értékesítés céljából is süt.

A háziiparszerű kenyérsütés.

134.191/1931. XI. sz. K. M. rendelet.

A gyakorlati tapasztalatok szerint a háziiparszerű kenyérsütés olyan széles keretekben folyik, hogy az már a kenyérnek iparszerű előállítását is megközelíti. Erre való tekintettel a háziiparszerű kenyérsütés kereteit a következőkben állapítom meg:

A kenyérsütés csak abban az esetben háziiparszerű, ha az illető kizárólag a saját termelésű gabonájából őrölt lisztből a saját házi szükségletére szükséges kenyérral együtt több kenyeret értékesítés céljából is süt és a kenyérsütést a háztartásokban használni szokott kemencében maga végzi.

Ha ezek a körülmények nem forognak fenn, a kenyérsütést a háziipar kereteit meghaladónak kell tekinteni. Nem tekinthető háziiparszerűnek a kenyérsütés különösen abban az esetben, ha az bár a házi szükséglet fedezésével kapcsolatosan, azonban vásárolt lisztből történik.

Csak a háziiparszerű keretek közt süttött kenyér értékesítését nem lehet korlátozni.

A háziiparszerű kenyérsütés esetében a lisztforgalmiadóváltást az 1931. M. E. számú rendelet 40. §. (2) bekezdés értelmében pénzben kell leróni.

1928. évi V. törvénycikk kivonata.

Az iparban, valamint némely más vállalatban foglalkoztatott gyermekek, fiatalok és nők védelméről.

3. §. E törvény rendelkezései szempontjából a «gyermek» kifejezés tizennegyedik évét még be nem töltött személyt; a «fiatalok» kifejezés tizenévesnél idősebb, de tizennyolcadik évét még be nem töltött személyt jelent.

4. §. Olyan gyermeket, aki tizennegyedik évét még be nem töltötte, az 1. §-ban megjelölt üzemek és vállalatok körében foglalkoztatni tilos. Átmenetileg azonban addig, amíg a gyermekek mindennapi elemi népiskolai oktatása a betöltött tizennegyedik életévig ki nem terjesztetik, a tizenkettedik életévüket betöltött gyermekek is foglalkoztathatók.

Az 1. §. 2. pontjában megjelölt üzemekben tizenkettedik életévüket betöltött gyermekeket átmenetileg is csak külszíni munkára és csak bányakapitánysági engedéllyel szabad alkalmazni.

5. §. A gyermek vagy fiatalok rendszeres foglalkoztatása annak az 1921 : XXX. t.-c.-ben szabályozott iskolalátogatási köteleességét nem érinti. A munkaadó a gyermeket vagy fiatalok e köteletségének teljesítésében nem korlátozhatja. Az iskolában töltött időt a gyermek, illetőleg fiatalok munkaidejébe be kell számítani.

6. §. Az 1. §-ban megjelölt üzemekben, vállalatokban gyermeket, fiatalok és nőket csak abban az esetben szabad rendszeresen foglalkoztatni, ha hatósági orvos (tiszt, községi vagy körorvos), avagy társadalombiztosító intézeti (bányapénztári) orvos, közforgalmú vasutaknál a vasúti orvos bizonyítványa igazolja, hogy a gyermek, fiatalok, illetőleg nő a köteleességévé tett munka elvégzésére testileg alkalmas.

Az orvosi vizsgálat foganatosítása a munkaadó kötelessége. A vizsgálat költsége a munkaadót terheli.

Az orvosi vizsgálat módját, megismétlését és a vizsgálatért járó díjazást az illetékes miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg rendelettel szabályozza.

Az 1. §. 2. pontjában megjelölt üzemekben földalatti munkára tizenhatodik életévét be nem töltött fiatalok alkalmasságának orvosi bizonyítvánnyal igazolása esetén is csak az illetékes bányakapitányság engedélyével és csak meghatározott munkakörben szabad alkalmazni.

7. §. Gyermekkel, fiatalokkal és nővel tilos olyan munkát végez-

tetni, amely testi erejét meghaladja vagy egészségét, testi épségét, erkölcsét, a gyermeknek vagy fiatalok számára fejlődését veszélyezteti.

8. §. Ha a nő hatósági orvosnak (tiszt, községi vagy körorvosnak); avagy társadalombiztosító intézeti (bányapénztári) orvosnak, közforgalmú vasutaknál a vasúti orvosnak bizonyítványával igazolja, hogy a szülés előreláthatólag hat héten belül bekövetkezik vagy koraszülés veszélye forog fenn, kérelmére őt a munka alól azonnal fel kell menteni.

Nőt a szülést követő hat hét alatt nem szabad foglalkoztatni. Ha pedig a nő hatósági orvosnak (tiszt, községi vagy körorvosnak), avagy társadalombiztosító intézeti (bányatársaspénztári) orvosnak, közforgalmú vasutaknál a vasúti orvosnak bizonyítványával igazolja, hogy a terhesség vagy a szülés következtében oly beteg, hogy munkába nem állhat, a szolgálati viszonyból folyó kötelességei teljesítését a hat hetet követő további négy héten át megtagadhatja. A munkaviszony az alatt az idő alatt is fennáll, amely alatt a nő a munkaadó részére munkát nem végez, de erre az időre a munkaadó bért csak abban az esetben köteles fizetni, ha a bérfizetési kötelezettséget a szolgálati szerződés erre az időre kifejezetten megállapítja.

11. §. Az élelemnek, amellyel a munkaadó látja el a gyermeket, fiatalok vagy nőket, élvezhetőnek, táplálónak és tekintettel az alkalmazott szervezetére, elégnek kell lennie.

A lakás vagy hálólhelyiség, melyet a munkaadó szolgáltat, egészséges, az erkölcs és az illendőség követelményeinek megfelelő kell, hogy legyen és a munkaadó köteles gondoskodni arról, hogy az a tisztaság és rend követelményeinek megfelelő állapotban tartassék.

Közös hálótermekben csak egynemű személyek helyezhetők el.

E szakasz rendelkezései nem terjednek ki a szülőknek, örökbefogadó szülőknek, végül a férjnek saját vállalatában, üzemében, vagy foglalkozásában dolgozó oly gyermekekre, fiatalokra vagy nőre, aki munkaadójának lemenő rokona, vagy az elsőfokú unokatestvérnél nem távolabb oldalrokona vagy felesége és vele egy háztartásban él.

16. §. A férfinemhez tartozó tizenhat éven felüli fiatalok olyan munkakörökben, amelyek megszakítást nem tűrnek, éjjel is foglalkoztathatók.

30. §. A munkaadó köteles az általa foglalkoztatott gyermekekről, fiatalokról és nőkről azok nevét, születési helyét, évét, hónapját és napját feltüntető jegyzéket vezetni s ezt az illetékes közigazgatási hatóságnak, továbbá a munkaügyi felügyeletre illetékes hatóságnak kívánatára bármikor bemutatni. Az 1. §. 2. pontjában megjelölt üzemekre vonatkozólag a jegyzéket az illetékes bányakapitányságnak kell bemutatni.

34. §. Amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá

nem esik, kihágást követ el és száz pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az a munkaadó :

a) aki a tényleges napi munkaidőnek tartamára vagy a napi munkaszakon belül nyújtott szüneteknek vagy a napi munkaszakasz után egyhuzamban nyújtandó szünetnek, vagy a heti munkaszünetnek beosztására és tartamára nézve a munkaidőrend rendelkezéseitől e törvényben vagy e törvényen alapuló rendeletben, illetőleg hatósági engedélyben adott felhatalmazás nélkül a munkások hátrányára eltér ;

b) aki a munkaidőrendnek vagy az ettől való eltérésre adott hatósági engedélynek, vagy a munkafeltételekre vonatkozó hirdetémények tartamára, kifüggesztésére e törvényben vagy e törvény alapján kibocsátott rendeletben megállapított rendelkezéseket megszegi.

35 §. Amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és száz pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az a munkaadó :

a) aki az e törvényben, vagy a munkaközi szüneteknek, vagy a napi munkaszak után egyhuzamban nyújtandó szünetek beosztására és tartamára megszabott rendelkezéseket megszegi.

36 §. Amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és kétszáz pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az a munkaadó :

a) aki e törvényben a foglalkoztatásra megállapított alsó korhatárnál (4. §) fiatalabb gyermeket foglalkoztat ;

b) aki a foglalkoztatásnak a gyermek, a fiatalkorú vagy a nő testi alkalmassága, vagy ennek orvosi igazolása tekintetében megállapított valamely feltételét nem tartja meg (6. §), vagy oly üzemben, helyiségben, vagy oly munkával, amelyben, illetőleg amellyel az tilos (7. §), gyermeket, fiatalkorút vagy nőt, vagy végül a szülést követő oly időben, amelyben ez tilos (8. §), nőt foglalkoztat, avagy a szülés előtt álló nőt (8. § első bekezdése) kérelmére a munka alól fel nem menti ;

c) aki e törvényben vagy az e törvény alapján kibocsátott rendeletben az élelemezés vagy lakás (11. §) tekintetében megállapított kötelesegeit megszegi.

A vándoriparok gyakorlása.

71.103/1925. sz. K. M. rendelet.

1 §. Vándoriparnak a jelen rendelet szempontjából az olyan ipari jellegű tevékenységet kell tekinteni, amelyet általában, vagy csak bizonyos keretek között, természeténél fogva üzlet vagy telephely nélkül

házról-házra járva, vándorolva szoktak végezni. Ilyen vándoriparok : a drótosok drótozó és foltozó munkája, a vándor ablakosok által végzett beüvegezés ablakba és képkeretbe, a vándor köszörűsök munkája, a vándor nap- és esernyőjavítók, a vándor üstfoltozók és a vándor teknővájók munkája.

2 §. Vándoripart csak vándoripari engedély alapján lehet gyakorolni.

Ilyen engedélyt csak az kaphat, aki magyar állampolgár, vagy hatósági bizonyítvánnyal igazolja, hogy 1921. évi július hó 26-ika óta állandóan Magyarország területén tartózkodik, a magyar állampolgárság elnyerése (optálás, visszahonosítás stb.) érdekében az előirt lépéseket a jelen rendelet kihirdetése előtt megtette, huszonnegyedik életévét betöltötte és az ország valamely községében állandó lakóhelye van.

Olyan egyéneknek, akik vándoripari foglalkozásban nevelkedtek (vándoriparosok gyermekei), amennyiben megélhetésükről más módon gondoskodni nem tudnak, az atyának, illetőleg a gyámnak gyámhatóságilag jóváhagyott beleegyezése alapján a tizennyolcadik életév betöltése után is kiadható a vándoripari engedély, feltéve, hogy egyébként az előbbi bekezdésben megállapított feltételeknek megfelelnek.

Nem adható vándoripari engedély, habár az első bekezdésben említett követelményekkel rendelkezik, annak :

1. aki gondnokság alatt áll ;
2. aki ragályos vagy undorító betegségben szenved ;
3. aki bírói vagy közigazgatási hatósági határozaton alapuló rendőri felügyelet alatt áll ;
4. aki büntett, az állam és a társadalom rendje ellen, a szemérem ellen, vagy nyereségvágyból elkövetett vétség miatt bűnvádi eljárás alatt áll, vagy akit ilyen büntett vagy vétség miatt elítéltek, a jogerős bírói ítéletben megszabott szabadságvesztésbüntetés tartama, illetőleg a büntetés kiállításától vagy elévülésétől számított három év alatt, továbbá akit csavargás vagy koldulás miatt két év alatt jogerősen ismételt elítéltek, az utolsó büntetés kiállításától számított két éven belül ;
5. akit a jelen rendeletbe ütköző kihágás miatt két éven belül ismételt elítéltek, az utolsó büntetése kiállításától számított két éven belül.

6 §. A vándoriparos foglalkozásának gyakorlása közben engedélyt magánál tartani, és azt a hatósági közegeknek kívánatra felmutatni köteles.

A vándoriparos foglalkozásának megkezdése előtt engedélyét a törvényhatósági jogú városokban, a megyei városokban és azokban

a községekben, amelyekben a m. kir. rendőrségnek kirendeltsége van, a rendőrkapitányságnak, illetve a rendőri kirendeltségnek, más községekben pedig a községi előljárásságnak láttamozás végett bemutatni köteles.

7. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és 80 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az a vándoriparos :

1. aki a vándoriparok valamelyikét engedély nélkül (2. §), vagy a fennálló korlátozó rendelkezések megszegésével, avagy engedélyének hatósági láttamozása előtt gyakorolja (6. §),

2. aki foglalkozásának gyakorlása közben engedélyét nem tartja magánál (6. §),

3. aki segédet tart.

1891. évi XIII. törvénycikk.

Az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről.

1. §. Vasárnapokon, valamint Szent István király napján, mint nemzeti ünnepen, a magyar szent korona országainak területén az ipari munkának szünetelnie kell.

Kivételt képez az üzleti helyiségek és berendezések tisztántartásához és helyreállításához szükséges munka.

2. §. Az ipari munkának szünetelése legkésőbb vasárnap reggeli hat órakor kezdődik és megkezdésétől számítandó 24 óráig, de legalább is a szüneti napot követő reggeli hat óráig tart.

Vas- és acélipari anyaggyártás szakbizottságának felállítása.

65.600/1939. sz. Ip. M. rendelet.

1. §. A vas- és acélipari nyersanyagok és termékek előállításának, forgalmának és felhasználásának szabályozásával kapcsolatos közigazgatási tennivalókat az ipari anyaggyártás szakbizottságaként a megjelölt feladatkörben a vas- és acélipari bizottság látja el.

6. §. A vas- és acélipari bizottság a feladata teljesítéséhez szükséges mértékben bármely vállalatot, iparost vagy kereskedőt felhívhat további adatok bejelentésére, felvilágosítások adására és iratok bemutatására. A felhívásnak a kitűzött határidőben eleget kell tenni.

A vas- és acélipari bizottság a feladata teljesítéséhez szükséges mértékben kiküldöttje útján bármely ügykörébe eső vállalat, iparos vagy kereskedő üzemet (üzletét) és üzletvitelét megvizsgálhatja.

8. §. Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és elzárással büntetendő, aki a 6. §-ban foglalt rendelkezések ellenére a vas- és acélipari bizottság felhívásának nem tesz eleget, vagy a vas- és acélipari bizottság kiküldöttjének vizsgálatát akadályozza.

A kizárólagos dohányárudák vasárnapi munkaszünete.

73.900/1939. sz. P. M. rendelet.

1. A kizárólagos dohánykisárusok vasárnapokon és egyéb munkaszüneti napokon árudájukat egész napon át zárva tarthatják.

2. Azok a kizárólagos dohánykisárusok azonban, akik vasárnapokon és egyéb munkaszüneti napokon is kívánják árusítani, reggel 6 óra és este 8 óra között, a hadigondozott dohánykisárusok pedig reggel 6 óra és éjfélutáni 1 óra között, megszakítás nélkül legfeljebb öt órán át tarthatják nyitva árudájukat abban az esetben, ha az árusítást legkésőbb déli 1 órakor befejezik. Azok a kizárólagos dohánykisárusok pedig, akik az árusítást déli 1 órán túl is kívánják folytatni, illetőleg déli 1 óra után kezdik meg, árudájukat ugyancsak megszakítás nélkül legfeljebb négy órán át tarthatják nyitva.

eddig.

HÁZALÁS.

1852. évi házalási nyílt parancs kivonata.

1. §. Házalókereskedés alatt az árukkal helyiségről helyiségre és házról-házra járva, meghatározott eladási hely nélkül üzött kereskedés értetik.

2. §. A házalókereskedés csak különös engedelem mellett üzhető.

12. §. Azon áruknak, melyekkel házalókereskedés üzetik, a vámbelföldről származottnak és a bélyeggel, továbbá akitől vétetik, a vételt igazoló kimutatásokkal ellátva kell lenniök.

A házalókereskedésből még a vámbelföldi áruk közül is ki vannak zárva a következők :

- a) szesz- és fűszerárúk, lepárolt olajok ;
- b) italul szolgáló mindennemű folyadék ;
- c) cukor, cukorárúk, csokoládé, mézeskalács és általában minden csemege ;
- d) kenőcsök, tapaszok és általában emberek és állatok számára való minden egyszerű és vegyített gyógyszerek ;
- e) minden méreg ;
- f) higany és dárdany ;
- g) minden higany-, dárdany- és ólomkészítmények ;
- h) robbanó készítmények ;
- i) ásványsavak ;
- k) drágakövek, arany és ezüst mind új, mind régi törött, feldolgozott, vert vagy veretlen állapotban, ércben vagy kiolvasztva, valamint a bárminemű fémekből készült váltópénzek ;
- l) egyházi ékszerek és díszítmények ;
- m) katonai ruhadarabok és mindennemű fegyverek ;
- n) sorsjegyek és bármely szerencsejáték hasonló részjegyei ;
- o) irodalmi és művészeti művek, ú. m. könyvek, énekek, naptárak, képek, szobrok, mellszobrok ;
- p) államegyedárusági tárgyak.

13. §. A házaló köteles házalási okmányát mindig magával hordani és azt minden város és község előljáróságához, melyben házalni akar, hivatalos láttamozás végett előmutatni.

16. §. Az oly árumennyiségekkel való házalókereskedés, melynek szállítására teherhordó állat vagy szekérfogat kívántatik, tiltva van.

KÜLFÖLDIEK ELLENŐRZÉSE,

1903. évi V. törvénycikk kivonata.

Külföldieknek a magyar korona országai területén való lakhatása.

1. §. Külföldiek a magyar korona országainak bármelyik községében tartózkodhatnak.

2. §. Ha külföldi a község területén bármily rövid időre is megszáll, úgy megérkezését, mint eltávozását köteles a szállásadó vagy megbízottja 24 óra alatt bejelenteni ; és pedig :

kis- és nagyközségekben a községi (kör-) jegyzőnél ;
városokban a rendőrkapitánynál ;

Budapest székesfővárosban a m. kir. rendőrség bejelentőhivatalánál.

A községi (kör-) jegyzők tartoznak a bejelentéseket 15 napon belül a főszolgabírónak, a határrendőrség hatósági területén a határszéli rendőrkapitánynak betérjeszteni.

10. §. Az a külföldi, aki magát kellően nem igazolja, a maga és családja fenntartására szolgáló eszközöket ki nem mutatja, vagy akinek az állam területén való tartózkodása az állam érdekeire vagy a közbiztonságra és a közrendre nézve aggályos, az állam területéről a rendőri hatóság által bármikor kiutasítható, esetleg kényszer útján is eltávolítható.

11. §. Az a szállásadó vagy megbízottja, aki a nála megszállott külföldieknek megérkezését és eltávozását e törvény 2. §-ában megszabott idő alatt be nem jelenti, vagy azt a külföldit, aki a bejelentéshez szükséges adatok szolgáltatását megtagadja, fel nem jelenti, kihágást követ el.

Külföldieknek az ország területén lakhatásáról szóló
1903 : V. t.-c., illetőleg az ennek módosításáról szóló
1930 : XXVIII. t.-c. végrehajtása.

100.000/1930. sz. B. M. rendelet.

(Kiegészítve a 180.500/1934. VIII—a. sz. B. M. körrendelet kivonatával.)

A külföldieknek az ország területén lakhatásáról szóló 1903 : V. t.-c., illetőleg az ennek módosításáról szóló 1930 : XXVIII. t.-c. végrehajtása, valamint a külföldieknek beutazása és munkavállalása tárgyá-

ban, nemkülönben a közigazgatási hatóságok eljárásának egyszerűsítése érdekében az érdekelt miniszterekkel egyetértőleg történt megállapodások alapján a következőket rendelem.

Külföldiek beutazása.

1. §. E rendelet szempontjából külföldi mindenki, aki a fennálló jogszabályok értelmében nem magyar állampolgár. Vítás esetekben a m. kir. belügyminiszter dönt.

Utazási okmányok.

3. §. A) *távolsági forgalomban:*

1. Útlevel.

2. Útlevelpótló igazolvány.

B) *A határszéli forgalomban:*

1. Határszéli útiigazolvány.

2. Alkalmi útilap.

C) A fentebb felsorolt útiokmányokon kívül határátlépésre jogosítanak még:

a különleges közlekedési okmányok.

4. §. Távolsági forgalomban az ország határát csak útlevellel, vagy útlevelpótló igazolvánnyal és kizárólag a távolsági forgalom céljára kijelölt határátkelő helyeken szabad átlépni.

A külföldi a határ átlépésekor köteles útiokmányát a határforgalmat ellenőrző hatósági közegeknek felmutatni.

Ha a határátlépés ellenőrzésére hivatott hatósági közeg előtt a belépő külföldi személyazonossága, megbízhatósága, vagy okmányainak hitelessége stb. kétséges, őt arra utasítja, hogy tartózkodási helye elsőfokú rendőrhatóságánál megérkezésétől számított 24 óra alatt személyesen jelentkezzen.

Az útlevelkötelezettség alól a m. kir. belügyminiszter nevében a Külföldiek Ellenőrző Országos Központi Hatóság indokolt esetekben felmentést adhat. Egyes esetekben pedig indokolt kérésére a külföldinek megengedheti, hogy útlevellel, vagy más utazási okmánnyal az ország határát a kisebb határszéli forgalom céljára kijelölt útvonalon is átléphesse.

Az útlevel vagy útlevelet pótló igazolvány annak érvényességi tartama alatt a külföldit a határátlépésre feljogosítja, azokat a külföldieket azonban, akiknek államaival szemben az útlevel láttamozásának

(vizum) kényszere fennáll, csak akkor, ha az a beutazásra, vagy átutazásra jogosító láttamozással (vizummal) el van látva.

Az országba beutazó, illetőleg az ország területén átutazó külföldi részére az útlevel láttamozását (vizumot) külföldön a m. kir. külképviseleti hatóságok, az ország területén a m. kir. belügyminiszter nevében a Külföldiek Ellenőrző Országos Központi Hatóság adja meg.

A beutazási láttamozás (vizum) előzetes megszerzése alól a Külföldiek Ellenőrző Országos Központi Hatóság a m. kir. belügyminiszterrel egyetértőleg felmentést adhat és megengedheti, hogy a külföldi útlevel, vagy más utazási okmány alapján utólagos láttamozás kötelezettsége mellett a határt átléphesse.

A beutazási és átutazási láttamozást (vizumot) kivételesen és indokolt esetben a határátkelőhely rendőrhatósága (ú. m. rendőrkapitányság, határszéli rendőrkerület, révkapitányság, révkir. rend. kerület), valamint átruházott hatáskörben a személyforgalom rendészeti ellenőrzését ellátó m. kir. határőrség is megadhatja, illetőleg utólagos láttamozás kötelezettsége mellett a külföldit bebocsáthatja.

Az átutazási láttamozás (vizum) alapján a határátlépésre jogosított külföldi az ország területén külön engedély nélkül a netán eltérő rendelettel kiadásáig 2 napig tartózkodhatik, köteles azonban a határátlépéstől számított 2 napon belül az ország területén átutazni. Az ily külföldi ugyanazon irányban nem léphet ki az ország határán. Amennyiben az átutazási láttamozás (vizum) alapján az országon átutazó külföldi 2 napot meghaladó időn túl akar az ország területén tartózkodni, vagy a beutazás irányában kíván az ország határán kilépni, a külföldinek a kötelező utólagos láttamozást (vizumot) a megállapított láttamozási (vizum) díjak lefizetése mellett előbbi esetben a Külföldiek Ellenőrző Országos Központi Hatóság, utóbbi esetben a kilépés alkalmával a határátkelő hely rendőrhatósága adja meg.

5. §. A határszéli (birtokos, munkás) útiigazolvány és alkalmi útilap az abban feltüntetett feltételek és korlátok (útvonal, időtartam, kerület) között és az erre vonatkozó nemzetközi megállapodások (egyezmények) tekintetbevételével jogosít az ország területén való tartózkodásra.

A külföldi ezekkel az útiokmányokkal az ország határát csak az útiokmányán megjelölt útvonalon (útvonalakon) lépheti át.

A határszéli (birtokos, munkás) útiigazolvány, továbbá az alkalmi útilap csak a szomszédos állam határkerületének állandó lakóját illeti meg s azt a külföldi állandó lakhelyének elsőfokú rendőrhatósága állítja ki. A határszéli (birtokos, munkás) útiigazolvány csak akkor

érvényes, ha azt a magyar határkerület illetékes elsőfokú hatósága előzetesen láttamozta.

A határszéli (birtokos, munkás) útiigazolvány és alkalmi útilap érvényességi idejét és ezek tulajdonosainak a határkerületben való tartózkodását egyébként az érdekelt államokkal kötött egyezmények szabályozzák.

Külföldiek bejelentése.

7. §. Az 1903 : V. t.-c. (T.) 2. §-a szerint a szállásadó, vagy megbízottja köteles a nála bármily rövid időre megszálló külföldinek úgy érkezését, mint eltávozását 24 óra alatt bejelenteni. A bejelentés az ugyanazon községben történő szállásváltoztatás esetében is kötelező. Hat napot meg nem haladó tartózkodás esetében az érkezéssel egyidejűleg a távozás is bejelentendő.

A külföldivel együtt érkező családtagok közül azokat, akiknek önálló keresetük vagy háztartásuk van, külön kell bejelenteni.

Ha a külföldinek nincs szállásadója (pl. ha saját főbérleti lakásában vagy házában száll meg), a bejelentést maga köteles megtenni.

Nem kell bejelenteni azt az átutazó külföldit, aki az ország területén meg nem szállt.

Ha a külföldi abból a községből (városból), ahol állandó lakásra engedélye van, csupán ideiglenesen távozik el anélkül, hogy az ország területét elhagyná, sem távozását, sem visszatérését nem kell bejelenteni.

A határszéli (birtokos, munkás) útiigazolvánnyal, vagy alkalmi útilappal közlekedő külföldi az útiokmányában megjelölt területre történt érkezését, vagy onnan való távozását bejelenteni nem köteles.

A bejelentést kis- és nagyközségekben a községi (kör-) jegyzőnél, a m. kir. rendőrség működési területén az illetékes rendőrkapitányságnál, vagy kirendeltségnél, illetőleg ott, ahol ily módon van rendszeresítve, a rendőrszobáknál kell a rendelkezésre bocsátott bejelentő-lapon megtenni.

A bejelentőlapot a külföldi okiratai és szóbeli bemondása alapján a szállásadó, ha szállásadója nincs, a külföldi maga köteles kitölteni és aláírni. A megérkezést igazoló bejelentőlapot a külföldi is aláírni köteles.

A bejelentőlapnak a megérkezés bejelentését igazoló szelvényét a külföldi a hatóság, vagy hatósági közeg felszólítására felmutatni köteles.

Külföldiek bejelentése szállodákban és vendégfogadóknál.

8. §. A szálló, vendégfogadó és más nyilvános megszálló helyek vezetője köteles az előző §-ban előírt módon bejelentett külföldiekről összesített, lapszámozott és hatóság által láttamozott «Nyilvántartási könyv»-et vezetni, amelyben a bejelentés megtörténtét a bejelentőlapok átvételével megbízott hatósági közeg lebélyegzéssel is igazolja.

A «Nyilvántartási könyv»-eket, azok árának lefizetése ellenében, az illetékes hatóság bocsátja rendelkezésre. Ezeket a könyveket, ha megteltek, vagy az üzlet megszűnt, megőrzés végett az illetékes hatósághoz visszaszolgáltatni köteles.

Ideiglenes tartózkodás.

9. §. A beutazásra jogosult külföldi a határátlépéstől számított 3 hónapig tartózkodhatik az ország bármely községében (városában).

A hatóság a külföldinek 3 hónapnál hosszabb, de 6 hónapot meg nem haladó itt tartózkodását kivételesen tudomásul veheti, ha a külföldi szórakozás, látogatás, üdülés, gyógyulás, ismeretszerzés céljából kíván az ország területén tartózkodni.

Az ily ideiglenes természetű itt tartózkodást, amely írásban vagy élıszóval, személyesen, vagy igazolt jogi képviselője útján jelenthető be, még 3 hónapi tartózkodási idő letelte előtt, a személyazonosság igazolása és az érvényes útiokmány bemutatása mellett kell bejelenteni.

A külföldi, ha a hatóság az ideiglenes itt tartózkodásra vonatkozó bejelentést tudomásul vette, az ország bármely községében, vagy városában tartózkodhatik, ahol üdülés, gyógykezelés stb. miatt tartózkodnia kell. Ha az ily külföldivel szemben olyan ok merülne fel, amely a bejelentés tudomásulvételének megtagadására alapul szolgálhat, a bejelentés tudomásulvételét bármelyik arra illetékes hatóság visszavonhatja.

Ugyanilyen ideiglenes itt tartózkodónak kell tekinteni azt a külföldit, aki az ország valamelyik nyilvános tanintézetébe (elemi, közép, főiskola, egyetem) kíván rendes tanulóul (hallgatóul) beiratkozni.

Az a külföldi, akinek bejelentését a hatóság nem vette tudomásul, vagy azt visszavonta, köteles az intézkedés közlésétől számított 15 nap alatt az országból a 19. § 4. pontjában foglalt következmények és eltoloncolás terhe mellett eltávozni.

Az ideiglenes tartózkodás tudomásulvételét megtagadó hatósági határozat ellen jogorvoslatnak helye nincsen.

Állandó ittlakás.

10. §. Az ország területén állandóan csak az a külföldi tartózkodhatik, akinek érvényes lakhatási engedélye van.

Ha a külföldi határátlépésétől számított 3, illetve 6 hónapon túl szándékozik az ország területén lakni, köteles ezt a szándékát megérkezésétől számított 15 nap alatt a tartózkodási hely szerint illetékes hatóságnál személyesen bejelenteni.

Ha az ideiglenes tartózkodás tartama alatt a külföldi életviszonyaiban olyan változás áll be, amely az állandó ittlakást szükségessé teszi, a külföldi köteles azt az illetékes hatóságnál azonnal bejelenteni.

A külföldinek kereseti tevékenységet folytatni kívánó családtagjai lakási szándékukat külön kötelesek bejelenteni.

Ha az önálló bejelentésre nem kötelezett külföldi valamely magyar állampolgár családjában él, a lakási szándék bejelentését részére a családfő köteles megtenni.

A külföldi lakási szándékának bejelentése alkalmával előterjesztett kérelméhez csatolnia kell a maga és háztartásában élő házastársának, valamint 15. életévüket betöltött, de önálló bejelentésre nem kötelezett családtagjainak fényképét 3—3 példányban, továbbá igazolni kell :

1. személyazonosságát, állampolgárságát, esetleg községi illetőségét ;

2. azt, hogy érvényes utazási okmánya van ;

3. szükség esetén legutóbbi 10 évre visszamenőleg erkölcsi életét (lehetőség szerint előbbi lakóhelyének hatósága által kiállított erkölcsi, vagy büntetlenségét igazoló bizonyítvánnyal),

4. azt, hogy magát és családját tartósan fenn tudja tartani.

Kivételes esetekben a hatóság a 3. pont alatt említett feltétel igazolásául más megbízható bizonyítékot is elfogadhat.

A lakási szándék bejelentéséről és a visszatartott okmányok átvételéről a hatóság a külföldi fényképével ellátott elismervényt ad, mely a kérelem érdemleges eldöntéséig ideiglenes tartózkodásra jogosít.

Nem kaphat lakhatási engedélyt az a külföldi :

1. akivel szemben a T. 10. §-ában felsorolt kiutasítási okok bármelyike megállapítást nyer ;

2. akinél szükséghez képest elrendelt hatósági orvosi vizsgálat olyan betegséget állapít meg, amely az ország közegészségügyét károsan befolyásolhatja ;

3. akinél a lakási szándék önálló bejelentésére nem kötelezett,

valamely vele közös háztartásban élő családtagjára nézve az 1—2. pontok alatt felsorolt körülmények bármelyike fennáll.

11. §. A külföldi a lakhatási engedély érvényességének tartama alatt az abban feltüntetett községben (városban) állandóan lakni és az ország bármely községében (városában) ideiglenesen tartózkodni jogosult. Ha a külföldi lakóhelyét más községbe (városba) kívánja áthelyezni, köteles új lakóhelyének illetékes hatóságánál új lakhatási engedélyt kérni.

A lakhatási engedély hatálya kiterjed a külföldinek kereseti tevékenységet nem folytató, vele közös háztartásban élő családtagjaira is.

A külföldi köteles az engedély kiállítása után családi viszonyaiban beállott változásokat a változások bekövetkezésétől számított 8 napon belül az illetékes hatóságánál bejelenteni. Nevezetesen be kell jelenteni, ha valamely családtag a 15. életévét időközben betöltötte, vagy kereseti tevékenységet kíván folytatni, továbbá azt is, ha a családfő házastársától elvált, vagy újabb házasságot kötött vagy valamelyik családtag külföldre távozott.

A lakhatási engedély meghatározott időre vagy visszavonásig érvényes. Megszűnik érvénye, ha a külföldi állandó lakhelyéről elköltözött.

A meghatározott időre kiállított lakhatási engedély meghosszabbítását az engedély érvényességének lejártá előtt legalább 30 nappal kell kérni.

A lakhatási engedély nem hosszabbítható meg, sőt a már kiadott lakhatási engedélyt is vissza kell vonni, ha a külföldre nézve olyan körülmények állottak be, amelyek a lakhatási engedély kiadásának megtagadására okul szolgálhatnak.

Az a külföldi, akitől a hatóság a lakhatási engedélyt jogerősen megtagadta vagy visszavonta, köteles az ország területét a rendőrhatalóság által jogerős véghatározatban megállapított határidő alatt, a 19. § 4. pontjában foglalt következmények és eltoloncolás terhe mellett elhagyni. Az így eltávozott (eltávolított) külföldi eltávozásától számított egy éven belül csak előzetes beutazási engedély alapján térhet vissza az országba.

Időnkénti jelentkezésre kötelezés.

14. §. A hatóság azt a külföldit, aki az állam érdekeire, a közbiztonságára, vagy a közrendre gyanús, de akivel szemben a kiutasítás mellőzhető, — időnkénti személyes jelentkezésre kötelezheti.

Az időnkénti jelentkezésre kötelezett külföldi részére a tartózkodási helyül kijelölt községet (várost) a hatóság engedélye nélkül el nem hagyhatja.

A jelentkezési kötelezettség hatályának tartama alatt lakhatási engedély a külföldi részére ki nem adható.

Munkavállalás.

15. §. Külföldinek az ország területén munkát vagy alkalmazást vállalni csak érvényes munkavállalási engedély alapján szabad. Ez a rendelkezés nem vonatkozik azokra a külföldiekre, akik a 18. § értelmében a munkavállalási engedély megszerzésének kötelezettsége alól fel vannak mentve.

A munkavállalási engedély megadását, érvényének meghosszabbítását, vagy az engedélyben kikötött feltételek megváltoztatását a munkaadónak, illetőleg önálló kereső tevékenység esetében magának a külföldinek kell a munkahely szerint illetékes hatóságnál kérelmezni.

Az időszakos munkára csoportosan alkalmazni kívánt külföldiekről azok személyi adatait feltüntető névjegyzéket kell a kérelemhez csatolni.

A szomszédos államok határkerületében lakó és onnan határszéli forgalom keretei között határszéli útiigazolvánnyal (5. §) munkavállalás céljából átjáró külföldi részére adott (meghosszabbított) munkavállalási engedély a határszéli útiigazolvány érvényességi idejét meg nem haladhatja. A munkavállalás céljából ilyen okmánnyal átjáró külföldi csak az 5. §-ban megállapított korlátok között tartózkodhatik az ország területén.

Munkavállalási engedélyt csak az a külföldi kaphat, akinek lakhatási engedélye van, illetőleg aki egyidejűleg lakhatási engedélyt is kér, vagy a munkavállalási engedély iránti kérelmét már megelőzőleg azért folyamodott.

Büntető rendelkezések.

19. §. Az 1903: V. t.-c. 11., 12. és 13. §-ai alapján büntetendő kihágásokon kívül:

I. Kihágást követ el s e rendelet alapján 15 napig terjedhető elzárással kell büntetni:

1. azt a külföldit, aki az országban jogosulatlanul tartózkodik, illetőleg lakik;

2. azt a külföldit, aki e rendeletben megszabott tilalom ellenére az országban engedély nélkül munkát, alkalmazást vállal, kereső tevékenységet folytat;

3. azt a munkaadót, aki az ország területén munkára, vagy szolgáltatásra olyan külföldit alkalmaz, aki munkavállalási tilalom alatt áll;

4. az ország területéről jogerősen kutasított, az ország területéről való eltávozásra jogerősen kötelezett azt a külföldit, aki az eltávozásra kitűzött határidő alatt az ország területét el nem hagyja;

5. azt a külföldit, aki a 14. § alapján megállapított jelentkezési kötelezettségének eleget nem tesz.

II. Kihágást követ el és e rendelet alapján pénzbüntetéssel kell büntetni:

1. azt a külföldit, aki a 7. § 3. bekezdésében megállapított bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget;

2. azt a külföldit, aki az érkezés bejelentésére vonatkozó bejelentőlapot nem írja alá;

3. azt a külföldit, aki megérkezésére vonatkozó bejelentőlapjának szelvényét a hatóság vagy a hatósági közeg felhívására elő nem mutatja;

4. a nyilvános megszállóhely tulajdonosát, vagy felelős megbízottját, ha a 8. §-ban előírt «Nyilvántartási könyv»-et egyáltalában nem, vagy felületesen vezeti, vagy a hatóság, illetőleg a hatósági közeg felhívására fel nem mutatja;

5. azt a külföldit, aki az ideiglenes itt tartózkodásra vonatkozó hatósági intézkedést, lakhatási engedélyt, elismervényt vagy munkavállalási engedélyt a hatóság vagy a hatósági közeg felhívására fel nem mutatja;

6. azt a külföldit, aki az ország határát a külföldiekre vonatkozó törvényes rendelkezésnek megszegésével (kijátszásával) lépte át;

7. azt a külföldit, aki a határátlépés ellenőrzésével megbízott hatósági közeg felhívására a tartózkodási hely hatóságánál a megérkezését követő 24 óra alatt nem jelentkezik;

8. azt a külföldit, akit a hatóság utólagos vízum beszerzésére utasított s ennek eleget nem tett;

9. azt a külföldit, aki munkavállalási engedélyének feltételeit megszegi;

10. (Hatályon kívül helyezve.)

11. azt a munkaadót, aki a 16. § 3. bekezdésében előírt névjegyzék vezetésére vagy beszolgáltatására vonatkozó kötelezettségét nem teljesíti vagy a névjegyzéket a hatóság vagy hatósági közeg felhívására fel nem mutatja.

A 180.500/1934. VIII—a. számú B. M. körrendelet szerint:

Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és 15 napig terjedő elzárással kell büntetni;

1. azt a munkaadót, aki külföldi alkalmazottját (munkást) olyan munkakörben foglalkoztatja, amely munkakörre a munkavállalási engedély nem vonatkozik, aki a munkavállalási engedélyt nyert külföldi mellé a munkavállalást engedélyező hatóság rendelkezésének megszégésével betanítás végett hazai munkaerőket nem oszt be, vagy olyan hazai munkaerőket oszt be, akik a munkavállalási engedélyben megkivánt elő- és szakképzettséggel nem rendelkeznek ;

2. a hatóság által jelentkezésre kötelezett (100.000/1930. sz. B. M. rendelet 14. §-a) azt a külföldit, aki a tartózkodási helyéül kijelölt községet (várost) a hatóság engedélye nélkül elhagyja, vagy aki a jelentkezési kötelezettséggel kapcsolatban a fennálló miniszteri rendeletekben megszabott tilalmakat, illetve egyéb rendelkezéseket megszegi.

A személyes bejelentési kötelezettség kiterjesztése és az ezzel kapcsolatos nyilvántartás.

100/1940. eln. sz. B. M. rendelet kivonata.

1. §. (1) Minden magyar állampolgár, továbbá mindenki, akinek állampolgársága kétes vagy nem állapítható meg, vagy még megállapítva nincs, köteles bejelenteni :

a) lakóhelyének, illetőleg tartózkodási helyének 45 napnál hosszabb időre terjedő megváltoztatását (egyik városból vagy községből való eltávozását és más városba vagy községbe való megérkezését) ;

b) lakásának (ideértve albérlet vagy ágybérlet esetét is) ugyanabban a városban vagy községben 45 napnál hosszabb időre terjedő megváltoztatását (kiköltözését és beköltözését).

(2) Ha külföldi állampolgár magyar állampolgárságot szerez, köteles állampolgársági esküjének letétele után magát 24 órán belül bejelenteni, tekintet nélkül arra, hogy korábban mint külföldi már be volt jelentve.

2. §. (1) Azokban a városokban és községekben, ahol rendőri bejelentőhivatal működik, továbbá a jelen rendelethez mellékelt jegyzékben* felsorolt városokban és községekben az odaérkezést és az onnan való eltávozást, úgyszintén a helyben való lakásváltoztatást (kiköltözést, beköltözést), amennyiben az ott tartózkodás, illetőleg a lakásváltoztatás időtartama 24 órát meghalad, be kell jelenteni. Az állandó

* Ez a jegyzék, melléklet és ezek a minták a községi elöljáróságoknál az 1940. évi 12. számú Budapesti Közlönyben található.

lakásból való eltávozást azonban az említett esetben nem kell a lakás helyén bejelenteni, ha az eltávozó oda 45 napon belül visszatér ; ez utóbbi rendelkezés nem vonatkozik a (2) bekezdésben említett szállodák és szállásadásra szolgáló egyéb intézmények lakóira.

(2) Az előbbi bekezdésben megjelölt városokban és községekben, a szállodák (vendégfogadók, penziók, iparösszállók, otthonok, üdülők és szállásadásra szolgáló egyéb intézmények) felelős vezetői kötelesek az ott megszállókról (vendégekről és kísérő személyzetükről) — az előbbi bekezdésben említett bejelentésen felül — nyilvántartási könyvet vezetni ; a nyilvántartási könyv vezetését a rendőri hatóság tagjai és közzei bármikor ellenőrizhetik.

(3) A nyilvántartási könyvet a bejelentés teljesítésével egyidejűleg a bejelentések átvételére kijelölt hatóságoknál (a hatóságnak ezzel megbízott szervénél vagy közegénél) be kell mutatni. Ennek megtörténtét, valamint azt, hogy a nyilvántartás adatai a bejelentés adataival egyeznek, a hatóság bélyegzőjével igazolni köteles.

(4) A nyilvántartási könyveknek a következő rovatokat kell tartalmaznia :

1. a megszállás napja,
2. a megszálló személy családi és utóneve (névváltoztatás esetében előbbi neve is),
3. atyjának családi és utóneve,
4. szülőanyjának leánykori családi és utóneve,
5. születésének éve és helye,
6. azonossági száma,
7. polgári személyi lapjának száma,
8. vallása,
9. foglalkozása,
10. állandó lakóhelye,
11. az eltávozás napja,
12. hová távozott (város, község, út, utca, házszám).

(5) A nyilvántartási könyvbe az adatokat tintával kell beírni ; azokon vakarással, törléssel változtatni nem szabad. A megtelt könyveket a rendőri bejelentőhivatalhoz (rendőrséghez), ilyen nem létében a községi elöljárósághoz be kell szolgáltatni. A bejelentőhivatal (rendőrség), illetőleg községi elöljáróság a beszolgáltatót könyveket 10 évig megőrizni köteles.

3. §. (1) Aki eredetileg 45 napnál rövidebb időre szándékozott lakóhelyét (lakását) elhagyni, azonban lakóhelyétől 45 napnál hosszabb ideig marad távol vagy más helyen letelepedik, köteles a 45 nap eltelté-

vel 24 órán belül régi lakóhelyén (lakásán) a távozását, új lakóhelyén (lakásán) pedig az érkezését, illetőleg lakásából távozását és új lakásába költözését bejelenteni. Ha az új lakóhely a 2. § (1) bekezdésben megjelölt városban vagy községben van, a bejelentést a 45 nap elteltét követő 24 óra alatt újból meg kell tenni.

(2) Személyes honvédelmi kötelezettség (leventekötelezettség, hadkötelezettség, honvédelmi munkakötelezettség és személyes vagy különleges légvédelmi szolgálati kötelezettség) vagy közérdekű munkaszolgálati kötelezettség alatt álló minden személy köteles lakóhelyéről (lakásáról) való eltávózása esetén tartózkodási helyének pontos címét a lakásában visszamaradóknál (hozzátartozóinál, bérlőtársánál, főbérlőnél, a házfelügyelőnél, a szomszédjánál) hagyni.

4. §. Ha valaki lakóhelyéről (lakásáról) távozását bejelentette, de onnan nem távozik el, köteles 24 órán belül újból bejelentést tenni.

5. §. (1) Külön bejelentő-, illetőleg kijelentőlapra kell bejelenteni:

- a) minden fiút, annak az évnek szeptember hó 1. napjától kezdve, amelyben a 12. életévét eléri, továbbá minden ennél idősebb férfit;
- b) minden leányt, aki 16. életévét betöltötte;
- c) minden özvegy vagy elvált nőt;
- d) azt a törvényes feleséget, aki a jelen rendelet mellékletében* felsorolt képesítés, szakismeret, tanult mesterség (alábbiakban: szak-képzettség) valamelyikével rendelkezik, ha 50. életévét még nem töltötte be;

e) minden fiút, aki az a) pont értelmében önálló bejelentés alá nem esik, továbbá minden 16 évesnél fiatalabb leányt, mindkét esetben akkor, ha nem a családfő családi nevét viselik.

(2) A családfővel (anyjával, eltartójával) együtt kell bejelenteni a vele együtt érkező (távózó) és az (1) bekezdés a) pontja értelmében önálló bejelentés alá nem eső fiúgyermekeket, továbbá a 16 évesnél fiatalabb leánygyermekeket, mindkét esetben akkor, ha a családfő családi nevét viselik; a törvényes feleségét csak abban az esetben kell a vele együtt érkező (távózó) családfővel együtt bejelenteni, ha a jelen rendelethez csatolt 3. sz. mellékletben megjelölt szakképzettségek valamelyikével nem rendelkezik, vagy ha rendelkezik is, de 50. életévét betöltötte.

(3) Tekintet nélkül arra, hogy előzőleg miként volt bejelentve [(1) és (2) bek.], erre a célra szolgáló külön bejelentőlapra kell bejelen-

* Ez a jegyzék, melléklet és ezek a minták a községi előljáróságoknál az 1940. évi 12. számú Budapesti Közlönyben találhatók.

teni minden ifjút, annak az évnek július hó 31. napjáig, amelyben a 12. életévét eléri és minden nőt annak az évnek január hó 31. napjáig, amelyben a 16. életévét betölti.

(4) az (1) bekezdés a) pontja alá eső, minden férfi, ha a 70. életévét még nem érte el, köteles az erre a célra rendszeresített «Sz» jelű bejelentőlapra (15. és 16. sz. melléklet) bejelenteni azt, hogyha 1939. évi november hó 19. napja után bármilyen szakképzettséget szerzett. Minden nő, aki 16. életévét betöltötte, de 50. életévét még el nem érte, az erre a célra rendszeresített «Sz» jelű bejelentőlapra (15. és 16. sz. melléklet) köteles bejelenteni azt, ha 1939. évi november hó 19. napja után olyan szakképzettséget szerzett, amely a 3. sz. mellékletben felsorolt szakképzettségek között szerepel. Ilyen bejelentést kell tenni azoknak a 16. életévüket betöltött, de 50. életévüket még el nem ért nőknek is, akik a honvédelmi célokat szolgáló különleges tanfolyamon, gyakorlaton a 3. sz. mellékletben felsorolt szakképzettségek valamelyikét 1939. évi november hó 19. napja után megszerezték.

(5) A 18. életévét betöltött személy a bejelentést maga köteles teljesíteni. A 18 évesnél fiatalabb személyre vonatkozó bejelentést törvényes képviselője, ha pedig nem annak háztartásában él, az a szállásadó, munka- vagy szolgálatadó köteles megtenni, akinek gondozása vagy felügyelete alatt a bejelentésre kötelezett személy áll.

(6) A bejelentést lakóhely- (lakás-) változtatás esetében az elköltözés (eltávózás) előtt, illetőleg a beköltözés (megérkezés) után 24 órán belül kell megtenni.

(7) A (4) bekezdésben megjelölt bejelentéseket 8 nap alatt kell megtenni, attól a naptól számítva, amikor a szakképzettség megszerzését igazoló irat a bejelentésre kötelezett személy birtokába jutott. Minden további szakképzettség megszerzését külön kell bejelenteni az erre a célra szolgáló bejelentőlapra még akkor is, ha a bejelentés időpontja lakóhely- (lakás-) változással esik egybe.

(8) A bejelentési kötelezettséget a jelen rendelethez mellékelt minták szerint rendszeresített bejelentő- és kijelentőlapok kitöltésével és beszolgáltatásával kell teljesíteni.*

6. §. (1) A bejelentő- és kijelentőlapokat a valóságnak megfelelő adatokkal, pontosan kell kitölteni. Az adatok valódiságáért a bejelentés megtételére az 5. § (5) bekezdése értelmében kötelezett személy felelős.

(2) A bejelentés teljesítéséért a kötelezettel együtt a szállásadó,

* Ez a jegyzék, melléklet és ezek a minták a községi előljáróságoknál az 1940. évi 12. számú Budapesti Közlönyben találhatók.

főbérlet esetén a háztulajdonos, illetőleg megbízottja is felel. Ha a bejelentésre kötelezett személy kötelezettségét nem teljesíti, azt a szállásadó, illetőleg a háztulajdonos vagy megbízottja, a (3) bekezdésben megjelölt hatóságnak (hivatalnak, szervnek) tudomására hozni köteles.

(3) A bejelentő- és kijelentőlapokat azokban a városokban és községekben, amelyekben rendőri bejelentőhivatal működik, e bejelentőhivatalhoz vagy a bejelentőlapoknak a hivatal számára való átvétele végett kijelölt rendőri szervhez, más városokban és községekben a polgármesterhez, illetőleg a községi (kör) jegyzőhöz kell beszolgáltatni. Ez alkalommal a bejelentésre, illetőleg a kijelentésre vonatkozó igazolószelvényt a szöveg olvashatóságának megóvásával le kell bélyegezni és a bemutatónak vissza kell adni. A m. kir. rendőrség az «N» jelű bejelentő- és kijelentőlapokat, valamint az «Sz» jelű bejelentőlapokat a nyilvántartónak, a háztartási alkalmazottakra vonatkozólag pedig a belépést és kilépést jelentő lapot az Országos Társadalombiztosító Intézetnek tartozik megküldeni. A «K» jelű bejelentőlapokat mind a rendőrség, mind a polgármester, illetőleg a községi- (kör-) jegyző a bejelentőlap címlapján feltüntetett katonai állománytestnek köteles haladéktalanul elküldeni.

7. §. (1) Azokban a városokban, ahol rendőri bejelentőhivatal működik, a háztulajdonos, illetőleg megbízottja, amennyiben a házban lakó személyek száma (bérlők, albérlők és azok háznépe) együtt 10-nél több, a házban lakókról betűsoros nyilvántartási jegyzéket köteles vezetni. A nyilvántartási jegyzékbe be kell vezetni a házban lakó minden személy:

1. családi és utónevét (névváltoztatás esetében előbbi nevét is),
2. atyjának családi és utónevét,
3. szülőanyjának leánykori családi és utónevét,
4. születésének évét és helyét,
5. azonossági számát,
6. polgári személyi lapjának számát,
7. vallását,
8. foglalkozását,
9. a lakás közelebbi megjelölésére szolgáló adatokat (földszint, emelet, ajtószám).

(2) A nyilvántartási jegyzék vezetése a lakóhely- (lakás-) változtatással kapcsolatos bejelentésre és kijelentésre vonatkozó igazolószelvények alapján történik. A szelvényt a lakó a bejelentés után 48 órán belül köteles bemutatni a háztulajdonosnak, illetőleg megbízottjának,

aki a fentemlített adatoknak a nyilvántartási jegyzékbe való bevezetése után, a szelvényt a bemutatónak visszaadja.

(3) A nyilvántartási jegyzék vezetésének módjára nézve a rendőri hatóság a helyi viszonyoknak megfelelő részletes szabályokat állapíthat meg.

(4) A rendőri hatóság a lakók bejelentési kötelezettségének teljesítését és a nyilvántartási jegyzék vezetését közegei útján a helyszínén is ellenőrizheti. A rendőri hatóság tagjai és közegei a nyilvántartási jegyzéket bármikor megtekinthetik.

8. §. (1) A bejelentést

a) a közintézetekbe és magánintézetekbe (tanintézetekbe, nevelőintézetekbe, internátusokba, konviktusokba, tápintézetekbe, kórházakba, gyógy- és ápolóintézetekbe, rendházakba, menházakba stb.) felvett személyek tekintetében az intézet felelős vezetője;

b) a szállodák (vendégfogadók, penziók, iparosszállók, otthonok, üdülők és szállásadásra szolgáló egyéb intézmények) vendégei tekintetében a vállalat felelős vezetője, illetőleg annak a m. kir. rendőrséghez, polgármesterhez, községi- (kör-)jegyzőhöz (6. § (3) bek.) bejelentett megbízottja;

c) az országos letartóztató intézetekben, a kir. bírósági fogházakban, rendőrségi fogdáknak és toloncházakban fogvatartott személyek, valamint a javító-nevelőintézetekbe utalt személyek tekintetében az intézet igazgatója, illetőleg felügyelője;

d) az eltoloncolt vagy kötött útlevelel eltávolított személyek tekintetében az eljáró rendőri hatóság megbízott közege köteles teljesíteni.

(2) Az előbbi bekezdés a) és b) pontjai esetében a bejelentendő személy a bejelentés teljesítéséhez szükséges személyi adatokat a bejelentés teljesítésére kötelezett személlyel közölni, s a közölt adatok igazolása céljából rendelkezésre álló okmányait bemutatni köteles; ha ennek eleget nem tesz, a mulasztást a bejelentés teljesítésére kötelezett személy a m. kir. rendőrségnek, polgármesternek, községi- (kör-) jegyzőnek (6. § (3) bek.) tudomására hozni köteles.

(3) A tényleges katonai (csendőri) szolgálatra történt bevonulás esetében a lakóhely- (lakás-) változásra vonatkozó kijelentést külön erre a célra rendszeresített «Cs» jelű kijelentő lapon a fél helyett az a katonai állománytest végzi, ahová a bejelentésre kötelezett személy bevonult. Ha a bevonult személynek állandó jellegű lakóhelye (lakása) a katonai (csendőri) szolgálat tartama alatt is megmarad, a bevonulással kapcsolatos lakóhely- (lakás-) változásra vonatkozólag a rendőri be-

jelentőhivatalnál, polgármesternél, illetőleg községi- (kör-)jegyzőnél (6. § (3.) bek.) külön kijelentést nem kell tenni.

9. §. (1) Népmozgalmi nyilvántartást (alábbiakban : nyilvántartás) kell vezetni :

a) minden magyar honos fiúról, annak az évnek szeptember hó 1. napjától kezdve, amelyben 12. életévét eléri ;

b) az a) pontban megjelölt személyeknél idősebb, de 70. életévüket el nem ért magyar honos férfiakról ;

c) azokról a magyar honos nőkről, akik a 16. életévüket betöltötték, de 50. életévüket még el nem érték és a honvédelem szempontjából jelentőséggel bíró különleges szakképzettséggel rendelkeznek.

(2) Azok a személyek, akiknek állampolgársága kétes vagy nem állapítható meg, vagy még megállapítva nincs, a nyilvántartás szempontjából a magyar honosokkal egy tekintet alá esnek.

10. §. (1) A nyilvántartással járó tennivalókat nagy- és kisközségekben a községi- (kör-)jegyző, városokban a polgármester, Budapesten a kerületi előljáró (az alábbiakban : nyilvántartó) végzi.

11. §. (1) A nyilvántartás adatait a nyilvántartást végző személyeken kívül, kizárólag közérdekű célból csak közhatalóságok és katonai parancsnokságok tagjai (a hadtestparancsnokságok, a honvédkiegészítő parancsnokságok, a vármegyei, járási (városi, Budapesten a kerületi), katonai parancsnokok, tovább hadtestlégvédelmi parancsnokok, illetőleg megbizottaik, valamint a városi (községi) légoltalmi parancsnokok, úgyszintén a leventecsoport- (körzet) parancsnokok, a közérdekű munkaszolgálatos zászlóaljparancsnokok vagy megbizottaik) a honvédelmi munkára igénybevételre jogosult hivatalok, üzemek, intézmények stb. vezetői (főnökei) tekinthetik meg és használhatják fel a saját nyilvántartásuk céljára. A nyilvántartás adataiból — a hadtestparancsnokságokat kivéve — az egyes parancsnokságokkal (parancsnokokkal), hatóságokkal, hivatalokkal, üzemekkel, intézményekkel stb. is csak azokat az adatokat szabad közölni, amelyek az őket érdeklő nyilvántartási anyagra vonatkoznak.

15. §. (1) Azokat a személyeket, akikre a 9. § (1) bekezdése értelmében a nyilvántartás kiterjed, külön igazolvánnyal, az ú. n. «Polgári személyi-lap»-pal kell ellátni.

19. §. (1) A nyilvántartó köteles gondoskodni arról, hogy a 13. életévükbe lépő fiúgyermekre és a 17. életévükbe lépő nőkre vonatkozólag a jelen rendelet 5. § (3.) bekezdésében megállapított kötelezettségről az érdekeltek kellő időben közhírrététel útján, ezenfelül az iskolák,

az iparhatóságok, a leventeegyesületek és egyéb ifjúsági egyesületek útján megfelelő figyelmeztetést kapjanak.

(2) Köteles továbbá a nyilvántartó minden évben legalább egyszer közhírré tenni, hogy erre a célra rendszeresített «Sz» jelű bejelentőlapon tartozik bejelenteni :

a) az 5. § (1) bekezdésének a) pontja alá eső minden férfi, ha a 70. életévét még nem érte el, azt, ha 1939. évi november hó 19. napja után bármilyen szakképzettséget szerzett ;

b) minden nő, aki a 16. életévét betöltötte, de 50. életévét még el nem érte, azt, ha 1939. évi november hó 19. napja után olyan szakképzettséget szerzett, amely a felsorolt* szakképzettségek között szerepel. Ezt a bejelentést akkor is meg kell tenni, ha a bejelentésre kötelezett személy a már meglévő szakképzettségen felül a fent megjelölt idő után új szakképzettséget szerzett.

32. §. A nyilvántartó oly cselekmények vagy mulasztások észlelése esetén, amelyek a 33. §-ba ütköző kihágás tényálladékát tüntetik fel, a büntető eljárás megindítása iránt hivatalból intézkedik.

33. §. (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és 200 P-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő :

a) aki a jelen rendelet értelmében őt akár közvetlenül, akár más helyett terhelő bejelentési kötelezettséget nem teljesíti vagy nem kellő időben vagy nem a megszabott módon vagy tudva valótlan adat szolgáltatásával teljesíti ;

b) aki a reá vonatkozó bejelentés teljesítésére köteles személynek a bejelentéshez szükséges személyi adatok közlését és igazoló okmányainak bemutatását megtagadja vagy tudva valótlan adatot szolgáltat ;

c) aki a lakókról vezetett nyilvántartási jegyzék kiegészítése céljából a bejelentő-, illetőleg kijelentőlap igazolószervényét kellő időben be nem mutatja ;

d) a szállásadásra szolgáló intézmény felelős vezetője, illetőleg ennek megbizottja, ha a megszállókról a nyilvántartási könyvet nem vagy nem megfelelően vezeti, vagy azt a rendőri hatóság tagjának vagy közegének felhívására nem adja át, vagy a bejelentő hivatalnak a meghatározott időben be nem mutatja ;

e) a szállásadó, főbérlet esetén pedig a háztulajdonos vagy meg-

* Ez a jegyzék, melléklet és ezek a minták a községi előljáróságoknál az 1940. évi 12. számú Budapesti Közlönyben találhatók.

bizottja, ha azt, hogy a lakó bejelentési kötelezettségének nem tett eleget, nem hozza az illetékes hatóság (hivatal, szerv) tudomására ;

f) a háztulajdonos, illetőleg megbizottja, ha a házban lakókról a nyilvántartási jegyzéket nem vagy nem a megszabott módon vezeti, vagy azt a rendőri hatóság tagjának vagy közegének felhívására nem adja át.

Magyar-jugoszláv határszéli forgalom szabályozása.

6.100/1930. sz. P. M. körrendelet.

A határszéli forgalom ellenőrzése.

④ (1) A határszéli útiokmányok alapján közlekedő személyek ellenőrzését az összes útvonalakon a m. kir. határőrség látja el. Azokat, akik határszéli útiokmány alapján vonaton vagy hajón lépnek be vagy ki és jövet nem a határállomáson szállnak ki, vagy menet nem a határállomáson szállnak fel, személyükre nézve az illető határállomáson szolgálatot teljesítő útlevelelendészeti szerv ellenőrzi.

② A határszéli forgalom számára engedélyezett tárgyi forgalomnak ellenőrzése az összes útvonalakon a m. kir. határőrség hatáskörébe tartozik. Azokon a határátlépési pontokon, amelyeken a m. kir. határőrség a vámhivatallal együttesen működik, az ellenőrzést a határőrközegek a vámhivatallal egyetértően látják el. A határszéli útiokmányok alapján közlekedő személyek erre való tekintettel akkor, ha vámárút visznek magukkal, az illetékes vámhivatalnál jelentkezni tartoznak, mire őket a határőrközegek minden esetben figyelmeztetni kötelesek.

③ A határőri vizsgálaton (ellenőrzésen) már átment személyeket és a határszéli forgalomban vám- és illetékmentesen szállítható árukat, cikkeket, tárgyakat stb. más ellenőrző közegek utóvizsgálat alá nem vonatnak. Alapos gyanú esetében a személyeket, árukat, cikkeket, tárgyakat stb. a szolgálatilag fellépő csendőri, pénzügyőri stb. közegeknek utóvizsgálat céljából a legközelebbi honi vámhivatalhoz kell állítaniok.

A Határszéli útiigazolvány.

⑮ (1) Határszéli útiigazolványra igénye van a megye- és határirtokosok (bérlok) kivételével minden határkerületbeli lakosnak, aki

a) magyar vagy jugoszláv állampolgár és

b) a Jugoszláv Királysággal határos magyar határkerület állandó lakosa, vagyis a megállapított határkerületben fekvő valamely köz-

igazgatási egységnek bel- vagy külterületén (lakott hely) 1 év, de legkevesebb 6 hónap óta állandó lakással bír és tényleg a határkerületben lakik is ; azonkívül

c) bűnügyi, államrendészeti, közbiztonsági és vámjüvedéki szempontból teljesen megbízhatónak van elismerve.

A Határszéli útiigazolvány kiállító hatóságai.

⑮ (1) A Határszéli útiigazolvány-t az igénylőnek állandó lakóhelye szerint illetékes elsőfokú közigazgatási (rendőr-) hatóság állítja ki, még pedig a kis- és nagyközségekben, valamint az ezek külterületén lakók részére a járási főszolgabíró (szolgabírói kirendeltség vezetője), a m. kir. rendőrség működési területén lakók részére az illetékes rendőrkapitányság vagy határszéli rendőri kirendeltség.

(2) A kiállítási jogot ezek a hatóságok sem egymásra, sem más hatóságra (helyi hatóságra) át nem ruházhatják.

A Határszéli útiigazolvány igénylésének módja.

⑮ (1) A Határszéli útiigazolvány igénylése szóbelileg történik. Az igénylő hiteltérdemlő módon igazolni tartozik az igénylésnél a 15. szakasz (1) bekezdésében foglaltak fennállását és be kell jelentenie határátlépésének okát, végcélját, a kíséretében átlépő gyermekek neveit, a használni kívánt határátlépési útvonalakat, továbbá be kell szolgáltatnia egy újabbkeletű fényképet, amely őt könnyen felismerhető módon egymagában ábrázolja. Amennyiben az igénylő határátlépései alkalmával 3 napnál tovább kénytelen a határátlépés végcélján tartózkodni, erre az útiigazolvány igénylésekor kell engedélyt kérnie.

(2) Azok az orvosok, állatorvosok és okleveles szülésznők, akik hivatásuknak az átellenes határkerületben való gyakorlása céljából igényelnek Határszéli útiigazolványt, az igényléskor a rendszeresített Igazolvány felmutatása útján igazolni tartoznak azt, hogy fel vannak véve a magyar és jugoszláv kormány között kicserélt abban a jegyzékben, amely a határkerületekben gyakorlatra jogosult orvosok, állatorvosok és okleveles szülésznők neveit tartalmazza.

(3) Az átellenes határkerületben állandóan vagy tartósan alkalmazott vagy foglalkoztatott azok a mező-, erdőgazdasági, ipari stb. munkások, úgyszintén azok a pásztorok, akik tartós időzési engedélyre igényt támasztanak, az igényléskor a szolgálati szerződésüket vagy tartós alkalmaztatásukat igazoló egyéb hivatalos bizonylatot kötelesek felmutatni.

(4) A halászoknak és halászsegédeknek, akik a határ- vagy határmenti vizeken üzik foglalkozásukat, az igényléskor a halászat gyakorlásáról szóló jogosítványukat kell felmutatniok és bejelenteniök azt a vízszakaszt, amelyre halászati joguk kiterjed.

(5) Vízimalom-, komp-, dereglyetulajdonosok, révészek, ezek alkalmazottai, határmenti erdőkerülők és más effélék foglalkozást űző személyek, akik hivatásukból kifolyólag állandóan a határon tartózkodnak, eziránti jogukat az igénylésnél iparigazolvánnyal vagy egyéb okmánnyal kötelesek igazolni.

(6) A Határszéli útiigazolvány bélyeg- és illetékmentes, kiállítása díjtalan.

A Birtokos útiigazolvány.

18. (1) A «Különleges határszéli útiigazolvány» elnevezés a rövidség okáért a jugoszláv kormánnyal egyetértően, Birtokos útiigazolványra (Dvovlasnička prolaznica) helyesbítettett és ilyen név alatt kerül forgalomba.

(2) Birtokos útiigazolványra igénye van a magyar-jugoszláv-államhatár által (mesgye-) vagy teljes egészében az államhatáron túl fekvő területen levő (határ-) birtok (fekvés, mező-, erdőgazdaság) törvényes tulajdonosának, szerződéses bérlőjének, aki

a) magyar vagy jugoszláv állampolgár és

b) a Jugoszláv Királysággal határos magyar határterületnek, illetve a magyar belső vámterületnek állandó lakosa, vagyis azon 1 év, de legkevesebb hat hónap óta állandó lakással bír, továbbá

c) bűnügyi, államrendészeti, közbiztonsági és vámjövédéki szempontból teljesen megbízhatónak van elismerve, ezenkívül

e) a birtokán folytatott gazdálkodást egyedül vagy családtagjainak, személyzetének, fogadott munkásoknak közreműködése mellett személyesen végzi, illetve gazdasági alkalmazottak útján (gazda, művelő, intéző, stb.) intézi.

(3) A természetes személyekkel a jogi személyek (egyházak, önkormányzati testületek, községek, bankok, szövetkezetek stb.) azonos elbírálásban részesülnek.

(4) Azok, akik mesgye- vagy határterületüket (bérletüket) felesművelésre vagy bérbe (albérletbe) adták, csak Határszéli útiigazolványra tarthatnak igényt. Ha a birtoktulajdonos vagy bérlő birtokának, bérletének csak egy részét adta felesművelésre, bérbe (albérletbe), a saját művelésében megtartott birtok-, bérlettestre Birtokos útiigazolvánnyal ellátható.

A Birtokos útiigazolvány kiállító hatóságai.

19. (1) A Birtokos útiigazolvány-ok kiállítására az igénylőnek állandó lakóhelye szerint illetékes elsőfokú közigazgatási (rendőr-) hatóság jogosult abban az esetben is, ha az igénylőnek a belső vámterületen van az állandó lakhelye. Egyebekben a 16. szakaszban foglaltak mérvadóak.

Az Alkalmi útilap.

26. (1) Alkalmi útilap igénylésére jogosult minden magyar és jugoszláv állampolgár, aki a Jugoszláv Királysággal határos magyar határkerületben 1 év, de legkevesebb 6 hónap óta állandóan lakóhellyel bír, ha bűnügyi, államrendészeti, közbiztonsági és vámjövédéki szempontból teljesen megbízhatónak van elismerve.

(2) Alkalmi útilap-pal ellátni nem lehet oly személyt, aki Határszéli vagy Birtokos útiigazolvány birtokában van.

(3) Alkalmi útilap-ot az év bármely napján és annyiszor lehet igényelni, ahányszor azt a szükség megkívánja. A kiállítás személyes és szóbeli igénylésre történik. A kiállító hatóság (szerv) köteles az Alkalmi útilap-ot a kiállítás előfeltételeinek fennállása esetén azonnal kiállítani és kiadni.

(6) Az Alkalmi útilap-ot a kiállítás napjától számított 8 napon belül kell igénybe venni, különben érvényét veszti és határátlépésre fel nem használható. Alkalmi útilap-ot másnak felhasználás céljából átengedni jogkövetkezmények terhe alatt szigorúan tilos.

(7) Az Alkalmi útilap bélyeg- és illetékmentes.

Alkalmi útilap kiállítására jogosult hatóságok és szervek.

27. (1) Alkalmi útilap kiállítására az igénylő lakhelye szerint illetékes elsőfokú közigazgatási (rendőr-) hatóságok, továbbá átruházott hatáskörben a következő határőrparancsnokságok jogosultak: a felsőszölnöki, apátistvánfalvi, dávidházai, nemesnépi, lendvaujfalvi, bere-mendi, sároki, udvari, hercegszántói m. kir. határőr őrsparancsnokság és a murakeresztúri, garai, madarasi m. kir. határőrszakasz parancsnokság.

(2) A határőr parancsnokságok Alkalmi útilap-ot csak az őrskerületük területén lakó oly személyeknek állíthatnak ki, akiknek állandó lakóhelyén vagy annak közvetlen közelében közigazgatási (rendőr-) hatóság nem székel. Oly személyek részére, akiknek állandó lakóhelye távolabb fekszik a határvonaltól, mint az illetékes közigazgatási hatóság székhelye, határőr parancsnokság Alkalmi útilap-ot nem állíthat ki.

Az alkalmi útilap jogosítványai.

28. (1) Alkalmi útilap alapján a határvonalat csak az abban megjelölt útvonalon szabad átlépni.

(2) A határt Alkalmi útilap alapján akár gyalog, akár lóháton, szárazföldi vagy vízijárművekkel vagy járóművön, akár szállító eszközön (vonat, autóbusz, hajó stb.) lehet átlépni. A határátlépés a napkelte és napnyugta közötti időre van korlátozva. Ez a korlátozás nem áll fenn menetrend szerint közlekedő szállítási eszközök használatakor.

(3) Az Alkalmi útilap az abban megnevezett határátlépési végcélra való menetelre vagy utazásra és annak területén való tartózkodásra jogosít. Alkalmi útilap alapján más helységbe vagy az átellenes belső vámterületre távozni szigorúan tilos. A határátlépési végcélon az Alkalmi útilap tulajdonosának tartózkodásra jelentkeznie nem kell.

(4) Az Alkalmi útilap érvénye szükség esetén egy ízben 3 (három) nappal meghosszabbítható. A meghosszabbításra illetékes a magyar határkerület területén: Az Alkalmi útilap-ban feltüntetett határátlépési végcélon székelő rendőri hatóság, ilyen hiányában a határátlépési végcél helyi hatósága (előljáróság, bíró), ennek hiányában a végcélon állomásozó m. kir. határőr- vagy csendőrparancsnokság; a jugoszláv határkerület területén: a határrendőrbiztos (Pogranični vagy Železnički komesarijat), városokban és a járások hatásköri területén, ahol határrendőrbiztos nincs, a városi rendőrkapitányság (Policijski komesarijat), illetve járási főnök (Sresko načelstvo). Oly helységekből, amelyek az említett hatóságok székhelyétől távol fekszenek, a meghosszabbítás annak a községnek előljárósága útján kérelmezhető, amelynek hatásköri területén az Alkalmi útilap tulajdonosa tartózkodik, illetve az Alkalmi útilap-ban feltüntetett határátlépési végcél fekszik.

(5) Lejárt Alkalmi útilap alapján a határt visszajövet csak az lépheti át jogkövetkezmények nélkül, aki késedelmes visszatérésének okát hivatalos (helyi hatóság, határőrség, csendőrség, orvosi, kórházi stb.) bizonylattal igazolja. Ezt a bizonylatot a visszatéréskor az átellenes határellenőrző közegnél le kell adni.

(6) A kiállítás alapjául szolgáló feltételeknek megszűnése, illetve szabálytalanság vagy visszaélés elkövetése esetén az Alkalmi útilap tulajdonosától bármikor elkobozható, illetve bevonható.

(7) Az Alkalmi útilap tulajdonosa a határon keresztül magával vitt közlekedési eszközökre, a saját, valamint a kíséretében levő gyermekek és állatok élelmezési cikkeire nézve a Határszéli útiigazolvánnyal ellátott személyekkel azonos elbírálásban részesül.

A Határszéli útiigazolvány kiállítása.

32. (1) A Határszéli útiigazolvány-ok január 1-én kezdődő érvényenél 6 hónapi tartamra állíttatnak ki. Az évközben kivételesen kiadott Határszéli útiigazolvány-ok is csak január 1-től július 1-ig terjedő hatállyal állíthatók ki.

(2) A Határszéli útiigazolvány-ok érvénye abban az esetben, ha a kiállítás alapjául szolgáló feltételek változatlanul fennállanak, július 1-én december 31-ig terjedő hatállyal 6 hónapra meghosszabbítható. A meghosszabbításra csak a kiállító hatóság jogosult.

Láttamozás.

38. (1) A Határszéli útiigazolvány határátlépésre és az átellenes határkerületben való tartózkodásra csak akkor jogosít, ha azt a határátlépési végcél szerint illetékes elsőfokú közigazgatási (rendőr-) hatóság és az engedélyezett határátlépési útvonal ellenőrzésével megbízott szervek láttamozási záradékukkal ellátták.

(2) A magyar hatóságok által kiállított Határszéli útiigazolványokat az átellenes elsőfokú közigazgatási (rendőri-) hatóság és úgy az átellenes, mind a honi határellenőrző szerv, az átellenes hatóságok által kiállítottakat pedig a magyar elsőfokú közigazgatási (rendőr-) hatóság és mindkét oldal határellenőrző szervei láttamozzák.

(5) A láttamozhatónak talált Határszéli útiigazolványokat a láttamozó közigazgatási (rendőr-) hatóság az e célra fenntartott lapoldalon a következőképpen záradékolja: «A magyar határkerület területére érvényesítem! Szám, kelt, bélyegző aláírás.»

A bevonási eljárás.

42. (1) A magyar hatóságok által kiállított Határszéli útiigazolványt, hasonlóképpen a Birtokos útiigazolványt és általában minden határszéli útiokmányt érvényességi időtartama alatt is hivatalból be kell vonni, ha

a) a kiállítás alapjául szolgáló feltételek megszűntek, vagy akként módosultak, hogy az igényjogosultság kétségesé vált,

b) tulajdonosa ellen bűnügyi, államrendészeti, közbiztonsági vagy jövedéki ügyben jogerős ítéletet hoztak,

c) a bevonás iránt akár honi, akár átellenes hatóság (szerv) indokolt előterjesztést tesz,

d) a tulajdonos meghal,

e) a tulajdonos az átellenes határkerületben is gyakorlatra jogosult orvos, állatorvos vagy okleveles szülésznő és annak neve a két kormány által kicserélt névjegyzékből töröltetett (ilyeneknél az egészségügyi Igazolvány-t kell bevonni, a Határszéli útiigazolvány-ukba határátlépési okként feltüntetett ezt a meghatározást pedig: «Hivatásuk gyakorlása» törölni),

f) a tulajdonos megye- vagy határbirtokának (bérletének) művelését vagy tulajdonjogát (bérleti szerződését) másnak engedi át, vagy megye-, illetve határbirtokosi (bérleti) minősége valamely okból megszűnik.

(4) A bevonást csak az útiokmánykiállító hatósága rendelheti el. A bevonás foganatosítására elsősorban a határátlépési útvonal szerint illetékes határellenőrző szerv, másodsorban a lakóhely, illetve határátlépési végcél szerint illetékes csendőrség hivatott. A bevonást elrendelő honi hatóságok kötelesek az érdekelt m. kir. határőrpáncsnokságot minden elrendelt bevonásról értesíteni.

(12) Szolgáljon szigorú figyelmeztetésül és miheztartásul, hogy az útiokmányok érvénytelenítésére kizárólag csak az a hatóság illetékes, amely azokat kiállította. Óvakodjék tehát minden hatóság és szerv az érvénytelenítés jogának illetéktelen gyakorlásától.

Az elkobzás esetei.

43. (1) A határellenőrző, úgyszintén minden egyéb hatósági közeg jogosult az útiokmányokat saját kezdeményezéséből is elkobozni, ha:

a) megállapítja, hogy az útiokmány kiállításának alapjául szolgált feltételek megszűntek vagy oly módosulást mutatnak, amely félreértésre vagy félrevezetésre okot vagy alkalmat ad vagy szolgáltathat,

b) a tulajdonos a határátlépésre más útvonalat használ, mint amely részére e célra engedélyeztetett,

c) a tulajdonos a határon átlép anélkül, hogy az ellenőrző közegnél jelentkeznék, útiokmányát felmutatná, határátlépését abba bejegyeztetné, a vele levő állatokat, tárgyakat, cikkeket stb. ellenőriztetné (vámkezeltetné),

d) a tulajdonos az útiokmányának adataiban beállott változásokat a kiállító hatóságnál bejelenteni és helyesbíteni elmulasztja,

e) a tulajdonos bejelentés és engedély nélkül a határátlépési végcéljának területén ismételten a megengedett időponton túl időzik, vagy a tartózkodási határidőket szándékosan túllépi,

f) a tulajdonos akár útiokmányával visszaél, akár személyi vagy

tárgyi forgalomnak biztosított könnyítéseket az állambiztonsági, közbiztonsági, közrendészeti, közgazdasági vagy pénzügyi érdekek kárára kihasználja,

g) a tulajdonos büntettet, vétséget vagy kihágást követ el vagy az elkövetésben résztvett vagy ilyen cselekményre alapos és indokolt gyanút szolgáltat,

h) a tulajdonos a határellenőrző vagy hatósági közegek felhívásának, utasításának nem tesz eleget vagy azokkal szembehelyezkedik.

(2) Az elkobzott útiokmányt az eljáró közeg felettes parancsnoksága (hatósága) az elkobzás okának tüzetes és részletes megjelölése mellett közvetlenül a kiállító hatóságnak, ha idegen honos útiokmányáról van szó, a határátlépési végcél szerint illetékes hatóságnak küldi meg.

(4) Ha az elkobzás oka miatt az eljáró közeg vagy annak felettes parancsnoksága (hatósága) az útiokmány tulajdonosa ellen az elkobzással egyidejűleg bármiféle eljárást tesz folyamatba, az elkobzott útiokmányt a feljelentés, tényleírás stb. kapcsán ahhoz a hatósághoz kell küldeni, amely a megindított eljárás lefolytatására illetékes. Ilyen esetekben a kiállító, illetve a határátlépési végcél szerint illetékes hatóságot az elkobzás megtörténtéről, okáról értesíteni, azt a hatóságot pedig, amelyhez az útiokmány küldetett, megkeresni kell aziránt, hogy az eljárás befejezése után az útiokmányt további eljárás céljából a kiállító, illetve a határátlépési végcél szerint illetékes hatósághoz tegye át.

(7) Azokat a határátlépőket, akiktől útiokmányuk elkoboztatott, ha az őrizetbevétel szüksége vagy esete nem áll fenn, az útiokmány elkobzásának foganatosítása után honilletékes területükre vissza kell utasítani, illetve ha magyar honos határátlépőkről van szó, azoktól a határátlépést meg kell tagadni.

Elveszett útiokmányok pótlása.

48. (1) Az elveszett útiokmányoknak új útiokmánnyal való pótlására kizárólag az a hatóság jogosult, amely az elveszett útiokmányt kiállította.

(3) Az útiokmány elvesztését azonnal be kell jelenteni a határátlépési útvonal szerint illetékes m. kir. határőr őrsparancsnokságnak, a lakhely szerint tekintetbejövő m. kir. csendőrpáncsnokságnak és annak az elsőfokú közigazgatási (rendőr-) hatóságnak, amely az elvesztett útiokmányt kiállította. A bejelentés megtörténtéről bizonylatot kell felmutatni.

(4) Azok a hatóságok és szervek, amelyeknél az útiokmány elvesz-

tése bejelentetett, kötelesek az elveszett útiokmány feltalálását megfelelő intézkedés (közhírrététel stb.) útján elősegíteni és az azzal való visszaélések meggátolása érdekében a szükséges lépéseket megtenni.

A határátlépés.

49. (1) A határnak határszéli útiokmány alapján való átlépésére azt az útvonalat kell használni, amely e célra az útiokmányban fel van tüntetve. Az útiokmányban határátlépési útvonalként csak oly útvonal lehet feltüntetve, amely a két kormány által egyetértően megnyitott útvonalak jegyzékében fel van véve.

(9) Alkalmi útilappal közlekedők részére csak egy határátlépési útvonalat lehet engedélyezni.

(11) A határátlépés történhet gyalog, lóháton, fogatolt járművön, lábbal hajtott vagy géperejű járművön (autó, kerékpár, mótorkerékpár, mótorkocsónak), vagy szárazföldi és vízi szállítási eszközökön (vonat, villamos, autóbusz, hajó, dereglye, komp, ladik stb.)

A határátlépés időbeli korlátozása.

50. (1) A határt tekintet nélkül ünnepre, vasárnapra, évszakra, idényre mindennap és napjában annyiszor lehet átlépni, ahányszor ezt a határátlépés célja megkívánja.

(2) A határátlépés ideje a nappali időre van korlátozva. A nappali idő napkeltétől napnyugtáig tart, mégpedig január és december havában 7—18 óráig, február és november havában 6—19 óráig, március, szeptember és október havában 5—20 óráig, április és augusztus havában 4—20 óráig, május, június és július havában 4—21 óráig.

(3) A határátlépés idejét a határellenőrző szervek kiszorgalmú mellékutakon a szükséghez képest megállapítandó órákra egyetértően korlátozhatják, nagyobbforgalmú útvonalakon pedig kölcsönös megállapodással kiterjeszthetik.

(4) Az időbeni korlátozásra való tekintettel a határátlépést úgy kell intézni, hogy a határátlépő a nappali idő kezdete előtt ne lépjen az átellenes területre és a végóra lejártá előtt érjen vissza honilletékes területére.

(5) Éjjeli időben mellékutakon és a távolsági forgalom számára meg nem nyitott közutakon kivételesen azok mehetnek az egyik határkerületből a másikba, akik menetrend szerint közlekedő szállítási eszközök (vasút, hajó, autóbusz stb.) használata folytán, illetve ilyenek igénybevétele céljából kénytelenek a határt átlépni.

(6) Nem esik időbeli korlátozás alá az átellenes határkerületben is gyakorlatra jogosult orvosoknak, állatorvosoknak, okleveles szülész-nőknek, az ezeket fuvarozó kocsisoknak, géperejű jároművezetőknek stb., továbbá az előbbi szakasz (10) bekezdésében említettek határátlépése.

Az átellenben való tartózkodás szabályozása.

(2) Az útiigazolvány birtokában annak tulajdonosa az átellenes határkerületnek az állandó lakóhelyével szemben fekvő területrészen (közlekedési körzet), mely az engedélyezett útvonaltól jobbra-balra számított 10—10 km-nyire terjed, korlátozás nélkül közlekedhet. Huzamosan (24 órán túl) azonban csak az útiigazolványban megjelölt határátlépési végcélon szabad időzni vagy éjjelezni. Ha az útiigazolvány tulajdonosa valamely okból a határátlépési végcélon kívüli helyen kénytelen huzamosan időzni vagy éjjelezni, ebbeli szándékát bejelenteni köteles a végcélon állomásozó csendőrségnek vagy ennek hiányában a községi előljáróságnak, mely a jelentkezés megtörténtét az útiigazolványnak «Hivatalos feljegyzések» lapján igazolja.

Természetes átmenő pontok.

52. (1) Az államhatár által kettészelt mezőgazdasági birtokok (mesgyebirtokok) és bérletek művelői (a Birtokos útiigazolvány tulajdonosa, annak családtagjai, személyzete, alkalmazottai és munkásai) munkálkodás közben a mesgyebirtok (bérlet) területén belül bármely természetes átmenő ponton járhatnak a határvonalon keresztül.

(2) Ez a kedvezmény feljogosítja az érdekelteket, hogy a mesgyebirtokuk (bérletük) egész területén korlátozás nélkül úgy mozogjanak, mintha az egész terjedelmében az egyik vagy a másik határkerületben feküdne.

(3) A természetes átmenő pontok használatához külön engedély nem szükséges, azokat a Birtokos útiigazolványban felvételni nem kell.

Természetes utak.

53. (1) Az erdőgazdasági mesgyebirtokok (bérletek) művelői (a Birtokos útiigazolvány tulajdonosa, annak családtagjai, személyzete, alkalmazottai és munkásai) az ilyen mesgyebirtok (bérlet) területén belül csak természetes utakon járhatnak a határvonalon keresztül.

(2) Természetes utak alatt a meglévő erdei utakat, erdővágásokat

stb. kell érteni, amelyek kocsiközlekedésül szolgálnak vagy arra használtatnak.

(3) A természetes utak használatához külön engedély kell, melyet a Birtokos útiigazolvány kiállító hatósága ad meg és ír be a Birtokos útiigazolvány-ba. A természetes utak a Birtokos útiigazolvány-ban azoknak a határköveknek számaival jelölniük meg, amelyek mellett a határvonalon keresztül haladnak. Pl. «F 96 hk-nél».

(4) Az engedélyezhető természetes utak megállapításával, illetve kijelölésével a területileg illetékes m. kir. határőr őrsparancsnokságot bízom meg.

A mesgyebirtokosok gazdasági forgalma.

54. (1) A mesgyebirtokosok (bérlők), úgy a természetes utakon, mint a természetes átmenő pontokon a birtok (bérlet) egyik részéről a másikra csak azokat az élő és holt gazdasági felszereléseket vihetik magukkal, amelyek Birtokos útiigazolvány-ukba szabályszerűen fel vannak véve.

(2) A mesgyebirtokosok (bérlők) határátlépő állatainak ugyanazokkal az állategészségügyi okmányokkal kell ellátva lenniök, amelyekkel a többi határátlépő állatai rendelkeznek.

(3) A mesgyebirtokosok (bérlők) fel vannak mentve az alól, hogy határátlépéseik alkalmával a határellenőrző közegeknél jelentkezzenek, kötelesek azonban ilyenek felhívására bármikor Birtokos útiigazolványukat felmutatni és magukat az alkalmazott ellenőrzéseknek alávetni.

(4) A mesgyebirtokos (bérlő) köteles úgy a mesgyebirtokának (bérletének) megműveléséhez szükséges vetőmagnak, terménynek, terméknek kiszállítását, mint az azon nyert hozamnak betakarítását a határvonalon való átszállítást megelőző napon úgy a honi, mint az átellenes határőr szerveknél bejelenteni.

Engedély-jegy (Igazolvány).

56. (1) Három (3) napnál tovább csak az tartózkodhatik egyfolytában határátlépési végcélján, illetve az átellenes határkerület területén, aki érvényes Engedélyjegy-nek van birtokában.

(2) Az Engedély-jegy kiállítására egyedül a használt határátlépési útvonalon működő ellenőrző szervek (közegek) jogosultak. Az Engedély-jegy minden esetben annak az államnak ellenőrző szerve (közege) állítja ki, amelynek területén a határátlépő 3 napnál tovább akar időzni.

(4) Engedély-jegy csak annak lehet kiállítani, akinek Határszéli vagy Birtokos útiigazolványában a kiállító hatóság a tartós időzési engedély-záradékot szabályszerűen kitöltötte.

(7) Az Engedély-jegyeket tintával vagy tintairónnal kell kiállítani. A rovatok kitöltésénél különös figyelmet kell fordítani arra, hogy a beírások kiegészítése útján az Engedély-jegy visszaélésekre felhasználni ne lehessen.

(9) Az Engedély-jegy érvénye 6 (hat) napra szól, mely időtartamba az útiigazolványban engedélyezett 3 (három) napi tartózkodás bele van számítva.

A határközi összejövetelek.

(3) A határszéli szervek, illetve határellenőrző közegek összműködésének feladata a határforgalomnak egyetértő ellenőrzése, a büntetendő cselekményeknek és kihágásoknak kölcsönös támogatás útján való megakadályozása vagy felfedezése. Az összműködés érdekében kötelesek ezek a szervek és közegek különösen a határvonalon keresztül irányuló lopásokról, jövedéki kihágásokról tudomásukra jutott nyomravezető adatokat egymással közölni és a nyomravezetésben kölcsönösen közreműködni.

Határszéli útiokmányok egyöntetű kiállítása, kezelése és kiadása.

132.400/1930. sz. P. M. körrendelet.

A határszéli útiokmányok kiállítását, kezelését, közvetítését és kiadását az utódállamokkal kötött határforgalmi egyezmények végrehajtása folyamán kialakult gyakorlat alapján a m. kir. belügyminiszter úrral egyetértően valamennyi viszonylatra nézve és azonnali hatállyal az alábbiakban szabályozom azzal, hogy a déli viszonylatra nézve érvényes azonos szabályozást az 1930. évi május 28-án kiadott 6100. P. M. sz. rendelet tartalmazza.

A) Alkalmi útilap.

1. Igénylés.

(1) Alkalmi útilapra csak a megállapított határkerület állandó lakosa, a nyugati viszonylatban azonkívül minden szabályszerű és érvényes útlevelel rendelkező magyar vagy osztrák állampolgár, tarthat igényt. Alkalmi útilapot az év bármely napján és annyszor lehet igé-

nyelni, ahányszor annak igénybevételére szükség áll elő. Igénylése személyesen és szóbelileg történik. A kiállító hatóság (szerv) köteles azt, ha igénylő a kiállítás előfeltételeinek megfelel, azonnal kiállítani és kiadni.

(2) Az Alkalmi útilap az igénylő által felmutatott helyhatósági bizonyítvány alapján állíttatik ki. A helyhatósági bizonyítványt, mely a tulajdonos személyadatait (név, foglalkozás, lakhely, kor, személyleírás) és annak megállapítását tartalmazza, hogy a kiállítás előfeltételei a tulajdonosnál fennállanak-e vagy sem, az igénylő lakóhelye szerint illetékes községi előjáróság állítja ki egy évi időtartamra. A kiállítás díjtalan, a bizonyítvány bélyeg- és illetékmentes. Ha a helyhatósági bizonyítvány adataiban egy éven belül bármilyen változás áll be, azt meg kell újítani.

(3) Az Alkalmi útilap bélyeg- és illetékmentes, kiállítása díjtalan.

2. Kiállításra jogosult hatóságok (szervek).

(1) Az Alkalmi útilap kiállítására az igénylők lakóhelye szerint illetékes elsőfokú közigazgatási (rendőr) hatóságok, továbbá átruházott hatáskörben a következő határőr parancsnokságok jogosultak:

(2) A kis- és nagyközségekben, valamint az ezek külterületén lakók részére a járási főszolgabíró (szolgabíró kirendeltség vezetője), a m. kir. rendőrség működési területén lakók részére az illetékes rendőrkapitányság vagy határszéli kirendeltség vezetője gyakorolja a kiállítás jogát.

(3) A határőr parancsnokságok azoknak a személyeknek állíthatnak ki alkalmi útilapot, akik őrskerületükben fekvő oly kis- vagy nagyközség területén laknak, amely m. kir. rendőrségi működési területet nem lépez vagy amelyen járási főszolgabíró (szolgabírói kirendeltség) nem székel. Oly személyeket, akiknek állandó lakhelye távolabb fekszik a határvonaltól, mint az illetékes közigazgatási (rendőr) hatóság székhelye, határőr parancsnokság Alkalmi útilap-pal nem láthat el. A kiállítás jogát a határőr parancsnokságnál csak tiszt gyakorolhatja.

(4) A kiállítás jogát a fentemlített hatóságok (szervek) sem egymásra, sem más hatóságokra (helyi hatóság) át nem ruházhatják.

3. Ellenőrzés.

(1) Az Alkalmi útilap érvénye szükség esetén egy ízben 3 (három) nappal meghosszabbítható. Az északi viszonylatra kiállított Alkalmi útilap-oknál meghosszabbításnak nincs helye. Meghosszabbítást adhat a magyar határkerület területén: az Alkalmi útilap-ban feltüntetett határátlépési végcélon székelő rendőri hatóság, ilyen hiányában a határátlépési végcél helyi hatósága (előjáróság, bíró), ennek hiányában a végcélon állomásozó m. kir. határőr- vagy csendőrparancsnokság.

B) Határszéli útiigazolvány.

4. Igénylés módja.

(1) A Határszéli útiigazolvány igénylése szóbelileg történik. Igényléskor hiteltérdemlő módon igazolni kell az igényjogosultság fennállását és be kell jelenteni a határátlépés okát, végcélját, a kíséretében átlépő gyermekek neveit, a használni kívánt határátlépési útvonalakat, a határvonalon rendszeresen átvinni szándékolt állatokat, eszközöket stb., továbbá be kell szolgáltatni egy újabbeletű fényképet, amely az igénylőt könnyen felismerhető módon és egymagában ábrázolja.

6. Kiállítás.

(1) A Határszéli útiigazolvány kiállítására az igénylő lakóhelye szerint illetékes elsőfokú közigazgatási (rendőr) hatóság jogosult (lásd egyebekben a 2. szakasz (2) bekezdését).

(5) A Határszéli útiigazolvány bélyeg- és illetékmentes.

7. Érvényesség.

(1) A Határszéli útiigazolvány-ok január 1-én kezdődő érvénnyel 12 hónapi tartamra állíttatnak ki. Az évközben kivételesen kiadott Határszéli útiigazolvány-ok is csak december 31-ig terjedő hatállyal állíthatók ki.

C) Birtokos útiigazolvány.

11. Kiállítás.

(1) A Birtokos útiigazolvány kiállítására igénylő lakhelye szerint illetékes elsőfokú közigazgatási (rendőr) hatóság jogosult (lásd egyebekben a 2. szakasz (2) bekezdését).

14. *Érvényesség.*

(1) A Birtokos útiigazolvány-ok egy-egy gazdasági évre, vagyis március 1-től a rákövetkező év február 28—29-ig állítatnak ki. Rövidebb időtartamra Birtokos útiigazolvány-t kiállítani nem szabad.

18. *Az útiigazolványok véleményezése.*

(4) Ismeretlen vagy kevésbé ismert egyének részére kiállított útiigazolványok véleményezésekor a véleményező parancsnokság a tulajdonosok személyére nézve a tekintetbejövő csendőrsparancsnokságnál tájékozódik.

21. *Láttamozás.*

(1) Az útiigazolvány határátlépésre és az átellenes határkerületben való tartózkodásra csak akkor jogosít, ha azt a határátlépési végcél szerint illetékes elsőfokú közigazgatási (rendőr) hatóság és az engedélyezett határátlépési útvonal ellenőrzésével megbízott szervek láttamozási záradékukkal ellátták.

(2) A magyar hatóságok által kiállított útiigazolványok az átellenes elsőfokú közigazgatási (rendőr) hatóság és úgy az átellenes, mint a hazai határellenőrző szerv, az átellenes hatóságok által kiállítottakat pedig a magyar elsőfokú közigazgatási (rendőr) hatóság és mindkét oldal határellenőrző szervei láttamozzák.

(5) A láttamozhatónak talált útiigazolványokat a láttamozó közigazgatási (rendőr) hatóság az e célra fenntartott lapoldalon a következőképpen záradékolja: «A magyar határkerület területére érvényesitem! Szám, kelt, bélyegző, aláírás».

25. *Bevonási eljárás.*

(1) A magyar hatóságok által kiállított határszéli útiokmányt érvényességi időtartama alatt is hivatalból kell bevonni,

a) ha a kiállítás alapjául szolgált feltételek megszűntek, vagy akként módosultak, hogy az igényjogosultság kétségessé vált;

b) ha tulajdonosa ellen bűnügyi, államrendészeti, közbiztonsági vagy jövedéki ügyben jogerős ítéletet hoztak;

c) ha a bevonás iránt akár honi, akár átellenes hatóság (szerv) indokolt előterjesztést tesz;

d) ha a tulajdonos meghal;

e) attól a határkerületbeli orvostól, állatorvostól, okleveles szülésznőtől, aki annak ellenére, hogy neve a két kormány által kicserélt név-

jegyzékbe nincs felvéve, vagy abból töröltetett, hivatását az átellenes határkerület területén mégis gyakorolja;

f) attól a Birtokos útiigazolvány tulajdonostól, aki megye- vagy határbirtokának (bérletének) művelését vagy tulajdonjogát (bérleti szerződését) másnak engedi át, vagy akinek megye-, illetve határ-birtokosi (bérelő) minősége más okból megszűnik.

(4) A bevonást csak az útiokmány kiállító hatósága rendelheti el. A bevonás foganatosítására elsősorban a határátlépési útvonal szerint illetékes határellenőrző szerv, másodsorban a lakhely, illetve határátlépési végcél szerint illetékes csendőrség hivatott.

(12) Szolgáljon szigorú figyelmeztetésül és miheztartásul, hogy az útiokmányok érvénytelenítésére kizárólag csak az a hatóság illetékes, amely azokat kiállította. Óvakodjék tehát minden hatóság és szerv az érvénytelenítés jogának illetéktelen gyakorlásától.

26. *Az elkobzás esetei.*

(1) A határellenőrző, úgyszintén minden egyéb hatósági közeg, jogosult az útiokmányokat saját kezdeményezéséből is elkobozni,

a) ha megállapítja, hogy az útiokmány kiállításának alapjául szolgált feltételek megszűntek vagy oly módosulást mutatnak, amely félreértésre vagy félrevezetésre okot vagy alkalmat ad vagy szolgáltat;

b) ha a tulajdonos a határátlépésre más útvonalat használ, mint amely részére e célra engedélyeztetett;

c) ha a tulajdonos a határon átlép, anélkül, hogy az ellenőrző közegnél jelentkeznék, útiokmányát felmutatná, határátlépését abba bejegyeztetné, a vele lévő állatokat, tárgyakat, cikkeket stb. ellenőriztetné (vámkezeltetné);

d) ha a tulajdonos az útiokmányának adataiban beállott változásokat a kiállító hatóságnál bejelenteni és útiokmányát helyesbítettetni elmulasztja;

e) ha a tulajdonos bejelentés és engedély nélkül a határátlépési végcéljának területén ismételten a megengedett időponton túl időzik, vagy a megállapított tartózkodási határidőket szándékosan túllépi;

f) ha a tulajdonos akár útiokmányával visszaél, akár a személyi vagy tárgyi forgalom számára biztosított könnyítéseket az állam-biztonsági, közbiztonsági, közrendészeti, közgazdasági vagy pénzügyi érdekek kárára kihasználja;

g) ha a tulajdonos büntettet, vétséget vagy kihágást követ el

vagy az elkövetésben résztvett vagy ilyen cselekményre alapos és indokolt gyanút szolgáltat ;

h) ha a tulajdonos a határellenőrző vagy hatósági közegek felhívásának, utasításának nem tesz eleget, vagy azokkal szembehelyezkedik.

(2) Az elkobzott útiokmányt az eljáró közeg felettes parancsnoksága (hatósága) az elkobzás okának tüzetes és részletes megjelölése mellett közvetlenül a kiállító hatóságnak, ha idegen honos útiokmányokról van szó, a határátlépési végcél szerint illetékes hatóságnak küldi meg.

(4) Ha az elkobzás oka miatt az eljáró közeg vagy annak felettes parancsnoksága (hatósága) az útiokmány tulajdonosa ellen az elkobzással egyidejűen bármiféle eljárást tesz folyamatba, az elkobzott útiokmányt a feljelentés, tényleírás stb. kapcsán ahhoz a hatósághoz kell küldeni, amely a megindított eljárás lefolytatására illetékes. Ilyen esetekben a kiállító, illetve a határátlépési végcél szerint illetékes hatóságot az elkobzás megtörténtétől, okáról értesíteni, azt a hatóságot pedig, amelyhez az útiokmány küldetett, megkeresni kell aziránt, hogy az eljárás befejezése után az útiokmányt további eljárás céljából a kiállító, illetve a határátlépési végcél szerint illetékes hatósághoz legye át.

(7) Azokat a határátlépőket, akiktől útiokmányuk elkoboztatott, ha az őrizetbevétel szüksége vagy esete nem áll fenn, az útiokmány elkobzásának foganatosítása után honilletékes területükre vissza kell utasítani, illetőleg ha magyar honos határátlépőkről van szó, azoktól a kilépést meg kell tagadni.

27. *Elveszett útiokmány pótlása.*

(1) Az elveszett útiokmányoknak új útiokmánnyal való pótlására kizárólag az a hatóság jogosult, amely az elveszett útiokmányt kiállította.

(3) Az útiokmány elvesztését azonnal be kell jelenteni a határátlépési útvonal szerint illetékes m. kir. határőrsparancsnokságnak, a lakhely szerint tekintetbe jövő m. kir. csendőrparancsnokságnak és annak az elsőfokú közigazgatási (rendőr-) hatóságnak, amely az elveszett útiokmányt kiállította. A bejelentés megtörténtéről bizonylatot kell felmutatni.

(4) Azok a hatóságok és szervek, amelyeknél az útiokmány elvesztése bejelentetett, kötelesek az elveszett útiokmány feltalálását megfelelő intézkedés (közhírrététel stb.) útján elősegíteni és az azzal való visszaélések meggátlása érdekében a szükséges rendelkezéseket megtenni.

33. *Határközi összejövetelek.*

(3) A határszéli szervek, illetve határellenőrző közegek összműködésének feladata a határforgalomnak egyetértő ellenőrzése, a büntetendő cselekményeknek és kihágásoknak kölcsönös támogatás útján való megakadályozása vagy felfedezése. Az összműködés érdekében kötelesek ezek a szervek és közegek különösen a határvonalon keresztül irányuló lopásokról, jövedéki kihágásokról tudomásukra jutott nyomra vezető adatokat egymással közölni és a nyomravezetésben kölcsönösen közreműködni.